

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GİRİŞİMCİLİK VE YENİLİKÇİLİK ANA BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK
EĞİLİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ONDOKUZ MAYIS
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Sabina ABDİGANY KYZY

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ali KAHRAMANOĞLU

SAMSUN
2022

TEZ KABUL VE ONAYI

Sabina ABDİGANY KYZY tarafından, Dr. Öğr. Üyesi Ali KAHRAMANOĞLU danışmanlığında hazırlanan “ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından .../.../2022 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	İmza	Sonuç
Başkan	Dr. Öğr. Üyesi Ali KAHRAMANOĞLU Ondokuz Mayıs Üniversitesi Girişimcilik ve Yenilikçilik Ana Bilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Tarık TALAN Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Prof. Dr. Kürşat DEMİRYÜREK Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

ONAY

... / ... / ...

Prof. Dr. Ali BOLAT
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır

İmza

24 / 06 / 2022

Sabina ABDİGANY KYZY

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 24.06.2022 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 19

Tek kaynak oranı : % 4 çıkmıştır.

İmza

24/06/2022

Dr. Öğr. Üyesi Ali KAHRAMANOĞLU

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Sabina ABDİGANY KYZY
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Girişimcilik ve Yenilikçilik Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans, Ağustos/2022
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ali KAHRAMANOĞLU

Girişimcilik sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişte, ekonomik kalkınmada ve gelişmede temel dinamiklerden biri hale gelmektedir. Teknoloji çağında ülkenin toplumsal ve bireysel refahı sağlamada, ekonomik gelişmede, teknolojinin hızla ilerlemesinde ve bilgiye erişebilirliğin kolaylaşmasında girişimcilik faktörü önemli rol oynamaktadır. Bunun sonucunda girişimcilik eğitimi üniversite öğrencilerinin potansiyellerinin ortaya çıkarılmasında başat unsurlardan biri hale gelmektedir. Girişimcilik eğitiminin gayeleri öğrencilerin ilerde girişimcilik konusunda aktif bir tutum sergilemesini sağlama ve başarılı bir girişimci olmasıdır. Üniversitede verilen girişimcilik eğitimi kendi işinin patronu olmak isteyen ve ülke ekonomisinde istihdam yaratarak katkıda bulunmak isteyen öğrencilerin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Kadın öğrencilere odaklanıldığında, toplumda, iş yerinde cinsiyete dayalı ayrımcılığa ve sosyal baskılara maruz kalan kadınlar için eğitimin özgüven, bilgi ve kendi haklarını savunabilme gibi özellikleri kazandırdığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda özgür ve bağımsız yaşam sürdürmek amacıyla kendi işini kurmak için eğitim etkili bir faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın amacı üniversitede eğitim alan kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörleri incelemektir. Bu bilgiler ışığında Ajzen'in Planlanmış Davranış Teorisinin (PDT) davranışa yönelik tutum, varsayılan davranış kontrolü ve kişisel norm unsurları, demografik faktörlerin (cinsiyet, ailede girişimcinin olup olmadığı, akademik başarı ortalaması ve ebeveynlerin eğitim seviyesi vb.) ve en önemli olan girişimcilik eğitiminin kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerinde etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Bu bağlamda Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde (İİBF) öğrenim gören 446 kadın öğrenciler üzerinde araştırma yapılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre ebeveynlerin eğitim seviyesi, ailede girişimcinin olması, akademik başarı ve alınan girişimcilik dersi girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. PDT'ye göre davranışa yönelik tutum ve kişisel norm unsurları girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğu ancak varsayılan davranış kontrolünün etkisi olmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Girişimcilik, Planlanmış Davranış Teorisi, Kadın girişimcilik eğilimi, Kişisel norm, Varsayılan Davranış Kontrolü, Davranışa yönelik tutum

ABSTRACT

FACTORS AFFECTING UNIVERSITY STUDENTS' ENTREPRENEURSHIP INTENTIONS: THE CASE OF ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

Sabina ABDİGANY KYZY

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Entrepreneurship and Innovation Programme

Master, August/2022

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Ali KAHRAMANOĞLU

Entrepreneurship is becoming one of the basic dynamism in the transition from industrial society to information society, economic development, and development. In the age of technology, the entrepreneurship factor plays an important role in ensuring the social and individual welfare of the country, in economic development, in the rapid advancement of technology and in facilitating the accessibility of information. As a result, entrepreneurship education becomes one of the dominant elements in revealing the potential of university students. Entrepreneurship education aims to enable students to exhibit an active attitude toward entrepreneurship in the future and to become successful entrepreneurs. It has been seen that entrepreneurship education given at the university has a positive effect on the entrepreneurship tendency of the students who want to be the boss of their own business and who want to contribute to the country's economy by creating employment. When focusing on female students, it has been determined that education provides features such as self-confidence, knowledge, and defending their own rights for n who are exposed to gender-based discrimination and social pressures in the society and workplace. In this context, it has been revealed that education is an effective factor in establishing one's own business in order to maintained independent life. The aim of this study is to determine the factors affecting the entrepreneurial intention of female university students. In the light of this information, it has been investigated whether the elements of Ajzen's Planned Behavior Theory (TPB) such as attitude toward, perceived behavior control and subjective norm, demographic factors (gender, entrepreneur in the family, Grade Point Average (GPA) and education level of parents) and the most important entrepreneurship education have an effect on the entrepreneurship intention of female students. In this context, a study was conducted on 446 female students studying at the Faculty of Economics and Administrative Sciences (FEAS) of Ondokuz Mayıs University. According to the findings obtained as a result of the study, it was found that the education level of the parents, the existence of an entrepreneur in the family, GPA, and the entrepreneurship education taken were effective on the entrepreneurship intention. According to TPB, it has been revealed that the elements of attitude toward and subjective norm have an effect on entrepreneurial intention, perceived behavior control has not statistically significant.

Keywords: Entrepreneurship, Theory of planned behavior, Female entrepreneurship intention, Subjective norm, Perceived behavior control, Attitude towards behaviour

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Yüksek lisans süresince bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, konusunun belirlenmesinde ve hazırlanma sürecinin her aşamasında değerli bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam kıymetli zamanını ve samimiyetini benden esirgemeyerek sabırla, büyük ilgiyle ve özveriyle beni destekleyen değerli hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ali KAHRAMANOĞLU'na sonsuz sevgi, teşekkür ve minnetimi sunuyorum.

Araştırma sürecimde beni her zaman uzakta olsa da maddi ve manevi destekleyen babam Abdigany MADEMİNOV'a, biricik abim Aybek BAZARBAEV'a, kıymetli yengem, ablam ve kız kardeşime ve tüm aileme teşekkür ediyorum.

Bu çalışmayı hayatımın her anında desteğini ve sevgisini esirgemeyen, iki senedir hayatta olmayan fakat her zaman yanımda hissettiğim, zor zamanlarımda bana güç veren sözleriyle destekleyen ve bu çalışmamı gerçekleştirmeme dair sözümü alan rahmetli annem Maripat TASHPOLOTOVA'ya ithaf ediyorum...

Sabina ABDİGANY KYZY

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	İİ
ÖZET	İİİ
ABSTRACT	İV
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR.....	V
İÇİNDEKİLER	VI
SİMGELER VE KISALTMALAR	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ	VIII
TABLolar DİZİNİ	IX
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Kadın Girişimciliği	9
2.2. Kadın Girişimcilerin Türleri	10
2.2.1. Goffee ve Scase	11
2.2.2. Langan-Fox ve Roth	12
2.2.3. Dorothy Moore	12
2.2.4. Mitra	12
2.2.5. Cromie ve Hayes.....	13
2.2.6. Carter ve Canon	14
2.3. Kadınların Girişimci Olma Motivasyonu	14
2.4. Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Engeller.....	17
2.5. Kadın ve Erkek Girişimcilerin Karşılaştırılması.....	20
2.6. Girişimcilik Eğitiminin Tanımı ve Sınıflandırılması	23
2.7. Girişimcilik Eğitimi ve Girişimcilik Eğiliminde Kadın Öğrencilerin Yeri.....	26
3. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİ ÖRNEĞİ	29
3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	29
3.2. Araştırmanın Yöntemi	31
3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	33
3.4. Literatür Taraması.....	33
3.5. Demografik Bulgular	37
3.6. Araştırma Hipotezlerine İlişkin Bulgular	45
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
KAYNAKÇA.....	79
EKLER	92
ÖZ GEÇMİŞ.....	96

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
GE	: Girişimcilik Eğitimi
GKL	: Geleceğin Kadın Liderleri
GPA	: Grading in Education
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
KAGİDER	: Türkiye Kadın Girişimciler Derneği
PDT	: Planlanmış Davranış Teorisi
SAMSUN TSO	: Samsun Ticaret ve Sanayi Odası
SAMİKAD	: Samsun İş Kadınları Derneği
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	: United Nations Development Program

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Araştırmanın Modeli.....	32
Şekil 3.2. Akademik Başarı Gruplandırması	38
Şekil 3.3. Annenin Eğitim Düzeyine Yönelik Gruplandırma	39
Şekil 3.4. Babanın Eğitim Düzeyi Gruplandırması.....	40
Şekil 3.5. Ailede Girişimcilerin Olup Olmadığı ile İlgili Gruplandırması.....	41
Şekil 3.6. Ailedeki Girişimcilerin Akrabalık Derecesi ile İlgili Gruplandırma	42
Şekil 3.7. Mesleki Tercih ile İlgili Gruplandırma	43
Şekil 3.8. Girişimcilik Dersinin Alımı ile İlgili Gruplandırma.....	44
Şekil 3.9. Girişimcilik Dersinin/egitimin Girişimciliğe Yönlendirmesi	45

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Kadın Girişimci Türleri	11
Tablo 2.2. İtici ve Çekici Faktörler	16
Tablo 2.3. Hisrich'e göre Kadın ve Erkek Girişimcilerin Karşılaştırılması.....	22
Tablo 3.1. Akademik Başarı Dağılımı	37
Tablo 3.2. Anne ve Babanın Eğitim Düzey Dağılımı	38
Tablo 3.3. Anne Eğitim Düzey Dağılımı	39
Tablo 3.4. Baba Eğitim Düzey Dağılımı.....	40
Tablo 3.5. Ailede Girişimcilerin Olup Olmadığı ile İlgili Dağılımı	41
Tablo 3.6. Ailede Girişimcilerin Akrabalık Derecesi ile İlgili Gruplandırma	42
Tablo 3.7. Mesleki İdeal ile İlgili Dağılım.....	43
Tablo 3.8. Girişimcilik Dersinin Alımı ile İlgili Dağılım	44
Tablo 3.9. Girişimcilik Dersinin/egitimin Girişimciliğe Yönlendirip Yönlendirmemesi Dağılımı	45
Tablo 3.10. Frekans Dağılım Özeti.....	46
Tablo 3.11. Güvenirlilik İstatistikleri.....	46
Tablo 3.12. Ölçek Soruları İstatistikleri.....	47
Tablo 3.13. Ölçek İstatistik	47
Tablo 3.14. KMO ve Bartlett Testi	48
Tablo 3.15. Toplam Değişken Analizi	48
Tablo 3.16. Bileşenler Matrisi	49
Tablo 3.17. Bileşenlerin Dönüşüm Matrisi.....	49
Tablo 3.18. Normal Dağılım Testi.....	50
Tablo 3.19. Annenin Eğitim Seviyesi ve Mesleki Tercih Karşılaştırma.....	50
Tablo 3.20. Annelerin Eğitim Seviyesi ve Mesleki Tercih Ki-Kare Testi.....	51
Tablo 3.21. Babanın Eğitim Seviyesi ve Mesleki Tercih Karşılaştırma	51
Tablo 3.22. Babaların Eğitim Seviyesi ile Mesleki Tercih Ki-Kare Test	52
Tablo 3.23. Ailede Girişimcilerin Olup Olmadığı ile Mesleki Tercih Karşılaştırma.....	52
Tablo 3.24. Ailede Girişimcilerin olması ile Mesleki Tercih Ki-Kare Testi	53
Tablo 3.25. Girişimcilik Eğitimi Alma ile Okul Bitirdikten Sonra Mesleki Tercih	53
Tablo 3.26. Girişimcilik Eğitimi Alma ile Okul Sonrası Mesleki Tercih Ki-Kare Testi	54
Tablo 3.27. Girişimcilik Eğitimi Alanların Bu Dersin Girişimciliğe Yönlendirmesi	54
Tablo 3.28. Girişimcilik Eğitimi Alanların Bu Dersin Girişimciliğe Yönlendirmesi Ki-Kare Testi.....	55
Tablo 3.29. Akademik Başarı Derecesi ile Okulu Bitirdikten Sonraki Mesleki İdeal	55
Tablo 3.30. Akademik Başarı Derecesi ile Okulu Bitirdikten Sonraki Mesleki İdeal Ki-Kare Testi.....	56

Tablo 3.31. Akademik Başarı Derecesi ile Aldığı Girişimcilik Dersinin Girişimciliğe Yönlendirmesi.....	56
Tablo 3.32. Akademik Başarı Derecesi ile Gir. Dersinin Gir. Yönlendirmesi Ki-Kare Testi	57
Tablo 3.33. Akademik Başarı Derecesi ile Annenin eğitim seviyesi.....	57
Tablo 3.34. Akademik Başarı Derecesi ile Annenin eğitim seviyesi Ki-Kare Testi.....	58
Tablo 3.35. Akademik Başarı Derecesi ile Babanın eğitim seviyesi	58
Tablo 3.36. Akademik Başarı Derecesi ile Babanın eğitim seviyesi Ki-Kare Testi	59
Tablo 3.37. Girişimcilerin Akrabalık Derecesi ile Davranışa Yönelik Tutum Anova Testi..	59
Tablo 3.38. Davranışa Yönelik Tutum ile Varsayılan Davranış Kontrolü Korelasyon Testi	60
Tablo 3.39. Davranışa Yönelik Tutum ile Kişisel Norm Korelasyon Testi.....	60
Tablo 3.40. Varsayılan Davranış Kontrolü ile Kişisel Norm Korelasyon Testi	61
Tablo 3.41. Ailede Girişimci Olması ile Kişisel Norm t-Testi	61
Tablo 3.42. Ailede Girişimci Olması ile Varsayılan Davranış Kontrolü t-Testi.....	62
Tablo 3.43. Ailede Girişimci Olması ile Davranışa Yönelik Tutum t-Testi.....	62
Tablo 3.44. Annenin eğitim seviyesi ile Davranışa Yönelik Tutum t-Testi	63
Tablo 3.45. Annenin eğitim seviyesi ile Kişisel Norm t-Testi.....	63
Tablo 3.46. Annenin eğitim seviyesi ile Varsayılan Davranış Kontrolü t-Testi	64
Tablo 3.47. Davranışa Yönelik Tutumla Akademik Başarı Derecesi t-Testi.....	64
Tablo 3.48. Kişisel Norm ile Girişimcilik Eğitiminin Girişimciliğe Yönlendirmesi t-Testi .	65
Tablo 3.49. Davranışa Yönelik Tutum ile Girişimcilik Eğitiminin Alıp Almadığı t-Testi....	65
Tablo 3.50. Kişisel Norm ile Girişimcilik Eğitiminin Alıp Almadığı t-Testi	65
Tablo 3.51. Varsayılan Davranış Kontrolü ile Girişimcilik Eğitiminin Alıp Almadığı t-Testi	66
Tablo 3.52. Davranışa Yönelik Tutum ile Mesleki İdeal t-Testi	66
Tablo 3.53. Kişisel Tutum ile Mesleki İdeal t-Testi	67
Tablo 3.54. Varsayılan Davranış Kontrolü ile Mesleki İdeal t-Testi.....	67

1. GİRİŞ

Girişimcilik faaliyetler ve imkanların artmış olması ve girişimcilik kavramı toplum tarafından benimsenmesi sebebi ile günümüzde değeri hızla yaygınlaşmaktadır. Girişimcilik faaliyetlerinde aktif kesimin üniversite öğrencilerinin olduğu düşünülmektedir, çünkü üniversite öğrencilerinin girişimci olmaya dair hedef ve istekleri vardır (Krueger ve diğerleri, 2000). Yapılan girişimcilik faaliyetleri sonucunda bireysel kardan ziyade, toplumun refah seviyesinin artması, ekonomik büyüme, yeni iş alanları sağlama ve kaynakları daha etkin bir şekilde kullanmak amaçlanmıştır (Guzman ve Linan, 2005). Sektörde yeni firmaların ortaya çıkması, pazarlanacak olan yeniliğin gelişmesine, yaşanan rekabet sonucunda yeni fikirlerin geliştirilmesine, para akışının sağlanması ve ekonomik olarak güçlenmeye katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda ülkeler girişimcilere destek ve teşvikte bulunmaktadır. Girişimcilik ve girişimde bulunan kişilere bakıldığı zaman, tek başına veya grup halinde yeni bir iş yaratma fikir geliştirme amacıyla bir araya gelen öğrencilerin girişim faaliyetleri öğrenci girişimciliğidir (Wennekers ve diğerleri, 2005). Aleksandrova ve diğerleri yürüttükleri çalışmada insanların girişimcilikte bulunmaya dair planlarının daha genç yaşlarda oluştuğunu ortaya koymuşlardır. 2013 yılında yayınlanan “Küresel Girişimcilik İzleme” ulusal raporu ise araştırma sonucunu destekler niteliktedir. Rapora göre yeni bir iş geliştirme planı 25 ila 34 yaş arasındaki kişilerde daha yaygın olarak görülmektedir (Aleksandrova ve diğerleri, 2013).

Girişimciliği anlamak için temelde, kavramın yoğun olarak hitap ettiği kesimin yeni bir iş geliştirme hakkındaki tutum ve davranışlarını anlamak önem arz etmektedir. Önümüzdeki üç yıl içinde kendi işini kurmayı ve iş geliştirmeyi planlayanların yaş aralığı ve yoğunluğuna bakıldığı takdirde 18-24 yaş arası gençlerin %21,3 lük kısımda önemli bir yer tuttuğu gözlemlenmiştir. Bunun sonucunda çalışmanın hedef kitlesi gençler ve öğrencilerdir. Girişimcilik çalışmalarında önemli bir faktör ise girişimci planların oluşum sürecinin incelenmesidir (Armitage ve Conner, 2001). Girişimcilik planı oluşturulurken kişiler çaba göstermeye açık, istekli ve motivasyonu yüksek bir haldedir (Ajzen, 1991). Günümüze kadar girişimcilik ile ilgili yapılan çalışmaların birçoğu girişimciliğin temel faktörlerini, girişimci kişilerin özelliklerini ve girişimci kişilerde olması gereken vasıfları ortaya koymaya yöneliktir (Krueger ve diğerleri, 2000; Kolvereid ve Isaksen, 2006). Girişimcilik davranışlarını tutumlar, inançlar ve kişilik özellikleri en çok etkileyen faktörlerdendir (Krueger ve diğerleri, 2000).

Girişimde bulunma planları gerçekleştirilse bile girişimcilik faaliyetlerinde bir artış yaşanmamaktadır. Bu durumun sebebini anlamak için, girişimcilik eğilimlerinin incelenmesi, girişimciliği artıran faktörlerin ortaya konması, girişimcinin davranışını ve faaliyetlerini belirlemek gerekmektedir. Devlet girişimcilik faaliyetlerine destek vererek istihdam yaratmayı ve piyasada rekabet oluşturmayı amaçlamaktadır. Girişimcilik faaliyetleri, destek ve teşvikleri gelişmiş ülkelerde daha yaygındır, girişimciliği ekonomik büyüme için bir araç olarak görmektedirler. Girişimcilik alanı sadece yenilik yaratmakla sınırlı değildir, çalışabilecek nüfusa iş imkanı sunar ve sektörde fayda verici bir rekabetin oluşmasını sağlar. Bilgi seviyesinin ve teknolojik kullanımların hızla arttığı dünyada ekonomik olarak güçlü kalabilmek için girişim planlarının ve kişilerin girişimciliğe teşvik edilmesi esastır. Bu yüzden girişimcilik faaliyetlerinde bulunmayı, hangi şartların etkilediğini ve geliştirdiğini ortaya koymak giderek önemli hale gelmektedir (Baumol, 1968). Başka bir deyişle, neden bazı insanlar bir girişimci olmayı seçerken diğerlerinin seçmediğini ve hangi faktörlerin girişimcilik niyetlerini teşvik edebileceğini anlamak gerekmektedir (Scott ve Twomey, 1988). Girişimci olma fikri öğrenciler başta olmak üzere gençler için artık daha çekici bir hale gelmiştir. Girişimcilik günümüzdeki gençler tarafından kişisel özgürlüklerini kaybetmeden, sınırlandırılmadan kendileri için istihdam yaratma aracı olarak görülmektedir (Martinez, Mora ve Vila, 2007). Kişilerin kendi işlerini kurup istihdam yaratmasına olanak sağlar (Reynolds, Miller ve Maki, 1995) bu bağlamda hükümet politikalarının (örneğin, yeni girişimler için gerekli altyapının mevcudiyeti, vergi teşvikleri ve destek programları) girişimciliğe teşvik etmeyi ve yenilikçi endüstriler geliştirmeyi amaçlayan politikalarından faydalanmaktadır (Lee ve diğerleri, 2006). Kişilerin özel sektör deneyimleri ve yaşadığı hayal kırıklıkları girişimcilik faaliyetlerine karşı talebin artmasına sebep olmuştur (Kolvereid, 1996).

Kişilerin serbest meslek ile uğraşıp ilgi alanları üzerinde ilerlemeleri, özgürlük alanlarının artmasına ve kendini gerçekleştirmelerini olanak sağlamıştır. Kazanılan değerler ise kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yönelimlerini artırmıştır (Luthje ve Franke, 2003). Öğrencilerde bireysel ve grup olarak girişimcilik kabiliyetinin oluşması ekonomik ve sosyal koşulların ve bileşenlerinin sağlanması halinde mümkün olmaktadır (Khairtadinova, 2014). Bu koşulların sağlanması öğrencilerin girişimcilik eğilimleri de dahil olmak üzere girişimciliğin gelişimini destekleyen faktörlerin temelidir. Girişimcilik sürecinde kişilerin bireysel özellikleri, sosyal çevresi ve eğitim

gördüğü kurumunda etkin bir rolü vardır (Berman ve diğerleri, 2008). Tüm bu yönler, öğrenciler arasında girişimcilik kariyeri seçimine katkıda bulunan ve girişimcilik niyetlerinin kökenlerini anlamaya yardımcı olan faktörler olarak kabul edilmiştir (Shirokova ve Belyaeva, 2015).

Yükseköğretim kurumların birçoğu ve işveren girişimcilik programlarını desteklemektedir. Ülkede eğitici niteliğine sahip kişilerin, öğrencilerin girişimcilik faaliyetlerine karşı ilgi ve alakasını artıracak ve teşvik edici bir tutum içerisinde olmaları gerekmektedir. Girişimci eğilimi gösteren insanların yeni, bağımsız işletmelere girmek veya mevcut şirketlerde farklılık ve değer yaratma özellikleri mevcuttur (Fini ve diğerleri, 2009). Mazzarol ve diğerleri (1999), girişimcilik niyetinin kişisel faktörlerin yanı sıra çevresel faktörler tarafından da belirlendiğini açıklamıştır. Çevresel faktörler olarak; sosyal, ekonomik, politik ve altyapı durumu ele alınırken kişinin kökeni ve karakteristik yapısı kişisel özellikleri olarak ele alınmıştır. Sajilan (2015) ve diğerlerine göre bir girişimcinin demografik ve kişisel özellikleri ile firma performansı arasında pozitif ilişki mevcuttur. Bir girişimci yaratıcı olmalıdır; Yaratıcılık, bir girişimcinin en önemli kişisel özelliklerinden birisidir, sorunlar ve fırsatlar karşısında yeni fikirler geliştirip farklı bakış açıları kullanarak sorunu en pratik şekilde çözmeye odaklanmalıdır, çünkü yaratıcılık olmadan, bir kişi sıradan bir tüccar gibidir sadece sonuca odaklanır süreç anlam ifade etmez oysa günümüzdeki en değerli şey zamandır, çözümden çok süreç önemlidir (Zimmerer ve diğerleri, 2008).

Girişimcilik kavramı, geçmişten günümüze kadar iş dünyasında ve akademik çalışmalarda önemli bir yer kaplamaktadır. Kavramın uygulanması ticaretin yapıldığı ilk zamanlardan beridir yaygındır lakin bu kavramın tanımlanması çerçevesinin oluşturulması ilk olarak 18. yüzyılda yapılmıştır. Bu bağlamda kavram hakkında tanımlamalar ise yıllar içerisinde şekillenmiştir. 19. yüzyılda yaşanan ikinci dünya savaşı sonrasında ekonomi, sosyoloji, antropoloji ve psikoloji gibi temel yapılarda değişiklikler yaşanmış bu durum sonucunda kavramı tanımlamak ve analiz etmek için farklı yaklaşımlar oluşmuştur. Kavramsal çerçevenin şekillenme süreci ise birçok çalışma ve makalenin konusunu oluşturmaktadır (Hebert ve Link, 2009). Bu yaklaşımlara bakacak olursak, Fransız bir bankacı, Richard Cantillon girişimcinin “belirli bir fiyattan satın almaya ve belirsiz bir fiyata satmaya istekli” bir kişi olduğunu savunmuştur (Cantillon, 2017). Başka bir Fransız yazar, Jean Baptiste Say, 19. yüzyılın başlarında, bir girişimcinin ekonomik kaynakları daha düşük üretkenliğe

sahip bir sektörden daha yüksek üretkenlik ve daha iyi sonuçlara sahip başka bir sektöre aktaran kişi olduğunu yazmıştır (Dees, 1998). Girişimcilik kavramı, Fransızca "entreprendre" ve Almanca "unternehmer" sözcüklerden türetilmiş bir eylemdir, Türkçe'de "üstlenmek" anlamını taşımaktadır. Girişimcilik, bir işi organize etme, yönetme ve risk alma sorumluluklarını üstlenmektir (Arıkan, 2002).

Aynı zamanda neo-Avusturyalı bir ekonomist Friedrich Von Hayek bilginin ve daha özel olarak pratik bilginin kullanımına dayanan girişimcilik teorisi boyunca girişimcilik araştırmasına önemli bir katkı sağlamıştır. Von Hayek'e göre, bilgi eksikliği, girişimcilik varoluşun temel önermesini temsil etmektedir. Yazarın, bilgi eksikliğinden, başlangıç koşullarından yoksun olan ve daha sonra girişimcilik süreci boyunca eklenen mevcut bir bilgiye değil, bu sürecin daha çok yardımla geliştirilen yeni bir bilgi türüne atıfta bulunduğunu vurgulanmaktadır. Von Hayek'in belirttiği gibi, girişimci olmak bir "keşif süreci" anlamına gelmektedir (Swedberg, 2006).

Kadınlar genellikle ev işi yapan, çocuklara bakan, yemek yapan aile bireyleri olarak görülse de değişen dünya düzeni ile birlikte geleneksel Türk kültüründe kadınların beklentileri yükselmiştir. Kadınların ekonomiye katkı sağlaması beklenmektedir. Türkiye nüfusunun yarısını oluşturan kadınların bilgi, beceri ve deneyimden yararlanamaması ülke için büyük bir kayıptır (Keskin, 2014).

Kadın girişimciliği, hane gelirini artırmak için tasarlanmış bir hükümet politikası olan "kadın olarak küçük işletmeler kurmak" için Türkiye'de şekillenmektedir. Kadınlara ek gelir ve istihdam sağlamaya yönelik çabalar, ekonomiye girişi hızlandırmıştır. Ancak özellikle Türkiye'de iyi eğitim almamış ve başvurdukları iş için gerekli becerilere sahip olmayan kadınların iş bulması pek olası olmadığı için onları kendi işlerini yürütmeye zorlamaktadır (Soysal, 2010).

Türkiye İstatistik Kurumu'na (TÜİK) (2021) göre 15 yaş ve üzeri işgücüne katılan kadın sayısının 9.718.000 istihdam edilmektedir, geri kalan (1.554.000) kadın işsiz olduğu bulunmuştur. İstatistikler, kadınların işgücüne katılımının %32,8 olduğunu göstermektedir. Okuryazar olmayan kadınların işgücüne katılım oranı %12,4, lise altı eğitilmiş kadınların işgücüne katılım oranı %24,1, lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %29,9, mesleki veya teknik lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %37,0 iken yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %65,6 olduğu tespit edilmiştir (TÜİK, 2021).

Dünya Bankasının direktörü Martin Reiser, kadın istihdamının artması, yoksulluğu azaltmasıyla birlikte ekonomik kalkınmayı da önemli ölçüde artırdığını belirtmiştir. Dünya Bankası, kadın istihdamında 6 puanlık bir artışın, gelirleri %7 oranında artırabileceğini ve yoksulluğu %15 oranında azaltabileceğini tahmin etmektedir (Milliyet, 9 Şubat 2014). Bu açıdan bakıldığında, diğer gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de kadın istihdamının artması, kadınların işgücüne katılımı ve kadın girişimcilerin payının artırılması ülke ekonomisinin gelişmesi ve yoksulluğun azaltılması açısından son derece önemli olduğu görülmektedir. Diğer gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de ekonominin gelişmesi, yoksulluğun azaltılması, kadın istihdamı, kadınların işgücüne katılımı ve kadın girişimcilerin payı açısından oldukça önemlidir. Kadın girişimciyi tanımlarken sadece kadın işverenleri değil, ülke genelinde bu alanda emek veren tüm kadınları da kapsamak gerekmektedir (Şen, Yılmaz, 2018).

Kadın girişimciler kapsamında serbest meslek sahibi kadınlar da tartışılmalıdır. Ancak 10. Kalkınma Planı Raporu'na göre Türkiye'de ekonomik hayatın içinde yer almayan kadınların girişimcilik konusunda gerektiği gibi performanslarının yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. TÜİK verilerine göre hanehalkı işgücü araştırması sonuçları; 2020 yılında, Türkiye'de 15 ve daha yukarı yaştaki istihdam edilenlerin oranı %42,8 olup bu oran kadınlarda %26,3, erkeklerde ise %59,8 olduğu tespit edilmiştir. En yüksek istihdam oranı, 2020 yılında %50,9 ile TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli) bölgesinde gerçekleşti. En düşük istihdam oranı ise %26,0 ile TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) bölgesinde oldu. En yüksek kadın istihdam oranı, %34,7 ile TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane) bölgesinde iken en yüksek erkek istihdam oranı, %67,9 ile TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli) bölgesinde gerçekleşti. En düşük istihdam oranı ise kadınlarda %12,6, erkeklerde %40,4 ile TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) bölgesinde olduğu görülmüştür. Bakan Varank, Bilişim Vadisi'nde düzenlenen Kadın ve Demokrasi Derneği (KADEM) İnovasyonda Kadın 6. Girişimcilik Kampı Ödül Töreni'nde yaptığı konuşmada, sürdürülebilir bir kalkınma için kadınların iş hayatına katılımı konusunda çok daha net adımlar atılması gerektiğini belirterek, 2023 hedeflerinden bir tanesinin de kadınların iş hayatına katılım oranını yüzde 41'e çıkarmak olduğu ifade edilmiştir.

Finansal kaynaklara sınırlı erişim nedeniyle, kadın girişimciliği hizmet sektörüne odaklanmaktadır. Sanayi, makine ve üretime dayalı sanayilerde ise sayıları

oldukça az olduğu görülmüştür. En önemli kök nedenler ülkedeki kültürel, finansal ve sosyo-ekonomik ortamdan kaynaklanan fırsatlar olduğu belirlenmiştir (Şen ve diğerleri, 2018).

Namdari, Raz ve Aramoon'a göre (2012) kadın girişimciler, "yaratıcılık ve yenilikçilik yoluyla rakiplerinin pazarında yeni ürünler üretmek için tek başına veya iş birliği içinde bir iş kuran veya miras yoluyla edindiği finansal, sosyal, ahlaki ve zihinsel riskleri kabul eden kadınlardır". Girişimcilik kadınlar için gelecekte ekonomik özgürlük, umut verici bir iş olmasına rağmen, kadın girişimcilerin sayısı erkek girişimcilere göre daha azdır (Acs ve diğerleri, 2005).

Kadın girişimciliği konusunda yapılan araştırmalar, aile desteği, özgüven ve motivasyonun (Azmi, 2017), risk alma ve motivasyonun (Israr ve Hashim, 2017) ve iş becerileri eksikliğinin (Muhammad ve diğerleri, 2017) kadın çalışan performansında çok önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur.

Hükümet politikaları, finansmana erişim, kültür ve düzenlemelere erişim (Muhammad ve diğerleri, 2017), kadınlar tarafından işletilen işletmelerin başarısını önemli ölçüde etkilemektedir. Modarresi, Arasti, Talebi ve Farasatkah (2016) bulgularına göre çalışan davranışları, kültürü, ekonomik ve çevresel faktörler firma performansını önemli ölçüde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin diğer ülkelerden önemli ölçüde farklı olan farklı kültür, dini ve kültürel faaliyetlere sahip olması nedeniyle, kadın firma performansı üzerindeki iç ve dış faktörlerin etkisinin de farklı olduğu görülmektedir (Khan, 2014). Yatırım kararı sırasında kadın yatırımcılar için büyük bir zorluk olan ekonomik ve devlet sektörlerinde büyük bir belirsizlik olduğu da görülmüştür (Plotnikov ve diğerleri, 2019). Bu nedenle, bu iç ve dış faktörlerin kontrol edilmesi, kadın çalışan bağlamında çok önemlidir, çünkü bazen hükümet politikaları veya çevresel faktörler nedeniyle, belirsizlik, kadınların firma performansını olumsuz etkileyen motivasyon, güven düzeyi gibi çalışan davranışlarını bozabilmektedir. Kadın girişimcilerin gelişmiş ülkelerde kendi işlerini kurmak ve işletmek için farklı destekleyici kural ve düzenlemelere sahip olduğu görülmüştür (Hasan ve Almubarak, 2016; Abd Rani ve Hashim, 2019).

Yaklaşık bir milyar insan günde bir ABD dolarının altında bir gelirle geçinmektedir, bunların yaklaşık yüzde 70'i kadınlardan oluşmaktadır (UNDP, 2008). Yoksullukla mücadelenin bir yolu olarak, kadınları gelir getirici girişimci faaliyetlere

katılmaya teşvik eden projeler aracılığıyla kadınları ekonomik olarak güçlendirdiği görülmüştür (Chowdhury ve Amin, 2011).

Girişimci yenilik yapan, işlevi "işletmeler" olarak adlandırılan yeni kombinasyonları gerçekleştiren ve ekonomik kalkınmanın arkasındaki itici güç olan kişidir (Schumpeter, 1934). Kadın girişimciler dünyaya refah getirmek için büyük bir potansiyele sahiptir ve bu nedenle kadın girişimciliğini teşvik etmek önemli olduğu belirtilmiştir (McConnell, 2007). Kadın girişimciler genellikle serbest meslek sahibi, eski girişimciler ve ortak girişimciler olarak ikiye ayrılmaktadır (Starr ve Yudkin, 1996). Kadın girişimciliği, gelişmekte olan ülkeler için ekonomik büyümede önemli bir role sahiptir ve gelişimi, üretken çalışmayı geliştirir, cinsiyet eşitliğini sağlar ve yoksulluğu azaltmaktadır; bu nedenle, girişimcilik niyetinin analizi, başarılı girişimcilikle ilgili politikalar geliştirmek ve bir ülkenin rekabet gücünü ve büyüme potansiyelini anlamak için faydalı olduğu görülmektedir (Starr ve Yudkin, 1996).

Bu çalışmada, girişimcilik konusunda büyük bir potansiyele sahip oldukları düşünülen üniversite kadın öğrencilerinin girişimcilik niyetleri analiz edilmiştir. Çalışmanın kadın girişimciliği konusuna göre konumlandırılması, Ajzen'in girişimci olma niyetinin bazı mantıksal yapılara bağlı olduğunu belirten planlı davranış teorisini (PDT) özetlemektedir. Bu teoriye göre, girişimcilik eğiliminin üç geleneksel ana unsurlarına odaklanılmaktadır: girişimcilik eğilimini niyeti etkileyen davranışa yönelik tutum, kişisel normlar ve algılanan davranışsal kontrol. Ayrıca, bu çalışmada, girişimcilik niyetlerine ilişkin kadın öğrenciler örneğinden alınan anket verileri analiz edilmiştir.

Bu çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesinde öğrenim gören kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada Ondokuz Mayıs Üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde eğitim alan kadın öğrenciler ile sınırlandırılmıştır. Araştırma sürecinde yöntem olarak nicel araştırma yöntemi kapsamında anket tekniği kullanılmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi ve kadınların girişimcilik eğilimi ile girişimcilikte rolü, problemi ve önemi ve girişimcilik kavramlarına kısaca değinilerek çalışmanın genel çerçevesi oluşturulmuştur. Kavramsal çerçevenin aktarıldığı bölümde, kadın girişimciliği kavramı, kadın girişimcilerin türleri, kadınların girişimci olma motivasyonu ve karşılaştıkları sorunlar

ve engeller, kadın ve erkek girişimcilerin karşılaştırılması, girişimcilik eğitiminin tanımı ve sınıflandırılması, girişimcilik eğitimi ve girişimcilik eğiliminde kadın öğrencilerin yeri konusunda literatür desteği ile birlikte detaylı şekilde irdelenmiştir. Araştırma sürecinin aktarıldığı bölümde, araştırmanın amacı, önemi, kapsamı ve sınırlılıkları, araştırmada kullanılan yöntem ve literatüre değinilmiştir. Bulguların aktarıldığı bölümde, araştırma sürecinde katılımcılardan elde edilen bilgilere yer verilmiştir. Sonuç ve öneriler bölümünde, araştırma ile ilgili genel bir değerlendirme yapılarak elde edilen bulgulara yönelik oluşan çıkarımlar aktarılmış, araştırma sonuçları ışığında alan yazına katkı sunacağı düşünülen önerilere yer verilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, kadın girişimcinin tanımı, kadın girişimciliği kavramı, kadın girişimcilerin türleri, kadınların girişimci olma motivasyonu, karşılaştıkları sorunlar ve engeller, kadın ve erkek girişimcilerin karşılaştırılması, girişimcilik eğitimi ve sınıflandırılması, girişimcilik eğitimi ve eğilimde kadın öğrencilerin yeri konularına yer verilmiştir.

2.1. Kadın Girişimciliği

1980'lerde kadın girişimciliği bir araştırma konusu olarak öne çıkmaya başlamıştır. Bu dönemde, en azından nicel olarak, kadın girişimciliği üzerine araştırmalar büyüdü ve bulunan kalıpları göstermeye başlamıştır. Bu artış, en azından teoride, kadınların sadece bir çalışan olarak değil, aynı zamanda bir işveren ve kendi işinin sahibi olarak da işgücü piyasasına katılımının artmasıyla meydana gelmiştir (Gomes ve diğerleri, 2014). Bu fikir, girişimciliğin toplum için bir değer yaratıcısı olduğu tanımını gerektirmektedir. Kadın girişimciliğinin özellikleri, özellikleri ve algılanan zorluklar açısından araştırılmaktadır (Carreira ve diğerleri, 2015). Sömürge zamanlarından beri kadınlar, onları çeşitli kısıtlamalara tabi tutmaya çalışan ahlakçılığa maruz kaldığı görülmüştür. Bu kısıtlamalar arasında, kadınların bir şirkette daha yüksek pozisyonlarda yer almakta zorlanmaları ve aynı pozisyondaki erkeklere eşit maaş almaları yer almıştır (Lages, 2005). Kadınların kişiliği tarihsel olarak farklılık üzerine kurulmuştur (Cramer ve diğerleri, 2012).

Yirminci yüzyılın başlarında kadınlar, eğitime erişimlerinin sağladığı toplumsal mücadeleler yoluyla medeni ve siyasi haklara kavuşmuş, bu da toplumsal cinsiyet eşitliği arayışının başlangıcı anlamına gelmiştir. 1970'lerde bu hareketlerin toplumsal kurumlar üzerinde olumlu bir etkisi oldu ve iş hayatında cinsiyet ayrımını yeniden tanımlamıştır. O zamandan beri kadınların işgücü piyasasına katılımı arttığı görülmüştür, ancak bu büyümeye rağmen erkeklerin katılımına göre daha küçük kaldığı bulunmuştur (Lages, 2005).

Kadın girişimciliğinin evrimi her bölgede farklı yüzdeler göstermiştir ve özellikle bazı ülkelerde zaten dengeli (Alperstedt, Ferreira ve Serafim, 2014) ve zaman içinde birçok değişiklik nedeniyle bu dengeye ulaşılmıştır.

Kadın ve erkek arasındaki oran ülkeden ülkeye değişme eğilimi göstermekte olup, aynı zamanda kadın girişimcilik yüzdesinin her ülkenin sosyal yapısı, kültürü,

gelenekleri ve teknolojik yapısı ile ilgili konulara göre farklılık gösterdiğini ve farklı şekilde geliştiği vurgulanmıştır (Alperstedt, Ferreira ve Serafim, 2014). Bu nedenle, küresel liderlerin eşitlik için kültürler yaratması, herkes için bir değer haline gelmesi ve cinsiyete dayalı ayrımcılık yapmama vizyonunu taşıması gerekmektedir (BM, 2016).

Kadın girişimcilerin genellikle özel bir kişiliği vardır. Özerklik ve bağımsızlığa değer vermektedirler. Enerjiye ve yüksek bir başarı ihtiyacına sahiptirler; kadın girişimciler genellikle güçlü bir iç kontrol odağına sahip olduğu görülmektedir (Okaför, 2009). Değişimi fırsat olarak algırlar ve dikkatli riskler almaya istekli oldukları vurgulanmıştır. Genellikle sosyal becerilere sahiptirler ve sezgi ile düşünme arasında bir dengeye sahip oldukları görülmektedir. Gould ve Perzen'e (1990) göre kadın işletme sahipleri, genel olarak erkek işletme sahipleriyle aynı özelliklere ve motivasyona sahip olduklarını vurgulamıştır.

Girişimcilik, kadınların ekonomik faaliyetlerde bulunmasını ve bağımsız kaynaklar tabanı oluşturmasını sağlamaktadır. Bu avantaj, sosyal statülerini ve karar verme yeteneklerini geliştirmeye yönelik kendilerine finansal destek sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Girişimcilikteki kadınlar, aşağıdakiler gibi bir dizi potansiyel avantajdan yararlanmaktadır; ikili özelliklere sahip olmak, (girişimci ve kadın özellikleri), onlara girişimci olarak rollerini yerine getirme konusunda olağanüstü yetenekler kazandırdığı görülmüştür. Bu özellikler şunlardır:

- (a) Uyum sağlama,
- (b) Yenilikçilik/Yaratıcılık,
- (c) Güç, İç Kontrol Odağı,
- (d) Hızlı düşünebilme,
- (e) Dayanabilme,
- (f) Sorumluluk ve Güvenilirlik,
- (g) Yönetim becerisi.

2.2. Kadın Girişimcilerin Türleri

Kadın girişimciler iş hayatına girmesiyle birlikte girişimcilik türüne de yeni bir boyut kazanmasını sağlamıştır. Erkek girişimciler gibi, kadın girişimciler de duygusal, entelektüel ve sosyal tutumludur. Kadın girişimciliği birçok farklı iş alanını kapsadığı için grup veya kategoriye temsil etmedikleri belirtilmiştir (Top ve diğerleri, 2012).

Literatüre göre kadın girişimcilerin sınıflandırılması aşağıda alt başlıklar halinde sunulmuştur:

2.2.1. Goffee ve Scase

Kadın girişimcilerin yaşamlarının iki faktörden güçlü bir şekilde etkilendiği ileri sürülmektedir. Birincisi girişimcilik ideallerine bağlılıkları, ikincisi ise kadın ve erkek arasındaki geleneksel olarak tanımlanan ilişkiyi ne ölçüde kabul etmeye istekli olduklarıdır (Goffee ve Scase, 1992). Bu kapsamda dört tip kadın girişimci tespit edilmiştir. Buna göre; geleneksel kadın girişimci türü, evcimen (aile) kadın girişimci türü, yenilikçi kadın girişimci türü ve radikal (feminist) kadın girişimci türleridir (Goffee ve Scase, 1992; DeMartino ve Barbato, 2003; Kutaniş ve Hancı, 2004);

Tablo 2.1. Kadın Girişimci Türleri

	Geleneksel Olarak Belirlenmiş Cinsiyet Rollerine Bağlılığı		
		Yüksek	Düşük
Girişimci İdeallere Göre Bağlılığı	Yüksek	Geleneksel	Yenilikçi
	Düşük	Evcimen	Radikal

Kaynak: Goffee ve Scase (1992).

Geleneksel Kadın Girişimci: Girişimcilik ideallerini ve geleneksel cinsiyet rollerini aynı anda üstlenen klasik bir kadın girişimcidir. Ailevi sorumlulukları nedeniyle işini fazla büyütmeyi düşünmeyen, genelde aile işletmesine sahip olan, iş ve aile sorumluluklarını dengeleyen, her ikisini de eşit olarak yapmaya çalışan geleneksel bir girişimci türüdür.

Evcimen Kadın Girişimci: Girişimcilik idealleri yerine geleneksel cinsiyet rollerini ön planda tutan ve girişimciliği bir yan iş olarak gören ev girişimcisi türüdür. Ekonomik ihtiyaçlar için var olma eğiliminde olan bu tip kadınlar, sınırlı iş ideallerine ve müşterilerle düzenli, uzun vadeli ve küçük ölçekli işlere sahiptir ve genelde aile uygunluğuna göre işleri yürütmektedir.

Radikal Kadın Girişimci: İş ve aileyi dengelemek yerine kadınların marjinalleşmesini engellemeye çalışan ve çalışmalarını bu amaca hizmet edecek bir araç olarak organize eden radikal bir girişimcidir. Bu grupta yer alan kadınlar hem

girişimcilik ideallerine hem de geleneksel kadın rollerine düşük bağlılık göstermektedir. Bu gruptaki kadın girişimciler, işlerini ekonomik bir birim olduğu kadar sosyal bir birim olarak da görmektedirler.

Yenilikçi Kadın Girişimci: Yenilikçi bir kadın girişimci, girişimcilik ideallerini geleneksel cinsiyet rollerinin çok üzerinde tutan ve işinin büyümesini birinci öncelik haline getiren bir tür yenilikçi girişimcidir. Bu gruptaki kadın girişimciler için iş, diğer tüm kişisel ilişkilerden daha önemlidir. İyi eğitimidirler ve kendi işlerini kurmadan önce büyük kuruluşlarda çalışma deneyimine sahiptirler.

2.2.2. Langan-Fox ve Roth

Janice Langan-Fox ve Susanna Roth 1995 yılında Avustralyalı kadın girişimcilerin psikolojik özelliklerine göre bir tipoloji geliştirmiş ve kadın girişimcileri üç kısma ayırmıştır. Yönetsel, pragmatik ve başarıya ihtiyaç duyanlar. Bu girişimcilerin başarılı olmak için farklı güç ve motivasyon seviyeleri mevcuttur (Cohoon, 2011);

Yönetsel Girişimci: Bu gruptaki kadın girişimcilerin başarıdan çok kontrol odağına, iş tatminine, aktivizme ve kariyer planlamasına ve güce ihtiyaçları vardır.

Pragmatik Girişimci: Pragmatik girişimciler, bireyin tüm girişimci niteliklerini kontrol eden ve kendi işini çocuklarına devretmek veya daha fazla gelir elde etmek gibi ailevi nedenlerle daha motive olan kadınlardır.

Başarıya İhtiyaç Duyanlar: Bu tür kadın girişimciler, başarı ihtiyacından daha az iş tatminine, faaliyete, etkileme yeteneğine veya güce ve etkiye sahip olmaya daha az ihtiyaç duyarlardandır.

2.2.3. Dorothy Moore

Dorothy P. Moore tarafından 1987 yılında yapılan bir araştırma, kadın girişimcileri iki gruba ayırmıştır: geleneksel ve modern (Arat, 1993);

Geleneksel Kadın Girişimci: Bu grup 35-40 yaş arasında olan evli, ailesi olan girişimci kadınlardır. Eğitim düzeyi yüksektir ve aileden biri serbest çalışandır. Yeni kurulan firmanın ilk deneyimli yöneticisidir.

Modern Kadın Girişimci: Geleneksel kadın rollerine fazla önem vermeyen, erkeklerin daha çok bulunduğu sektörlerde çalışan, işletme yönetimi ve teknik eğitim düzeyine sahiptir.

2.2.4. Mitra

Reshmi Mitra, 2002 yılında Hindistan'da kadın girişimcileri, geleneksel olarak tanımlanmış cinsiyet rollerinin kabulü, ilişkilerde desteğin önemi ve kadın girişimcilerin çevre ve eğitimi gibi birkaç önemli farklılık temelinde sınıflandıran çalışma yapmıştır. Mitra, farklı kadın girişimci gruplarını anlamak için kültürel bağlamın önemini de vurgulamıştır. Onlar; genç başarılar, blok-faktör girişimciler, aile-odaklı girişimciler, gelir-odaklı girişimcilerdir (Salleh ve Osman, 2007);

Genç Başarılar: Bu grupta yer alan kadın girişimciler, pozitif çekicilik faktörlerinin motive ettiği, erken yaşta iş hayatına atılan ve hem kadının geleneksel rollerine hem de ilişkilerdeki desteğine fazla önem vermeyen kişilerdir.

Blok-Faktör Girişimciler: Bu gruba giren kadın girişimciler, ücretli işlerinden memnuniyetsizlik gibi daha olumsuz faktörler nedeniyle girişimciliğe giren ve hem kadınların geleneksel rollerine hem de ilişkilerde desteklerine çok fazla önem veren kadınlardır.

Aile-Odaklı Girişimciler: Bu gruba giren kadın girişimciler, işlerini bir hobi veya kişisel tatmin için yürüten ve işlerinden çok ailelerini ön planda tutan kadınlardır.

Gelir-Odaklı Girişimciler: Bu gruptaki kadın girişimciler ise geleneksel rollerini ön planda tutmakla birlikte finansal ihtiyaçlarından hareketle girişimcilik serüvenine girişmektedirler.

2.2.5. Cromie ve Hayes

Stanley Cromie ve John Hayes'in 1988'de yapılan çalışmasında kadın girişimcileri yenilikçi, dualist, dönüş yapanlar olarak türlere ayırması yer almıştır (DeBruin, Dupuis, 2004);

Yenilikçi kadınlar: Yenilikçi kadın girişimciler, erkek meslektaşlarıyla aynı özellikleri paylaşmaktadırlar. Onlar da özerklik, zenginlik ve başarı istemekle birlikte mevcut işinden memnun olmayanlar ve kariyerlerini geliştirmek için girişimcilik macerasına atılan kadınlardır. İyi eğitim almış ve önemli bir iş tecrübesine sahiplerdir. Hayatlarındaki en önemli şey çalışmaktır. İşlerini sürdürmek için genellikle geleneksel kadın rollerinden vazgeçmektedirler. Çoğunlukla bekarlar, çocukları yok, kariyerlerine odaklanıyorlar, çok yetenekliler, iş faaliyetlerinde yüksek önceliğe sahipler ve ekonomik gelecekleri ve özgüvenleri onlar için çok önemlidir (Strüder, 2003).

Dualist kadınlar: Prensipite başarılı olan dualist kadın girişimciler iş, ev işleri ve çocuk bakımını bir şekilde birleştirme arzusuyla hareket etmektedirler. Başka bir deyişle, işte ve eve diğerlerle sorumluluklarını dengeli bir şekilde yerine getirme arzusuyla girişimcilik serüvenine başlayan kadınlardır. İşlerinin hizmet sektöründe olması muhtemeldir. Ayrıca bağımsızlık ve başarı için bir dürtüleri vardır, çoğu iyi eğitilidir ve bazıları yönetim becerilerine sahiptir.

Dönüş Yapanlar: Kariyerleri çocuk yetiştirmek gibi ailevi nedenlerle kesintiye uğrayan, çocukları okul çağına geldiğinde veya büyüdüğünde işe dönmek isteyen ancak yaptıkları işten rahat olmadıkları için kendi işini kurmayı daha iyi bir alternatif olarak gören kadınlardır. Bu kadınlar çoğunlukla iş becerileri ve deneyimi olmayan ve ayrıca düşük eğitim düzeyine sahip kadınlardır.

2.2.6. Carter ve Canon

Sarah Carter ve Tom Canon 1992'de İngiltere'de yaptıkları bir araştırmada beş farklı kadın girişimci tipi belirlemişler: girişimciliğe savrulan-sürüklenen, genç başarılar, başarılar, dönüş yapanlar ve gelenekçi kadınlardır (Dupuis ve DeBruin, 2004);

Girişimciliğe Savrulan-Sürüklenen Girişimciler: Bu grup genç kadınların işsizliği yenmek için kendi işlerini kuranlardır. Düşük hırsları vardır ve yaptıkları işte çok az deneyime sahiptirler veya hiç deneyimleri yoktur.

Genç Başaran Girişimciler: Bu gruptakiler eğitilmiş, az deneyime sahip ve ideallerinin peşinden giden hırslı genç kadın girişimcilerdir.

Başaranlar: Genç kadın meslektaşları gibi, benzer görüş ve değerlere sahip, daha yaşlı ve daha fazla iş tecrübesine sahiptir.

Dönüş Yapanlar: Bu gruptakiler, kendi işini kurmayı, kariyerlerine ara verdikten sonra işe dönme kararı olarak gören kadınlardır.

Gelenekçiler: Gelenekçiler çoğunlukla, her zaman çalışan ve aile işini yürüten ve büyümeyecek veya iş değiştirmeyecek olan 45 yaş üstü kadınlardır.

2.3. Kadınların Girişimci Olma Motivasyonu

Cavada ve diğerleri (2017) bir girişimcinin yeni bir girişim başlatması için üç önemli ve temel neden olduğunu belirtmişlerdir; bunlar ekonomik, sosyal, psikolojik veya kişisel sebeplerdir. Hopp ve Stefan (2012) uygulama sırasında girişimci davranışı

etkileyen bireysel, topluluk ve çevresel yönler arasında karmaşık bir iş birliği olduğu varsayılmıştır.

Tominc ve Rebernik'e (2004) göre kadın girişimciliğini etkileyen süreçler erkek girişimciliğini etkileyenlerden farklı olduğu bulunmuştur. Tomints ve Rebernik (2007) ayrıca kadınların ortalama olarak yeni firma kurma olasılıklarının erkeklere göre daha düşük olduğunu bulmuştur.

Warnecke (2014), Çin'deki çeşitli politika ve programların kadın girişimciliğini güçlü bir şekilde desteklediğini göstermiştir. Della Peruta, Maggioni ve Schiavone (2014), gayri resmi sosyal medya ile kadın girişimciliği arasındaki güçlü bağın, kadınların girişimciliğe yönelik tutumlarını düzeltmede temel bir unsur olabileceğini göstermiştir.

Bobrowska ve Conrad (2017), Japonya örneğinde girişimciliğin erkeksi doğasını doğrulamıştır. Ancak Shane ve diğerleri (2003) girişimcilik güdülerinin kişiden kişiye ve ülkeden ülkeye farklılık gösterdiğini göstermiştir.

Kreiser ve Davis (2010) girişimci bir firma kurmak için kadın ve erkeklerin temelde aynı kritik ihtiyaçlara sahip olduğunu göstermiştir: yenilikçi fikirler, girişimci kişilik özellikleri, iş planları ve uzun vadeli stratejilerin olduğunu bulmuştur.

Bazı kadınlar, koşullarını iyileştirme fırsatlarına ilgi duyar ve bunları kullanmak için harekete geçtiği bulunmuştur. Walker ve Webster (2007), kendini gerçekleştirme veya bağımsızlık arzusu, daha fazla zenginlik veya kendini geliştirme gibi motive edici faktörleri tanımlamaktadır. Diğer kadınlar, zamanlarının kullanımında daha fazla esneklik ve profesyonel hedefleri kişisel sorumluluklarla birleştirme yeteneğinden etkilenmişlerdir (de Martino, Barbato ve Jacques, 2006; Marlow ve Carter, 2006; Walker ve Webster, 2007).

Jones-Evans (1995), faktörlerin bir kombinasyonunun, bireyin girişimcilik yolunu seçme motivasyonunu belirlediğinden bahsetmiştir. Bunlardan bazıları bağımsızlık arzusunu (Shane ve diğerleri, 2003), başarıya ihtiyacını ve tehdit veya risk eğilimini içermektedir (Minniti ve Nardone, 2007). Birçok araştırmacı motivasyonu iten ve çeken faktörlerin kategorilerine ayırmıştır (örneğin, Kirkwood, 2009; McClelland ve diğerleri, 2005; Gray ve Finley-Hervey, 2005; Orhan ve Scott, 2001).

Bazı kadınlar kendi işlerini kurmaya ilgi duyarken, diğerleri profesyonel büyümeyi engelleyen ve roller yelpazesini dengeleme girişimlerini caydıran örgütsel

sistemler ve yapılar tarafından işten marjinalleştirildiklerini hissettikleri için yeni iş kurmaya “itildiği” görülmektedir (Fielden ve diğerleri, 2004; Winn 2004). Negatif faktörler arasında tanınma ve terfi fırsatı eksikliğinden kaynaklanan hayal kırıklığı (Hisrich ve Brush, 1985) ve iş-yaşam rollerinin dengelenmesiyle ilgili gerilimler/stresler de yer almaktadır.

Shane ve Venkataraman (2000) girişimci motivasyon için birbiriyle yakından ilişkili iki açıklama önermişlerdir: itme teorisi ve çekme teorisi. İtme teorisi, insanların iş tatminsizliği, işten atılma vb. olumsuz dış faktörler tarafından girişimciliğe itildiğini belirtmektedir. Öte yandan, çekici teorisi, bağımsızlık için çabalamak, becerilerini ve deneyimlerini en iyi şekilde kullanmak vb. için insanların girişimci faaliyetlere ilgi duyduğunu varsaymaktadır.

McClelland ve diğerleri (2005), “Kadın Girişimcilerin Yolunu Almak: Altı Ülke Çalışması” tarafından belirtildiği gibi, genel olarak sürücülerin taleple ilgili olduğu tanımlanmıştır. Bunlar insanları girişimci olmaya iten faktörlerdir. Bu nedenle, istihdam ve ekonomik durumla ilgili olanlar gibi potansiyel girişimciliğin olumsuz yönlerini içermeye eğilimindedirler (Gray ve Finley-Hervey, 2005; Kirkwood, 2009). Bu faktörler arasında işsizlik, işsizlik veya kötü kariyer beklentileri, kabul edilemez çalışma koşulları, mesleki hayal kırıklığı, çocuk bakım tesislerinin olmaması veya ekonomik gereklilik sayılabilmektedir. Öte yandan, çekici faktörler fırsatlarla ilgilidir. Çekme faktörleri, hırs ve iyileştirme seçimi ile ilişkilidir (McClelland ve diğerleri, 2005). Genellikle başkalarıyla iş birliğine, bireysel deneyimlere veya pazar fırsatlarına dayanmaktadırlar.

Orhan ve Scott (2001) bu faktörlerin bağımsızlık arzusu, özerklik, kendini gerçekleştirme, iş tatmini, istek, sosyal hedefler, girişimcilik dürtüsü ve zenginlik dürtüsünü içerebileceğini belirtmişlerdir (Orhan ve Scott, 2001).

Tablo 2.2. İtici ve Çekici Faktörler

İtici Faktörler	Çekici Faktörler
İşsizlik	Bağımsızlık
İş eksikliği	Özerklik
Kabul edilemez çalışma koşulları	Kendini gerçekleştirme
Profesyonel hayal kırıklığı	Başarılı olmak
Çocuk bakım tesislerinin olmaması	Aspirasyon
Ekonomik gereklilik	İş memnuniyeti
	Sosyal hedefler
	Girişimci sürücü
	Zenginlik arzusu

Kaynak: Orhan ve Scott, 2001; Gray ve Finley-Hervey, 2005; McClelland ve diğeri, 2005; Kirkwood, 2009.

Sadece kadın girişimciliğine odaklanan çalışmalar, gelişmiş ülkelerde çalışan kadın girişimcilerin çekici faktörler tarafından belirlendiğini, gelişmekte olan ülkelerde çalışan kadınların ise daha çok hem itici hem de çekici faktörlerin bir kombinasyonu tarafından belirlendiği kanıtlanmıştır (Orhan ve Scott, 2001).

Bir kadının kendi işini kurma kararı, büyük olasılıkla çekici ve itici faktörlerin birleşiminden etkilenmektedir: hangisinin en büyük etkiyi yaptığı belirsiz olduğu görülmektedir.

Bazı araştırmacılar ikincisinin olabileceğini öne sürse de (Carter ve Shaw 2006; Walker ve Webster 2007), Winn (2004) olumsuz ve olumlu iş/aile sorunları arasındaki gerçek dengeye ilişkin mevcut araştırmalarda yetersiz bir anlayış bulunduğundan endişe duymaya devam etmektedir.

2.4. Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Engeller

Son yıllarda, toplumsal cinsiyet ilişkilerini ekonomik, sosyal, politik ve kurumsal gerçekliği anlamının bir yolu olarak analiz eden birçok fikir, tartışma ve öneri ortaya çıkmıştır (Eddleston ve Powell, 2008). Birlikte, bu yaklaşımlar sosyal bilimlerde yeni bir yön şekillendirmektedir. Bu yeni yaklaşım kapsamlı bir teori sağlayamazken, kullandıkları kavramlar, kategoriler ve analitik çerçevelerdeki önyargıları nedeniyle geleneksel paradigmaları reddederek köklü değişiklikler içerdiği görülmüştür (Ogbor, 2000).

Son yirmi yılda kadın girişimciler, girişimciliğin dünya çapında yaygınlaşmasında, yüksek büyüme gösteren firmaların yaratılmasında ve inşasında çok önemli bir rol oynamışlardır (Deakins ve Freel, 1998; Starr ve Yudkin, 1996, Mueller ve Conway Dato-on, 2013).

Hem bölgesel hem de küresel kanıtlar, kadınlar arasında artan girişimcilik faaliyetinin olumlu bir resmini sunarken ve kadın girişimciliği başlangıç faaliyetlerine ilişkin istatistikler sürekli olarak iyileşirken, kadınlara ait kuruluşların önemli bir yüzdesinin hala küçük olduğu görülmektedir (Still ve Timms, 2000; Mitra, 2002). Dolayısıyla, girişimcilik ekonomik büyümenin temel itici gücü olarak kabul ediliyorsa, kadınların firmalarını büyütme ve geliştirmelerini engelleyebilecek bu faktörlerin daha iyi anlaşılması gerekmektedir (Amine ve Staub, 2009). Özellikle endişe verici olan, kadınlara ait işletmelerin de nispeten daha yüksek kapanma oranları ve büyüme için

zayıf beklentiler sergilemesidir (De Faoite, Henry ve Johnston, 2003). Daha fazla kadını girişimci faaliyetlerde bulunmaya ve girişimlerini büyütme teşvik etmek önemli bir küresel zorluk olduğu görülmektedir (Carter ve Marlow, 2006).

Kadın girişimciliğinin gelişimindeki önemli ilerlemeye rağmen, kadınlar hala işgücü piyasasına girme, adil ücret alma ve kendi işlerini kurma ve geliştirme konusunda bazı zorluklarla karşı karşıya oldukları belirlenmiştir. Bu sorunlar, iş ve ev etkinliklerini dengelemede oynadıkları farklı rollerden (Gimenez; Ferreira; Ramos, 2017) ve diğer aile üyelerinden, özellikle de eşlerinden aldıkları zayıf destekten (Silva; Lasso; Mainardes, 2016) etkilendiği görülmüştür. Bu faktör, kadın girişimciliği olasılığı için en büyük zorluklardan birinin, toplumda geleneksel olarak kadınlar tarafından gerçekleştirilen, aile ve konut bakımı ile ilgili çoklu günlük görevlerini, yaratıcı girişimci potansiyelleriyle dengeleyerek yerine getirme zorluğu olacağı tartışmasını beslediği belirtilmiştir (Gimenez, Ferreira; Ramos, 2017; Alperstedt; Ferreira; Serafim, 2014).

Günümüzde kadınlar işlerine ve pazar vizyonlarına sebat, kararlılık, cesaret, güven gösterebilir de (Carreira ve diğerleri, 2015), karşılaşılan zorluklardan biri pazarlama, finans, teknoloji ve bilgi teknolojisi alanlarında iyileştirme ihtiyacı olduğu, (Silva, Lasso; Mainardes, 2016) bilim ve teknoloji alanında daha yüksek bir katılım sağlayarak (Halabisky, 2017), böylece işlerini daha iyi yerleştirip yönetebilmeleri mümkün olduğu varsayılmıştır.

Finansmana erişim zorluğu, kadın girişimciliğinin karşılaştığı bir diğer önemli zorluktur (Silva; Lasso; Mainardes, 2016). Toplumsal cinsiyet sorunları aynı zamanda kadınların finansal, beşerî veya sosyal kaynaklara erişimini etkiler ve sınırlandırmaktadır (Thébaud, 2015). Bu zorluk, kadın girişimcilerin erkeklere kıyasla kaynakları sonuçlara dönüştürmede başarılı olamayabileceği önyargısıyla ilgili olduğu bulunmuştur (Gomes ve diğerleri, 2014). Ayrıca, toplumda eleştiri ve sosyal baskılara karşı korku ve kırılganlığa neden olan, kadınların sosyal güvenilirliğinin ve kabulünün eksikliğini vurgulamaktadırlar (Cavada ve diğerleri, 2018). Yine de karşılaşılan zorluklar bağlamında, kadınların özgüven ve özgüven eksikliği, girişimcilik yeteneklerini azaltmaktadır ve bu da yeni bir iş kurma konusundaki düşük risk toleranslarını etkileyebildiği görülmüştür. Bu nedenle, genel anlamda, kadınlar erkeklere göre nispeten daha fazla riskten kaçındığı tespit edilmiştir (Cavada ve diğerleri, 2018). Bu zorluklar göz önüne alındığında, iş anlayışı aşamasında

oluşturulan fırsatların kurumsal kolektivizm, cinsiyet eşitliği, sosyal farkındalık ve kadınların güçlendirilmesinin kültürel boyutlarıyla bir ilişki gösterdiğini anlamaktayız. Öte yandan kurumsal kolektivizm ile ilgili değişkenler, girişimciler için önemli ve önemli fırsatların devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşları tarafından geliştirilmesi gerektiği gerçeğine dayanmaktadır (Cavada ve diğerleri, 2018).

Cavada, Bobek ve Macek, (2017) için toplum, aile yapıları ve geleneklerindeki değişimin nüfuz ettiği kadın girişimciliğinin güçlendirilmesine yönelik büyük bir devrimle karşı karşıyadır. Kadınlar şu anda girişimci olarak gelişmek için daha fazla fırsata sahip oldukları görülmüştür.

Gimenez, Ferreira ve Ramos'a (2017) göre, kadın girişimcilik eğilimleri için bazı önemli noktalar vardır; bunların arasında kadınların girişimcilik rollerini yerine getirirken algıları, bunların önemini analiz etme ve karşılaşılan zorluklar ve elde edilen sonuçlar üzerine düşünmektir. Özellikle kaynakların finansal olarak elde edilmesiyle ilgili bir başka eğilim, erişim politikaları tarafından teşvik edilen, kadınların banka finansmanı veya resmi krediler için tercihi olduğu görülmüştür (Cavada ve diğerleri, 2018).

Girişimciler, kazançların risklerini ve olasılıklarını analiz ederek, daha az risk alarak ve daha güvenli faaliyetler arayarak işleri daha refleksif bir şekilde sürdürme eğilimindedir. Önemli bir küresel eğilim, kadın ve erkek girişimciliğinin büyümesi ve eşitlenmesidir (Alperstedt; Ferreira; Serafim, 2014), ancak girişimci erkekler ve kadınlar arasındaki tüm farklılıkları ortadan kaldırmadan, ancak niyeti, motivasyonu etkileyen olumsuz kurumsal etkileri ortadan kaldırmaya çalışmak ve kadın girişimciliğine erişim sağlamak yardım etmektedir (Halabisky, 2017).

Kadın girişimciliğinin özelliklerinin, kadınların dahil edildiği bağlamla doğrudan ilişkili olduğu fark edilmektedir. Bu bağlamlarda, diğerlerinin yanı sıra kültür, gelenekler, teknolojik ve ekonomik gelişme, kamu politikası gibi faktörler, kadınların hem yeteneklerini hem de kendi işlerini kurma ve geliştirme kararını tanımlamaktadır. Ancak, küçük işletmeleri tercih etme, risk sermayesi finansmanı, riskten kaçınma, güvenli ve ölçülü hareket etme gibi bazı özellikler farklı bağlamlarda benzerdir, işe erkeklerden daha yaşlı başlamaları görülmüştür.

Girişimcilerin özelliklerini karşılaştırdığımızda motivasyon ve başarı, başlangıç noktası, fon kaynakları, profesyonel geçmiş, kişilik, geçmiş, destek grupları ve iş türlerinde önemli farklılıklar görülmüştür (Hisrich ve Peters, 2004).

Çoğu girişimcinin, cinsiyetten bağımsız olarak, iş büyümelerinde benzer kısıtlamalarla karşı karşıya olduğunu gösteren araştırmalara rağmen; kapsamlı araştırmalar kadın girişimciliğinin önündeki belirli yapısal engelleri belirlemiştir (Carter ve diğerleri 2007; Madsen ve diğerleri 2008; Shaw ve diğerleri 2001).

İlk olarak, kadınların girişimcilik deneyimlerine, örneğin eğitim, öğretim ve istihdamdan kaynaklanan toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle yaklaştıkları doğrulanmıştır. Kadın girişimciler genellikle belirli bir düzeyin ötesinde uygulanabilir iş fırsatları geliştirmek için gereken işletme bilgisi ve yönetim becerileri gibi gerekli insan sermayesinden yoksun olduğu bulunmuştur (Ettl ve Welter 2010; O'Gorman 2001; Still ve Timms 2000; Walker ve Joyner 1999; Mirchandani, 1999).

İkinci olarak, büyümede kilit bir faktör olarak finansal sermaye kapsamlı bir şekilde araştırılmış ve yokluğu, kadın girişimciler arasında yeni başlayanlar ve büyüme için önemli bir engel olarak tanımlanmıştır (Carter ve diğerleri 2007; O'Connor ve diğerleri, 2006; Shaw ve diğerleri 2001; Mitra 2002).

Bu, aşağıda açıklanan bir dizi çalışma ile kanıtlanmıştır:

(a) kadınlar, dış finansman için ihtiyaç duyulan başlangıç sermayesini artırma yetenekleri açısından dezavantajlı olma eğilimindedir (Johnson ve Storey, 1993; Hisrich ve Brush, 1985),

(b) garantiler çoğu zaman birçok kadının kişisel varlıklarının ve kredi geçmişinin ötesine geçmiştir (Riding ve Swift, 1990),

(c) mevcut işletmeler için finansman, kadınlara ait firmalar için daha düşük maliyetliydi (Aldrich ve diğerleri, 1989);

(d) kadın ve banka müdürü arasındaki ilişki kalıplaşmış yargılardan ve ayrımcılığa maruz kalmıştır (Buttner ve Rossen, 1989; Hisrich ve Brush, 1986).

Nitekim Koper (1993), kredi başvurularında kadınlara sıkı yönetim, çocuk sahibi olma planları ve hem ailenin hem de işin taleplerini dengeleme konusundaki niyetlerin ne olduğu konusunda erkeklerden farklı sorular sorulduğunu bulmuştur.

2.5. Kadın ve Erkek Girişimcilerin Karşılaştırılması

Cinsiyete dayalı ayrımcılığı neden uyguladığımızı açıklamak için bir dizi model önerilmiştir. Monopsonist sömürü teorisi, iyi maaşlı işler için daha az rekabet olması için erkeklerin kadınlara karşı ayrımcılık yapmak için iş birliği yapması önerilmiştir (Bergman ve diğerleri, 2011). Bu teoriye yönelik ciddi şüpheler Hamermesh ve Rees (1984) tarafından benimsenmiştir. İstatistiksel ayrımcılık, bir grubun (olgusal ve nesnel olan) özellikleri, kendi kişisel özelliklerine bakılmaksızın bir bireye atfedildiğinde ortaya çıktığı görülmüştür (Thurow, 1975). İstatistiksel ayrımcılığın ne özellikle rasyonel ne de etkili olduğu bulunmuştur (Bielby ve Baron, 1986).

Hem erkeklerin hem de kadınların yönetici olarak etkili performans için gerekli özelliklere sahip olduğunu gösteren araştırmalara rağmen (Lirtzman ve Wahba, 1972; Donnell ve Hall, 1980), kadınlara yönelik olumsuz tutumlar hala mevcuttur (Dubno, 1985; Sutton ve Moore, 1985). Duygusallık (Goleman, 1988), kibarlık, duyarlılık, pasiflik ve mantıksızlık gibi kadınlara atfedilen özellikler, istihdam, terfi ve maaş artışlarının önünde etkili engeller olduğu gösterilen stereotipleri oluşturmaktadır (Heilman ve Guzzo, 1978; Chacko, 1982; Rosenstein ve Hitt, 1986).

Buttner ve Rose (1988), banka kredi memurlarının erkek ve kadın girişimcilere ilişkin algılarını araştırdıkları bir çalışmada, kadınların erkeklerden daha az girişimci olarak algılandığını bulmuşlardır.

Kadın girişimciler, liderlik, özerklik, risk alma eğilimi, değişime hazır olma, dayanıklılık (enerji düzeyi) ve düşük desteğe ihtiyaç duyma (yardım alma) ile ilgili boyutlarda önemli ölçüde daha düşük değerlendirilmiştir. Ayrıca, daha duygusal olarak derecelendirildiler. Bu algıların aksine, gerçek özellik analizleri cinsiyetler arasında farklılıklardan daha fazla benzerlik bulunmaktadır (Goffee ve Scase, 1985).

Kadınlar, paraya ihtiyaç duyma, bağımsızlık ihtiyacı ve bir fırsatı yakalama konusunda erkeklerle benzer motivasyonlara sahip görünmektedirler (Chaganti, 1986).

Chaganti (1986), başarı ihtiyacı, özerklik, sebat, saldırganlık, bağımsızlık, uyumsuzluk, hedef yönelimi, kendine güven, liderlik ve kontrol odağı ile ilgili olarak cinsiyetler arasında önemli bir farkın ortaya çıkmadığını belirtmektedir.

Tablo 2.3. Hisrich'e göre Kadın ve Erkek Girişimcilerin Karşılaştırılması

	Erkek Girişimciler	Kadın Girişimciler
Motivasyon	Başarılı olma isteği, Kişisel bağımsızlık, Kontrolü ele alma güdüsü, Kendini gerçekleştirme.	Başarılı olma isteği, Bağımsızlık, İş yerinde engellenme duygusuna son vermek, kendinin patronu olmak.
Hareket Noktası	Mevcut iş yerinden memnuniyetsizlik, İşten çıkarılma, işi bırakma, Kazanma fırsatını görmek.	İşte engellenme duygusu, Bir alanda fırsat görme.
Finansal Kaynakları	Kişisel birikim veya varlık, Banka kredileri Arkadaş veya aileden borç alma	Kişisel varlıkları, Kişisel borçlar
Mesleki Geçmiş	Çalıştığı yerden iş deneyimi, Konuda uzman olmak, Finans, teknik vb. farklı iş alanlarında deneyim.	İş sahasında deneyim, Alanda orta düzey yönetim tecrübesi, Hizmet sektöründe iş deneyimi.
Kişisel Özellikleri	İnatçı, Hedef amaçlı, Meraklı ve enerjik, Yenilikçi, Yüksek seviyede kendine güven, Kendi kendine patron olma arzusu.	Uysal ve tolerans, Amaç odaklı, Yaratıcı özellik, Orta seviyede kendine güven, Hevesli ve yüksek enerjili, Kuralcı ve mücadeleci.
Özgeçmişi	25-35 yaşları arasında işletme açma, Baba kendi işine sahip, Ailede ilk çocuk. Üniversite mezunu,	35-40 yaşlar arası iş kurma., Baba kendi işine sahip, Üniversite mezunu, Ailede ilk çocuk.
Destek Ortamı	Arkadaşlar, Danışmanı olan avukat ve muhasebeciler, İş ortakları ve eşi.	Yakın arkadaş çevre, Eşi, Aile çevresi, Profesyonel mesleki birlikler, gruplar, ticaret kuruluşlar.
İlk İş	İmalat veya inşaat.	Hizmet sektörü; halkla ilişkiler, eğitim.

Kaynak: Çelebi, Nilgün, 1997

Mesleki gelişim teorisinde özelliklerin kullanımı en iyi, bireylerin kişilik tiplerine uygun meslekleri ve çalışma ortamlarını seçeceklerini teorileştiren Holland (1959) tarafından tanımlanmıştır. Daha sonraki çalışmalar, meslek seçiminde özelliklerin ve değerlerin önemli bir rol oynadığını göstermiştir (Beall ve diğerleri ,1964; Thumin, 1965; Singer ve Abramson, 1973). Ayrıca, bir dizi çalışma, meslekleri

ve o meslekteki etkinliği tahmin etmek için bu çalışma alanında kullanılan araçları kullanmıştır (Siess ve Jackson, 1971; Winegardner, 1978; Bridgewater, 1982).

2.6. Girişimcilik Eğitiminin Tanımı ve Sınıflandırılması

Girişimcilik eğitiminin etkisine ilişkin araştırmalar henüz emekleme aşamasında olduğu görülmüştür (Gorman ve diğerleri, 1997). Bugüne kadar yapılan birçok çalışma, girişimcilik üzerine dersleri basitçe tanımlamakta (Vesper ve Gartner, 1997), iyi girişimcilik eğitiminin içeriğini tartışmaktadır (Fiet, 2001) veya dersleri alan ve almayanları karşılaştırarak derslerin ekonomik etkisini ölçmek olduğu belirtilmiştir (Chrisman, 1997). Bazı araştırmacılar girişimcilik eğitimi ile girişimci tutum, niyet veya eylem arasında pozitif bir ilişki olduğunu öne sürmüşlerdir, ancak kanıtlar hala yetersizdir (Dyer, 1994; Robinson ve diğerleri 1991; Kruger ve Schwars, 1994).

Girişimcilik eğitimi siyasi gündemin st sıralarında yer almaktadır ve şu anda dünya çapındaki ülkeler için en önemli ncel olduğu vurgulanmıştır (Mitra ve Matlay, 2004). Genel girişimcilikte eğitim sisteminin rolü konusunda geniş bir fikir birliği olduğu görülmektedir (Lundstrom ve Stevenson, 2002). Girişimcilik ğreniminin mümkün olduğunca erken başlaması için tartışmalar olmuştur (rneğin, Birdthistle ve diğerleri, 2007; Cheung ve Au, 2010; Raposo ve diğerleri, 2011; Rodrigues ve diğerleri, 2012). Çocukluk ve ergenlik dönemleri genellikle girişimciliğe karşı olumlu bir tutum geliştirmek ve konuyla ilgili temel bilgileri edinmek için tercih edilen dönemler olarak tanımlanmaktadır (Peterman ve Kennedy, 2003).

Mesleki eğitim bağlamında, girişimcilik eğitimi özel bir önem taşır ve özellikle danışıldığında, insanlar aktif hayata başlamak üzereyken etkili olabilmektedir (Avrupa Toplulukları Komisyonu, 2006). Diğer bir neden de geniş işsizliğindeki üstel büyüme ve eksik istihdamın yaygınlığı ile karakterize edilen, işgücü piyasasındaki mevcut derin ve önemli değişiklikler senaryosundan kaynaklandığı görülmüştür. Bu tür koşullarla karşı karşıya kalan geniş insanlar, aktif bir hayata başlamakta, sınırlı istihdam olanaklarıyla karşı karşıya kalmaktadır ve bu nedenle serbest meslek çoğu zaman bir başa çıkma stratejisi olduğu belirtilmiştir (Haftendorn ve Salzano, 2003).

Bazı ampirik araştırmalar, niversite girişimcilik kurslarının veya programlarının yeni iş kurmanın algılanan çekiciliği ve algılanan fizibilitesi üzerindeki olumlu etkisini desteklemektedir (Tkachev ve Kolvereid, 1999; Fayolle ve diğerleri, 2006). Girişimcilik ve girişimcilik eğitimi üzerine literatür incelemeleri (Dainow,

1986; Gorman ve diğeri, 1997) ve belirli girişimcilik programları (McMullan ve diğeri, 2002), bu programların girişimcileri kendi işlerini kurmaya teşvik ettiğini göstermektedir.

1970'lerden beri hem akademik hem de politik çevrelerde girişimciliğe olan ilginin artması gibi, girişimcilik eğitimi de dünya çapında hızla büyümektedir (Loucks, 1988; Avrupa Komisyonu, 1999; SBA, 2000). Çağdaş ekonomik kalkınma teorileri ve yapısal ekonominin düzenlenmesi, en önemli araçlardan biri olarak girişimciliğin teşvik edilmesini içerdiği görülmüştür (Liñán ve Rodríguez, 2004). Bu anlamda girişimcilik eğitimi potansiyel olarak çok etkili bir strateji olarak adlandırılabilir (Liñán, 2004). Bununla birlikte, mevcut çeşitli girişimcilik eğitimi türleri arasında bazı ayrımlar yapmak gerekli olacaktır. Bu anlamda, bu eğitim biçimini kavramsallaştırmak için birçok girişimde bulunulmuştur. En basiti, onu bir şirket kurmayı öğrenmekle tanımlamaktadır. Öte yandan, daha geniş kavramlar, genellikle eğitim sistemi boyunca eylemleri içeren bir dizi hedef ve farklı aşamalardan oluştuğu tanımlanmıştır. Girişimcilik Eğitim Konsorsiyumu'nun bakış açısı buna bir örnektir. Onlara göre girişimcilik eğitimi bir yaşam boyu öğrenme modeli olarak görülmesi gerektiği vurgulanmıştır. En dikkate değer özelliklerden biri, resmi olarak bağımsız olan ve aralarında yakın bir koordinasyona ihtiyaç duymadan gelişecek olan beş aşamaya bölünmesi olmuştur (Ashmore, 1990).

Gelişmekte olan ülkelerde de ana hedefleri ekonomik kalkınma olan bu tür önemli sayıda girişim bulunmaktadır. Genellikle girişimcilik geliştirme programları olarak adlandırılan bu deneyimler, makul düzeyden daha fazla başarıları nedeniyle çoğaldığı görülmüştür (Loucks, 1988).

Mevcut çeşitli girişimlerin analizi ve sınıflandırılması için bir referans temeli olarak faydalı kılan bir dizi göze çarpan özellik sunmaktadır. Her şeyden önce, sadece eğitim sistemi içinde geliştirilenleri değil, her türlü eğitim faaliyetini kapsamayı amaçladığı görülmüştür. İkincisi, girişimcilik kültürünü yaymaktan veya iş kurmaktan daha geniş hedefleri içerdiği görülmüştür. Ayrıca girişimcilerin dinamizmini artırmaya çalıştığı görülmüştür (Guzmán ve Santos, 2001). Üçüncüsü, eğitimcilerin rolü açıkça tanımlanacaktır. Eğitimciler, katılımcıların girişimci niyetlerini oluşturmaya ve güçlendirmeye odaklanmalıdır (Fayolle, 2003). Bu niyetin eyleme dönüşüp dönüşmemesi, eğitimcilerin ulaşamayacağı çeşitli faktörlere (çevre, yetenekler, kaynaklar vb.) bağlıdır.

Brockhaus'un (1994) belirttiği gibi, hedefler, diğer tüm unsurların yerleştirilmesi gereken temel bir sorudur. Girişimcilik eğitiminin izleyebileceği temel hedef türlerini belirleyen sınıflandırma Garavan, O'Conneide (1994) veya Liñán (2004) tarafından yaygın olarak kullanılmıştır.

Linan (2004) göre her ne kadar girişimcilikle ilgili genel fikir doğru olsa da, bunu yaşadığımız bölgenin durumuna uyarlı hale getirmek için bazı değişiklikler yapılmalıdır. Bu değişiklikler;

(a) *Girişimci farkındalık eğitimi.* Amacı, bu alternatifi rasyonel ve uygulanabilir bir seçenek olarak görmek için küçük işletmeler, serbest meslek ve girişimcilik hakkında yeterli bilgiye sahip kişilerin sayısını artırmaktır. Bu nedenle, bu eğitim kategorisi doğrudan daha fazla girişimci yaratma hedefini takip etmeyecektir. Niyet modellerine göre, niyeti belirleyen bir veya daha fazla unsur (girişimci bilgi, arzu edilebilirlik veya uygulanabilirlik) etkileyecektir, ancak doğrudan niyeti etkilemeyecektir. Bu tür bir girişimin bir örneği üniversite kursları olabilmektedir. Bunlar genellikle işletme derslerinde veya mühendislik dallarında seçmeli derslerdir. Öğretmenler, öğrencileri gerçekten girişimcilere dönüştürmeye çalışmıyor, sadece daha geniş bir bakış açısıyla gelecekteki profesyonel kariyer seçimlerini yapmalarına izin vermektedir. Bu tür bir kurs, üniversitelerde ve özellikle ortaokullarda öğretimin özelliklerine çok iyi uymaktadır (Garavan, O'Conneide, 1994). Aslında, başlangıç seviyesindekilerin veya serbest meslek kurslarının çoğu özellikle kısa olanlar- aslında farkındalık programları olarak işe yaradığı bulunmuştur (Curran, Stanworth, 1989).

(b) *Yeni başlayanlar için eğitim.* Tüm yeni firmaların büyük çoğunluğu gibi, her zamanki gibi küçük bir işletmeye sahip olmaya hazırlanmaktan oluşacaktır. Başlangıç aşamasıyla ilgili belirli pratik hususlara odaklanacaktır: finansmanın nasıl sağlanacağı; yasal düzenlemeler; vergilendirme; ve benzeridir (Curran, Stanworth, 1989). Bu tür kurslara katılanlar genellikle projeye çok ilgilendirler. Bu nedenle, kursun içeriğine büyük ilgi gösterme eğilimindedirler. Seçim kriterleri genellikle geçerli bir iş fikrine sahip olmaya fazlasıyla bağlıdır. Bu anlamda bu kurslar, katılımcıların girişimcilik niyetlerini geliştirmeye çalışmalıdır. Bununla birlikte, pratikte, genellikle, önceden yüksek düzeyde niyete sahip insanları seçerler ve başlangıç için pratik konulara odaklanmaları vurgulanmıştır.

(c) *Girişimci dinamizmi öğretmek.* Lansman aşamasından sonra dinamik girişimci davranışı teşvik etmeye çalışacak. Bu nedenle amaçları yalnızca girişimci

olma niyetini artırmak değil, aynı zamanda işletme faaliyetindeyken dinamik davranış geliştirmek olacaktır. Ancak geleneksel eğitim biçimleri girişimci niteliklerin geliştirilmesine izin vermemektedir (Guzmán ve Santos, 2001), bu nedenle alternatif eğitim modellerinin kullanılması gerekmektedir (Garavan ve O'Conneide, 1994). Bu tür eğitim programlarının bazı örnekleri Garavan ve O'Conneide (1994b) tarafından açıklanmıştır.

(d) *Girişimcilerin mesleki gelişimi.* Bu, girişimcilik eğitiminin dördüncü ve son türü olacak. Mevcut girişimcilik yeteneklerini geliştirmek için tasarlanmış, genel olarak yetişkin eğitiminin özel bir versiyonu olacaktır (Weinrauch, 1984). Özellikle, bu girişimcileri bu tür programlara çekmek zordur, çünkü bu girişimleri firmalarının özel ihtiyaçları için çok genel olarak görme eğilimindedirler. Bu zorluğun üstesinden gelmenin olası bir yolu, bu kategoriyi yukarıda bahsedilen modalitelere bağlamak olabilmektedir. Bu anlamda, bir tür başlangıç veya dinamizm programına katılmak, girişimcileri yaşam boyu öğrenmeye daha açık hale getirebilmektedir.

Girişimcilik öğreniminin bu dört hedefi, bilgi tabanlarını genişletmek, öğretim yöntemlerini geliştirmek, etkinliklerini artırmak ve tam potansiyellerine doğru ilerlemek için hala çok fazla araştırmaya ihtiyaç duymaktadır (Curran ve Stanworth, 1989). Her durumda, girişimcilik eğitimi için en uygun kategori konusunda bir fikir birliği olduğu tanımlanmıştır (Garavan, O'Conneide, 1994; Liñán, 2004).

2.7. Girişimcilik Eğitimi ve Girişimcilik Eğiliminde Kadın Öğrencilerin Yeri

Kadınların tutumlar, kaynaklar, beceriler, bilgi, kurumsal, düzenleyici ve sosyal engeller nedeniyle girişimcilikte bir kariyer düşünme olasılığı daha düşüktür (Kariv, 2013). Bağlamsal etkiler, girişimcilik sürecine katılımı ilgili olarak bireysel davranışı şekillendirmektedir (Welter, 2011). Bu nedenle, kadınlar girişimcilik ile ilgili birtakım zorluklarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Aslında kadın girişimciler, girişimci topluluğa aidiyet eksikliğini ima eden (Stead, 2015) ve dolayısıyla kadınların girişimci nitelik ve yetkinliklerden yoksun olduğunu öne süren “ötekiler” olarak konumlandırılmaktadır (Marlow ve Swail, 2014). Bu tür varsayımlar, toplumsal olarak inşa edilmiş ve yeniden üretilebilir kadınsı ve erkeksi özelliklerin erkeklere ve kadınlara atfedildiği, etkin bir şekilde kadınsı ve varsayılan olarak kadınları değersizleştiren toplumsal cinsiyet atfıyla beslenmeleri vurgulanmıştır (Jones, 2014). Girişimcilikle ilgili toplumsal cinsiyet kalıp yargıları önemli olduğu görülmüştür

(Jennings ve Brush, 2013; Giazitzoglu ve Down, 2015). Cinsiyet klişeleri, bazı kadınları daha düşük hedeflere sahip olmaya teşvik edebilir ve bazı kadınları işletme sahibi olmak için ihtiyaç duydukları temel kaynaklardan mahrum bırakabilir ve işlerini yavaşlatabilmelerini vurgulamaktadır (Steele ve diğerleri, 2002).

Politika yapıcılar, daha fazla genci işletme sahibi olma konusunda kariyer düşünmeye teşvik etmektedir. Girişimcilikte belirgin olan cinsiyet dengesizliği ile mücadele etmenin bir yolu girişimcilik eğitimidir (GE); bu nedenle, örgün eğitim yoluyla kadınları girişimcilik fırsatları konusunda eğitmek, daha yüksek katılım düzeylerini teşvik etmelidir (Jones, 2014).

Avrupa Birliği Konseyi (2014), enerji verimliliğinin artırılması gerektiğini ve kadınlar gibi yeterince temsil edilmeyen gruplara katılımı artırmak için özel önem verilmesi gerektiğini öne sürmüştür. GE, öğrencileri girişimci temellerini artırabilecek becerilerle donatmalıdır (Gorman ve diğerleri, 1997) ve öğrencileri ilgili insan sermayesi becerilerini kazanmaya teşvik etmeleri önemli bulunmuştur (Gupta ve York, 2008).

Kendine güvenen, girişimci becerilere ve bilgiye sahip GE öğrencilerinin belirsizlikle başa çıkabilmeleri, sosyal ve kurumsal faktörleri hesaba katabilmeleri ve bilinçli kararlar verebilmeleri beklenmektedir. Öğrencilere risk almak için teori, yöntem ve araçların yanı sıra bilgi toplama ve analiz etmenin yeni yolları sunulmaktadır (Gibb ve diğerleri 2009).

Jensen ve diğerleri (2015) yakın zamanda "... her iki cinsiyetten gençlerin önümüzdeki üç yıl içinde oldukça olumlu iş niyetleri gösterdiğini (genç kadınlar için %29 ve genç erkekler için %35)" vurgulamıştır. Ancak, Jensen ve diğerleri (2015) genç erkeklerin risk farkındalığı, öz yeterlilik, rol modellere erişim ve fırsatları değerlendirmeye isteklilik açısından genç kadınlara göre daha iyi kendilik algıları bildirdiklerini bulmuştur.

GE'nin faydaları, kadın ve erkek öğrencileri için aynı değildir. Bağlantı Becerisini kazanan GE öğrencileri, GE olmayan öğrencilere göre daha yüksek niyet yoğunluğu bildirmektedir. Eğitim dışı kadın öğrenciler ve eğitim dışı erkek öğrenciler de iletişim becerisi ve niyet arasındaki ilişkiye göre önemli ölçüde farklılık göstermiştir. İletişime hazır bulunuşluk ve niyet arasındaki ilişki, GE olmayan kadın öğrenciler hariç tüm gruplar için pozitif. Risk algılama becerilerinden bahseden hem

erkek hem de GE olmayan öğrenciler daha yüksek niyet bildirirken, risk algılama becerilerinden bahseden kadın öğrenciler daha düşük niyet bildirdiği tespit edilmiştir (Westhead ve diğerleri, 2016).

3. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİ ÖRNEĞİ

Bu bölümde, araştırmanın amacı, önemi, araştırmada kullanılan yöntem ve teknikler, araştırmanın kapsamı, sınırlılıkları, literatür taraması ve araştırmanın bulgularına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, üniversitede öğrenim gören ve girişimcilik eğitimi alan kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörleri incelemek ve arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu sayede eğitim öğretim hayatı devam ederken kadın öğrencilere verilecek derslerin içeriği güncellenebilir. Üniversite düzeyinde bu derslerin kadın öğrencilerin girişimciliğe ilgilerin artırılması konusunda katkıları sağlamaktır. Girişimcilik ders içeriklerinin ve bu alanda verilecek eğitimlerin yapısına ve çıktıklarına etki ederek alanyazına katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Kadın girişimciler günümüzde hızla artmaktadır, ama erkek girişimcilerin daha fazla olduğu gerçek ortadadır (Patır ve Karahan, 2010). Ekonominin gelişmesi için kadın girişimcilerin de fazla olması gerekmektedir, çünkü toplumsal refah, istihdam sağlanacaktır, bu yönde kadınların girişimcilik faaliyetine başlaması çok önemlidir. Torun (2019) çalışmasında 2019 yılına göre Samsun ilinde kadın girişimcilerin yüzde 39,6'sı KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) üyesi, yüzde %6'sı KAGİDER (Kadın Girişimciler Derneği), yüzde 15'i SAMİKAD (Samsun İş Kadınları Derneği) yüzde 17,7'si SAMSUN TSO (Ticaret ve Sanayi Odası) üyesi olduğu belirtilmiş, kalan yüzde 21,7'si herhangi bir kuruluşa veya sivil toplum örgütlerine üye olmadıkları tespit edilmiştir. Sonuçlardan kurumlarda üyesi olan kadın girişimcilerin yüzde %79,7'si iş ve sosyal yaşama katkısı olduğu verisi elde edilmiştir. Bu çalışmada; girişimcilik eğitiminin, üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerinin girişimcilik eğilimine olan etkisi araştırılmaktadır. Çalışma kapsamında OMÜ İİBF'de öğrenim gören 500 kadın öğrenci için rastgele örneklem yöntemiyle anket yapılmıştır.

Bu çalışmada aşağıdaki hipotezlere yanıt aranmaktadır:

H1: Annenin eğitim seviyesi ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2: Babanın eğitim seviyesi ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H3: Ailede girişimci olması ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H4: Girişimcilik eğitimi alma ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H5: Girişimcilik eğitimi alanların bu dersin girişimciliğe yönlendirmesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H6: Akademik başarı derecesi ile okul sonrası mesleki ideal arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H7: Akademik başarı derecesi ile aldığı girişimcilik dersinin girişimciliğe yönlendirmesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H8: Akademik başarı derecesi ile annenin eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H9: Akademik başarı derecesi ile babanın eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H10: Girişimcilerin akrabalık derecesi ile davranışa yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H11: Davranışa yönelik tutumla varsayılan davranış kontrolü arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H12: Davranışa yönelik tutumla kişisel norm arasında anlamlı bir ilişki vardır

H13: Varsayılan davranış kontrolü ile kişisel norm arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H14: Ailede girişimci olmasıyla kişisel norm arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H15: Ailede girişimci olmasıyla varsayılan davranış kontrolü arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H16: Ailede girişimci olmasıyla davranışa yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H17: Annenin eğitim seviyesiyle davranışa yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H18: Annenin eğitim seviyesiyle kişisel norm arasında anlamlı bir ilişki vardır .

H19: Annenin eğitim seviyesiyle varsayılan davranış kontrolü arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H20: Davranışa yönelik tutumla akademik başarı derecesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H21: Kişisel norm ile girişimcilik eğitiminin girişimciliğe yönlendirmesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H22: Davranışa yönelik tutum ile girişimcilik eğitiminin alıp almadığı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H23: Kişisel norm ile girişimcilik eğitiminin alıp almadığı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H24: Varsayılan davranış kontrolü ile girişimcilik eğitiminin alıp almadığı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

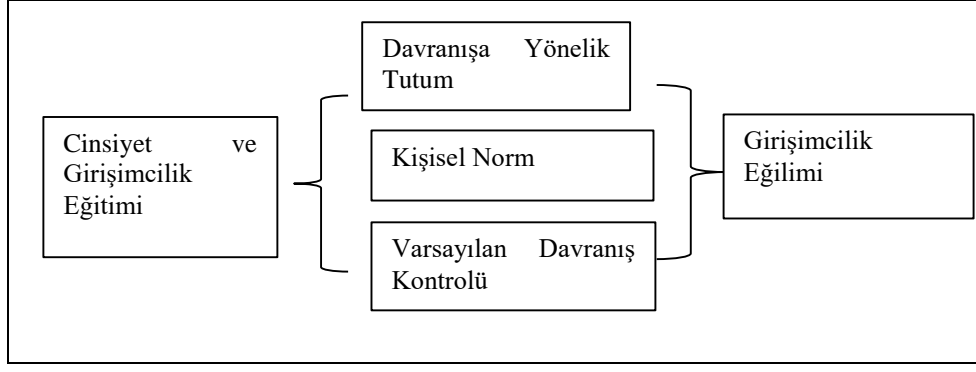
H25: Davranışa yönelik tutum ile okulu bitirdikten sonra mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H26: Kişisel norm ile okulu bitirdikten sonra mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H27: Varsayılan davranış kontrolü ile okul bitirdikten sonra mesleki tercih arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada Yüzüak (2010)'ın çalışmasından alınan anket yöntemi kullanılmıştır. Anket toplam 38 soru içeren iki bölümden oluşmaktadır (Ek 1). Anketin ilk bölümü literatürden derlenerek oluşturulan demografik sorulardan oluşmaktadır. Diğer bölümünde ise Ajzen'in oluşturduğu PDT girişimcilik eğiliminin unsurları varsayılan davranış kontrolü, davranışa yönelik tutum ve kişisel norm bulunmaktadır. Araştırmanın modeli Şekil 3.1'de yer almaktadır.

Şekil 3.1. Araştırmanın Modeli

Anketin birinci bölümü katılımcıların demografik özelliklerini belirleyen 8 sorudan oluşmaktadır. Bu bölümde öğrencilerin akademik başarıları, anne ve babanın eğitim seviyesi, ailede girişimci olup olmadığı, okuldan sonraki mesleki idealleri, girişimcilik dersi/eğitimi alıp almadıkları, aldığı girişimcilik eğitimin girişimciliğe yönlendirip yönlendirmediği soruları içermektedir. İkinci bölümde ise öğrencilerin PDT'nin üç unsuru ile ilgili girişimcilik eğilimini ölçmeye yönelik 30 soruluk 5'li Likert Ölçeği ifadeleri bulunmaktadır. Katılım dereceleri;

1. Kesinlikle katılmıyorum
2. Katılmıyorum
3. Kararsızım
4. Katılıyorum
5. Kesinlikle katılıyorum ifadeleridir.

Bu çalışma için 27.08.2021 tarih ve 2021/650 karar sayılı Ondokuz Mayıs Üniversitesi etik kurul onayı alınmıştır (EK). Araştırma ile ilgili görüşmeler pandemi sürecinde yürütüldüğü için pandemi kurallarına göre uygun alanlarda, maske, mesafe ve hijyen kurallarına dikkat edilerek katılımcılarla yüz yüze görüşme anket yöntemiyle yapılmıştır.

Çalışmada sekiz (ek 1) demografik soru oluşturulmuştur, soruların yedincisi girişimcilik dersinin alıp almadığı ve sekizinci soru aldığı girişimcilik eğitimin onları girişimciliğe yönlendiğini düşünüp düşünmediği ile ilgili iki sorunun ayrı olarak girişimcilik eğilimi unsurları olarak: davranışa yönelik tutum (9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18), kişisel norm (19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26), varsayılan davranış kontrolü (27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37) üzerinde etkisini ölçmeye çalışılmıştır.

3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma örneklemini, pandemi sürecinde sınırlılıklar olması nedeniyle Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören kadın öğrenciler olarak sınırlandırılmıştır. Fakültede 2021-2022 yılına göre 801 kadın öğrenci öğrenim görmektedir. 801 öğrencinin tamamına ulaşmak pandemi şartları dolayısıyla rastgele örneklem yöntemiyle seçilmiş 500 kadın öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma anketi 2021-2022 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, İİBF'de öğrenim gören kadın öğrencilere yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılmıştır. Yapılan 500 anketin 446 tanesi değerlendirmeye alınmıştır, katılımcılar anket sorularını eksik doldurmaları ve tüm sorulara aynı cevap verdikleri sebebi ile kalan 54 anket geçersiz sayılmıştır.

Anket sonucunda elde ettiğimiz bulguların değerlendirmesi ve yorumları yapılarak kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler, girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine etki edip etmediği ve Ajzen tarafından oluşturulan Planlanmış Davranış Teorisi'nin girişimcilik eğilimi unsurları olan kişisel norm, davranışa yönelik tutum ve varsayılan davranış kontrolü girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ölçmeye çalışılmıştır.

Araştırma sonunda çalışmanın amacına ulaşmak için tanımlayıcı istatistikler kullanılarak elde edilen verilerin analizi yapılmıştır. Anket ve hipotezler %95 güven aralığında kolayda örneklem yöntemiyle test edilmiştir. Çalışmada Bağımsız Örneklem t-Testi, Ki-kare testi, Tek Yönlü Anova testi, Frekans analizi, Regresyon analizi, Korelasyon analiz yöntemleri kullanılmıştır. Testin sonucunda hipotezlerin olumlu sayılması için $p < 0,05$ değeri bu koşula göre yorumlanmıştır.

3.4. Literatür Taraması

Literatür üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini, kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimini ve kadın girişimciliğini etkileyen faktörler ile ilgili nicel ve nitel yöntemle incelenmiştir.

Literatürde birtakım çalışmalarda girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler olarak demografik özellikler (yaş, cinsiyet, eğitim, aile faktörleri, gelir düzeyi gibi), kişisel özellikler ve çevresel özellikler belirlenmiştir (Şeşen ve Basım, 2012).

De Pillis (1998), çalışmasında ise girişimcilik niyetini etkileyen faktörler olarak hem kişisel özellikler hem de toplumsal değerler olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte, farklı araştırmalar, görüşülen kişilerin cinsiyetine göre girişimcilik niyetinin belirleyicilerini analiz etmektedir, ancak nihai sonuçlar hala karışıktır. Literatür incelendiğinde üniversite öğrencilerin girişimcilik eğilimi ile ilgili dünyada birçok çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Son yıllarda yapılan birtakım çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

Arslan (2002) çalışmasında; girişimcilik niyetinin oluşmasında bazı genetik özelliklerle beraber; cinsiyet, aile, gelir düzeyi, çevre ve eğitim gibi faktörlerin önemli rol oynadığını öne sürmüştür.

Wang ve Wong (2004) çalışmalarında; üniversite öğrencilerinin girişimciliğe ilişkin ilgilerinin neler olduğunu belirlemeye çalışılmıştır. Sonuçlara göre işletmecilik deneyim faktörleri, demografik faktörler aile, cinsiyet, ebeveynlerin eğitim düzeyi öğrencilerin girişimciliğe karşı ilgisini etkilediği bulunmuştur. Girişimcilik konusunda ilgilerinin yüksek olmasına rağmen, işletmecilik konusunda öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve girişimcilikte risk alma konusu onları girişimci olmaktan vazgeçtirdiği belirtilmiştir.

Örücü, Kılıç ve Yılmaz (2007) çalışmalarında; ailesel faktörlerin üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini nasıl etkilediğini belirlemek amaçlanmıştır. Sonuçlara göre öğrencilerin ekonomik gelir düzeyleri yüksek olan öğrencilerin gelir düzeyi düşük olan öğrencilere göre girişimci olma isteği daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ailede girişimci olması ile öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Balaban ve Özdemir (2008) çalışmalarında; girişimcilik eğilimi ve eğitim arasındaki ilişkiyi belirlemek niyetiyle şu sonuçlara ulaşmıştır: girişimcilik eğitimi ile girişimcilik eğilimi arasında araştırmada girişimcilik dersini almayanların sayısı alanlara göre çok daha fazla olması nedeniyle değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur.

Yüzüak (2010) çalışmasında; kadın öğrencilerin aldığı girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini belirlemeye çalışılmıştır. Araştırmada girişimcilik eğiliminin üç unsuru algılanan davranış kontrolleri, davranışa yönelik tutum ve sosyal norm boyutları olarak araştırma yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen

bulgulara göre; girişimcilik eğitimi ile birlikte ailede girişimci olması ve ebeveynlerin eğitim seviyesi girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğu bulunmuştur.

Patır ve Karahan (2010) makalelerinde şu sonuçlara ulaşılmıştır: ailede tecrübeli girişimcinin olması ve gerekli sermayenin bulunması, ailesinin veya yakın çevresinin verebileceği desteğe güvenen öğrencilerin girişimcilik konusunda daha cesaretli oldukları tespit edilmiştir.

İşcan ve Kaygın (2011) çalışmalarında; Kafkas Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi İ.İ.B.F. son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlara göre kadın öğrencilere göre erkek öğrencilerin başarıma ihtiyacı ve belirsizliğe karşı toleransı daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur.

Korkmaz (2012) makalesinde öğrencilerin demografik ve aile faktörlerinin onların girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Öğrencilerin ailelerinde girişimci olması, onların girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin psikolojik özellikleri olan başarıma ihtiyacı, özgüven, yenilikçi özelliklerin girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğu, fakat kontrol odağı ve belirsizliğe karşı tolerans gibi özelliklerin girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur.

Karakaş (2012) çalışmasında; girişimcilik eğilimini etkileyen faktörleri, kişilik özellikleri (başarıma ihtiyacı, risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans, öz yeterlilik, yenilikçi olma), aile, kültür ve eğitim olarak dört bölüme ayırmıştır.

Bilge ve Bal (2012) makalelerinde; öğrencilerinin girişimcilik ile ilgili ilgileri arasında karşılaştırarak, eğitim seviyelerinin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bulgulara göre, cinsiyetin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisinin anlamlı olmadığı, lisans öğrencilerine göre ön lisans öğrencilerinin girişimciliğe olan ilgisi daha fazla oldukları sonuca ulaşılmıştır.

Kılıç, Keklik ve Çalış (2012) çalışmalarında; öğrencilerin demografik özelliklerinin girişimci kişilik özelliklerini etkileyip etkilemediği belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, cinsiyetin girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif bir etkisi olduğu bulunmuştur. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre yeniliğe daha açık ve dışa dönük özelliklere sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ekonomik gelir düzeyi yükselince girişimci kişilik özelliklerinden risk alma eğilimi, yenilik, dışa dönük, öz güven ve başarıma inancı yükseldiği tespit edilmiştir.

Bozkurt ve Alparslan (2013) makalelerinde; bir girişimcinin özelliklerinin ve girişimcilik eğitimlerinin nasıl olması gerektiğini belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma bulgularına göre ankete katılan öğrencilerin birçoğu girişimcilerin özgüven, dürüstlük, yeniliklere açık olma, risk alabilme kişilik özelliklerine sahip olması gerektiğini düşünmektedir, fakat girişimcilerin sosyal ilişkilerinin güçlü olmasının girişimcilik üzerinde bir etkisinin olmadığını belirtmişlerdir. Girişimcilik konusunda verilen eğitimde ise farklı üniversitelerdeki kaynakların kıyaslanarak öğrencilere aktarılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Çelik, İnce ve Bozyiğit (2014) araştırmalarında şu sonuçlara ulaşılmıştır: öğrencilerin ailelerinde veya yakın çevrelerinde girişimci olması onların girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin eğitim seviyesi yükseldikçe çocuklarının gelecekteki mesleki yönelişleri mesleğin geliri değil mesleğin statüsü olduğu sonucuna varılmıştır.

Bozkurt (2014) çalışmasında; şu sonuçlara ulaşmıştır: Öğrencilerin girişimcilik eğilimi ile girişimcilik eğiliminin unsurları davranışa yönelik tutumu ve varsayılan davranış kontrolleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kişisel normun ise öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır.

Tanrıverdi, Bayram ve Alkan (2016) makalelerinde üniversite öğrencileri üzerine değil KOSGEB destekli girişimcilik kurslarında eğitim alan girişimci adayları üzerine yapılan çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: girişimcilik eğitimi alanların girişimcilik eğilimlerinde aylık gelirin etkili olmadığını, ancak bireyin eğitim seviyesi ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Kerse ve diğerleri (2017) makalelerinde girişimcilik eğilimine girişimcilik eğitiminin etkisini ve girişimsel öz-yetkinliğin aracı rolünü belirlenmeye amaçlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyeti üzerinde olan etkisinde öz-yetkinliğin tam aracı rol üstlendiği bulunmuştur.

Demiryürek, Demir (2018) makalelerinde öğrencilerde var olan girişimcilik potansiyelinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Sonuçlara göre araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik özellikleri arttıkça girişimcilik faaliyetlerinin de arttığı da görülmüştür. Ayrıca girişimcilik özellikleri taşıyan son sınıf öğrencilerinin aynı zamanda önemli düzeyde girişimcilik alanındaki faaliyetlere yatkın olma özelliğine sahip oldukları da vurgulanmıştır.

Literatürü incelediğimizde birçok çalışmalarda girişimcilik eğilimi konusunda eğitimin en önemli rol oynadığı görülmektedir. Bilginin artışıyla beraber meslek seçimi ile alakalı farkındalığın, bireyin kişisel normunu, öz-yeterliğini, davranışa yönelik tutumunu etkilediği görülmüştür (Linan ve Chen, 2006). Bazı çalışmalarda, girişimcilik eğilimini etkileyen faktör sadece eğitim değil, başka faktörlerin de etkisi olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, üniversitelerde girişimcilik eğitimi almak, öğrencilerin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilemektedir aynı anda onların başarılı bir girişimci olmaları için önemli olan davranış normlarını öğrenmelerini sağlamaktadır (Bozkurt ve diğerleri, 2011). Ancak, öğrencinin girişimcilik eğilimini belirlemede sadece eğitim yeterli olmadığı, yukarıda bahsedilen başka faktörlerin de mevcut olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Balaban ve Özdemir, 2008; Tanrıverdi ve diğerleri, 2016).

3.5. Demografik Bulgular

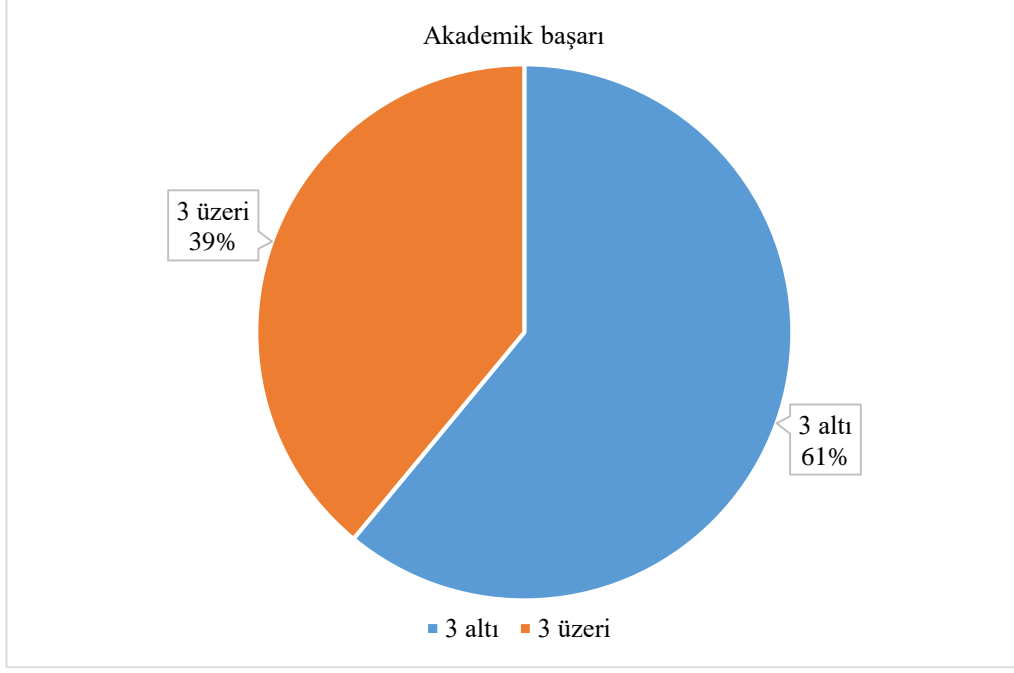
Demografik Bulgular

Öğrencilerin akademik başarıları ile ilgili veriler Tablo 3.1.'de gösterilmiştir. Tabloyu incelediğimizde katılımcıların %61,0'inin ders ortalaması 3 altı, %39,0'u 3 üzeri not ortalaması olduğu görülmüştür.

Tablo 3.1. Akademik Başarı Dağılımı ¹

Akademik Başarı	Frekans (f)	Yüzde (%)
3 altı	272	61,0
3 üzeri	174	39,0
Toplam	446	100,0

¹ Ölçekte akademik başarı derecesinin (1.00-2.00, 2.10-2.50, 2.60-3.00, 3.10-3.50, 3.60-4.00) gibi olmasına rağmen istatistik paket programında anlamlı sonuç çıkması için 3 altı ve 3 üzeri şeklinde değiştirilmiştir

Şekil 3.2. Akademik Başarı Gruplandırması

Tablo 3.2.'de katılımcıların anne ve babalarının okur yazar, ilkokul, ortaokul, lise olarak eğitim düzeyleri yer almaktadır. İstatistik paket programında anlamlı sonuç çıkması için lise ve altı ve üniversite şeklinde değiştirilmiştir.

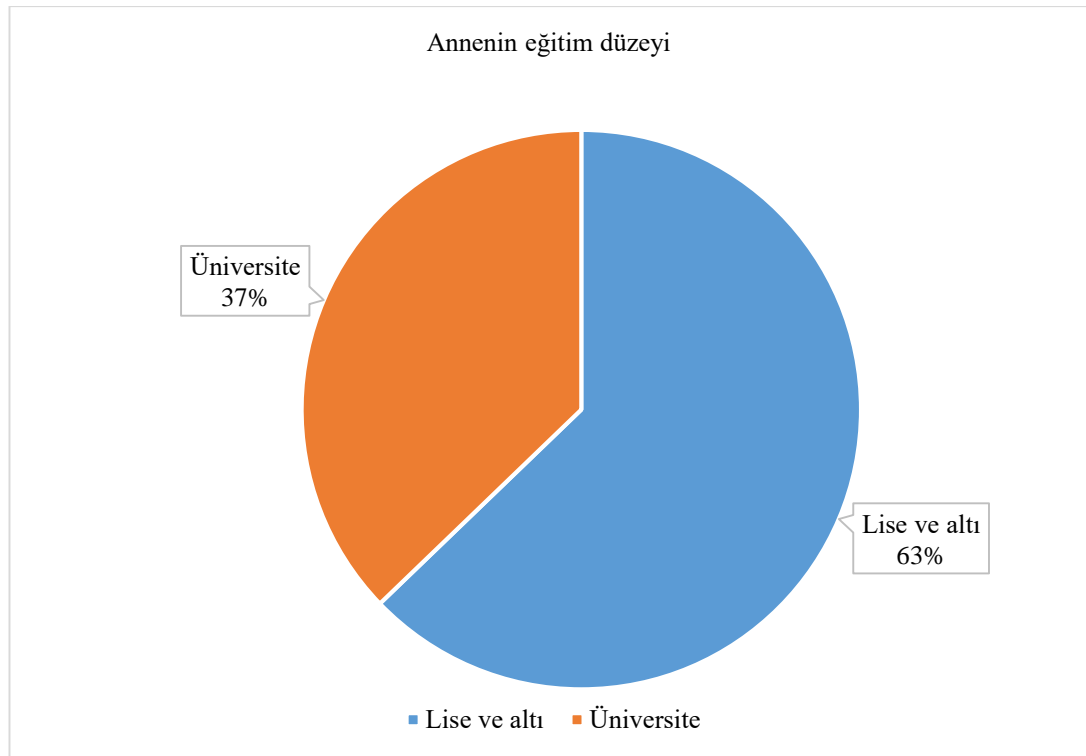
Tablo 3.2. Anne ve Babanın Eğitim Düzey Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Anne	%	Baba	%
Okur yazar	3	0,7 %	0	0 %
İlkokul	7	1,6 %	4	0,9 %
Ortaokul	48	10,8 %	7	1,6 %
Lise	222	49,8 %	267	59,9 %
Üniversite	166	37,2 %	168	37,7 %
Toplam	446	100 %	446	100 %

Katılımcıların annelerinin eğitim seviyesi ile ilgili dağılımı Tablo 3.3'de, gruplandırması Şekil 3.3.'de yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyinin %62,8 lise ve altı ise %37,2 üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Tablo 3.3. Anne Eğitim Düzey Dağılımı²

Anne Eğitim Düzeyi	Frekans (f)	Yüzde (%)
Lise ve altı	280	62,8
Üniversite	166	37,2
Toplam	446	100,0

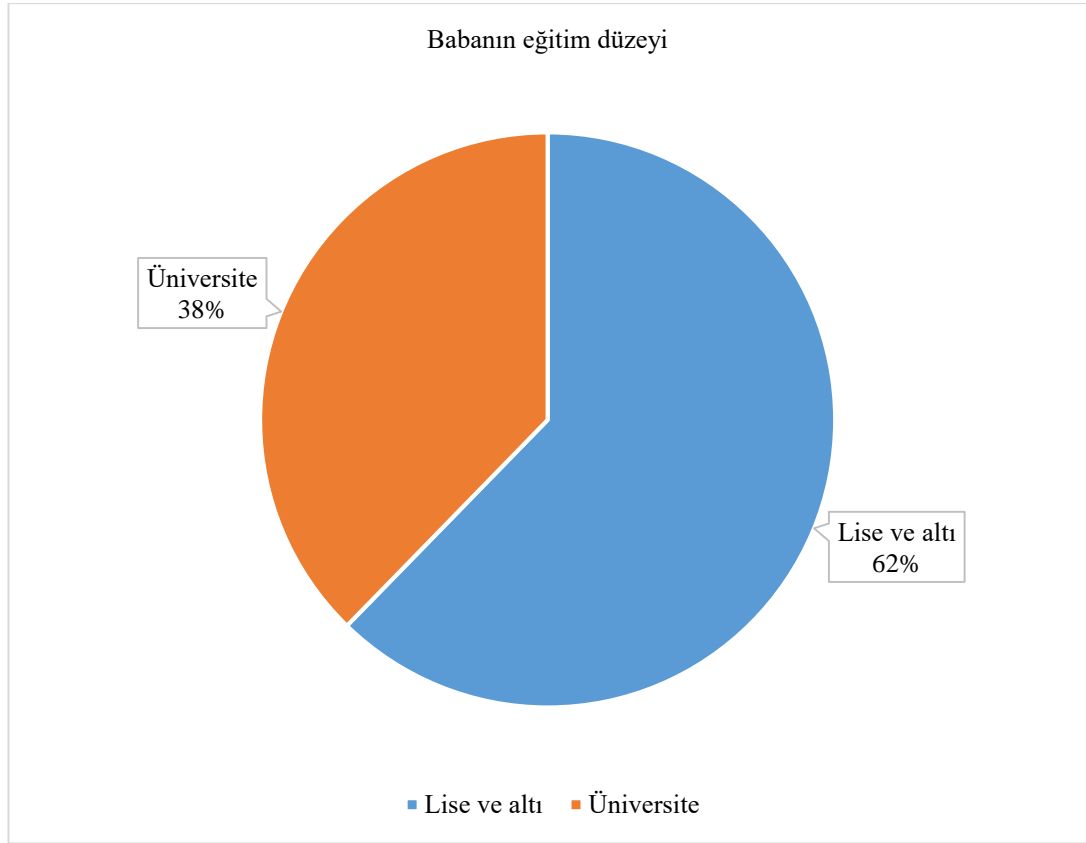
Şekil 3.3. Annenin Eğitim Düzeyine Yönelik Gruplandırma

Öğrencilerin babalarının eğitim seviyesinin dağılımı Tablo 3.4.'de, gruplandırması Şekil 3.4.'de yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin babalarının eğitim düzeyinin %62,3 lise ve altı, üniversite mezunu olanlar %37,7 olduğu bulunmuştur.

² Ölçekte annelerin eğitim seviyesi (okur yazar, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite) gibi olmasına rağmen istatistik paket programında anlamlı sonuç çıkması için lise ve altı ve üniversite şeklinde değiştirilmiştir

Tablo 3.4. Baba Eğitim Düzey Dağılımı³

Babanın Eğitim Düzeyi	Frekans (f)	Yüzde (%)
Lise ve altı	278	62,3
Üniversite	168	37,7
Toplam	446	100,0

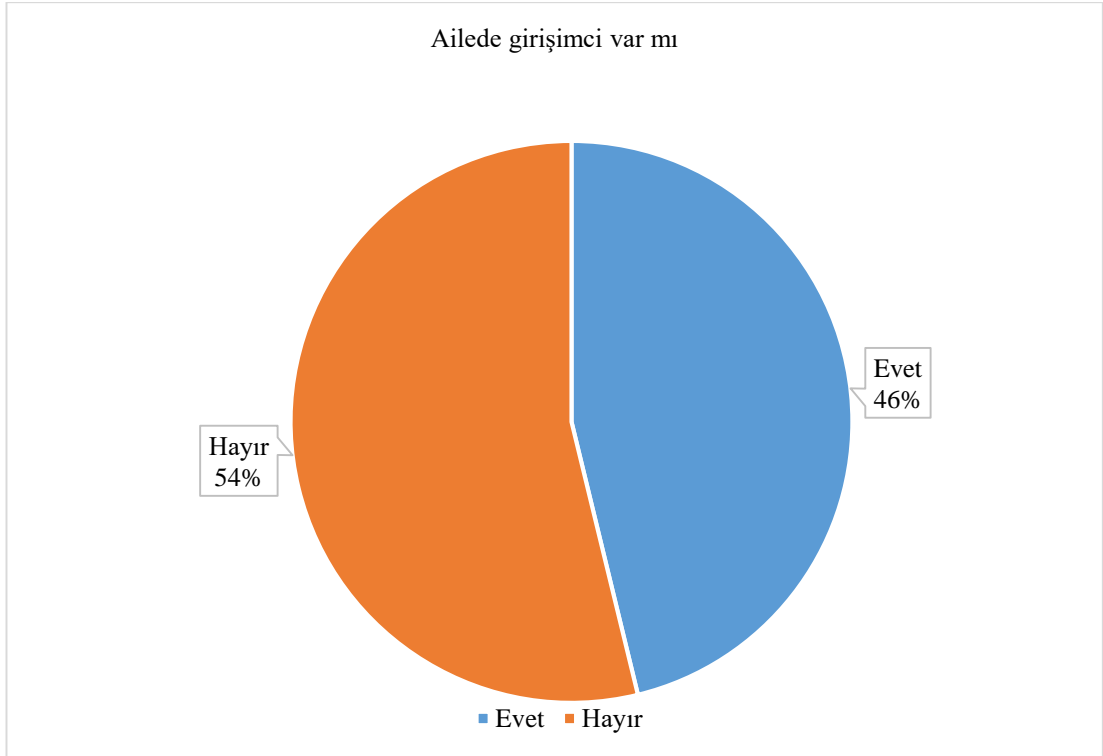
Şekil 3.4. Babanın Eğitim Düzeyi Gruplandırması

Öğrencilerin ailelerinde bir girişimcinin olup olmaması ile alakalı dağılımı Tablo 3.5.'de, gruplandırması Şekil 3.5'de görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplarına göre ailelerinde girişimci olan öğrencilerin %46,2 'evet' cevabı, ailelerinde girişimci olmayan öğrencilerin %53,8 'hayır' cevabı vermiştir.

³ Ölçekte babaların eğitim seviyesi (okur yazar, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite) gibi olmasına rağmen istatistik paket programında anlamlı sonuç çıkması için lise ve altı, üniversite şeklinde değiştirilmiştir

Tablo 3.5. Ailede Girişimcilerin Olup Olmadığı ile İlgili Dağılımı

Ailede Girişimci Var Mı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	206	46,2
Hayır	240	53,8
Toplam	446	100,0

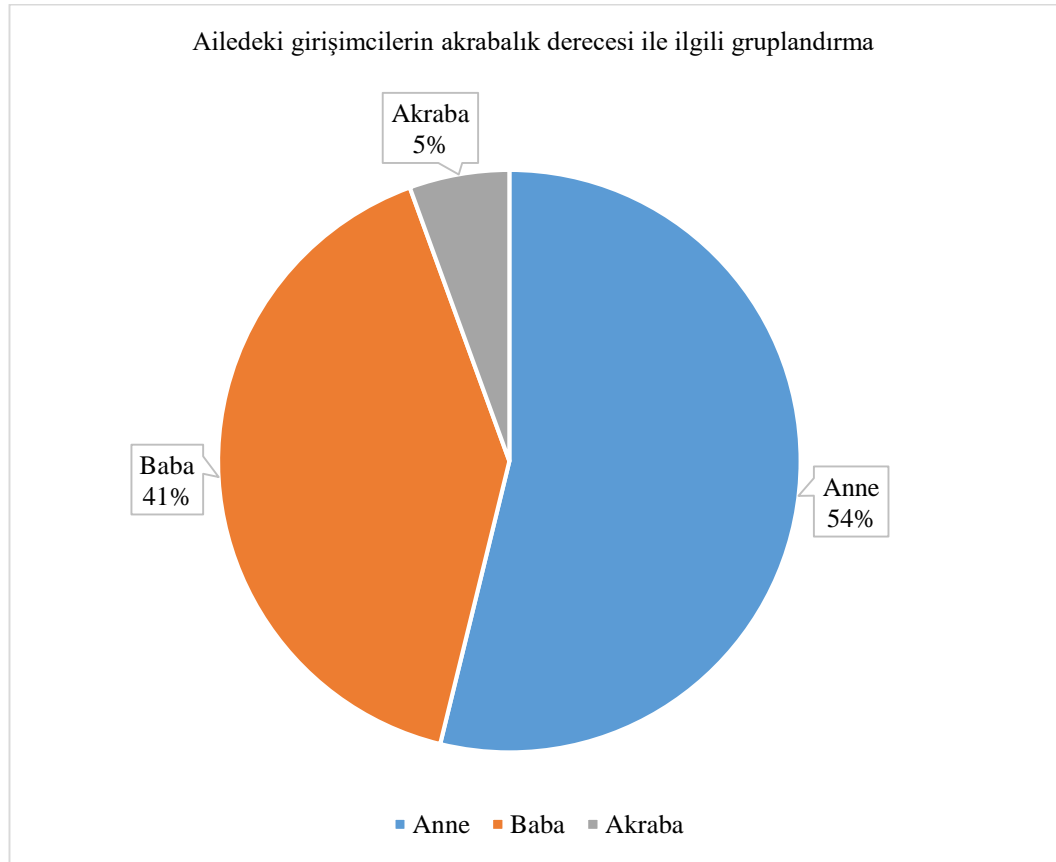

Şekil 3.5. Ailede Girişimcilerin Olup Olmadığı ile İlgili Gruplandırması

Öğrencilerin ailelerindeki girişimcilerin akrabalık derecesinin dağılımı Tablo 3.6'da, gruplandırması Şekil 3.6'da yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin %15,5'nin annesi, %11,7'nin babası, %1,6'nın yakın akrabasının girişimci olduğu görülmüştür.

Tablo 3.6. Ailede Girişimcilerin Akrabalık Derecesi ile İlgili Gruplandırma⁴

Ailedeki Girişimcilerin Akrabalık Derecesi	Frekans (f)	Yüzde (%)
Anne	69	15,5
Baba	52	11,7
Akraba	7	1,6
Toplam	128	28,7

Şekil 3.6. Ailede Girişimcilerin Akrabalık Derecesi ile İlgili Gruplandırma

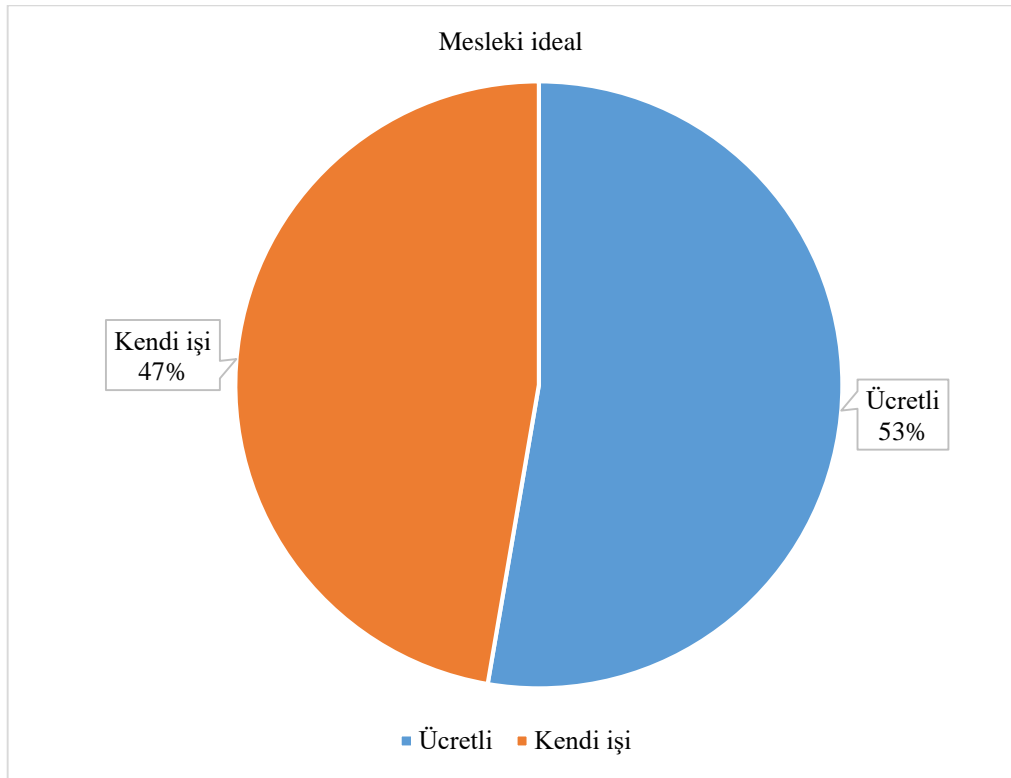
Öğrencilerin okul sonrası mesleki tercihleri ile ilgili dağılım Tablo 3.7.'de, gruplandırması Şekil 3.7'de yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların

⁴ Ölçekte ailede girişimcilerin yakınlık derecesi (anne, baba, kardeş, yakın akraba) gibi olmasına rağmen istatistik paket programında anlamlı sonuç çıkması için anne, baba, akraba şeklinde değiştirilmiştir

okuldan sonra ücretli çalışmak isteyenler %52,7 kendi işini yapmak isteyenlerin ise %47,3 olarak görülmüştür.

Tablo 3.7. Mesleki İdeal ile İlgili Dağılım⁵

Mesleki İdeal	Frekans (f)	Yüzde (%)
Ücretli	235	52,7
Kendi işi	211	47,3
Toplam	446	100

Şekil 3.7. Mesleki Tercih ile İlgili Gruplandırma

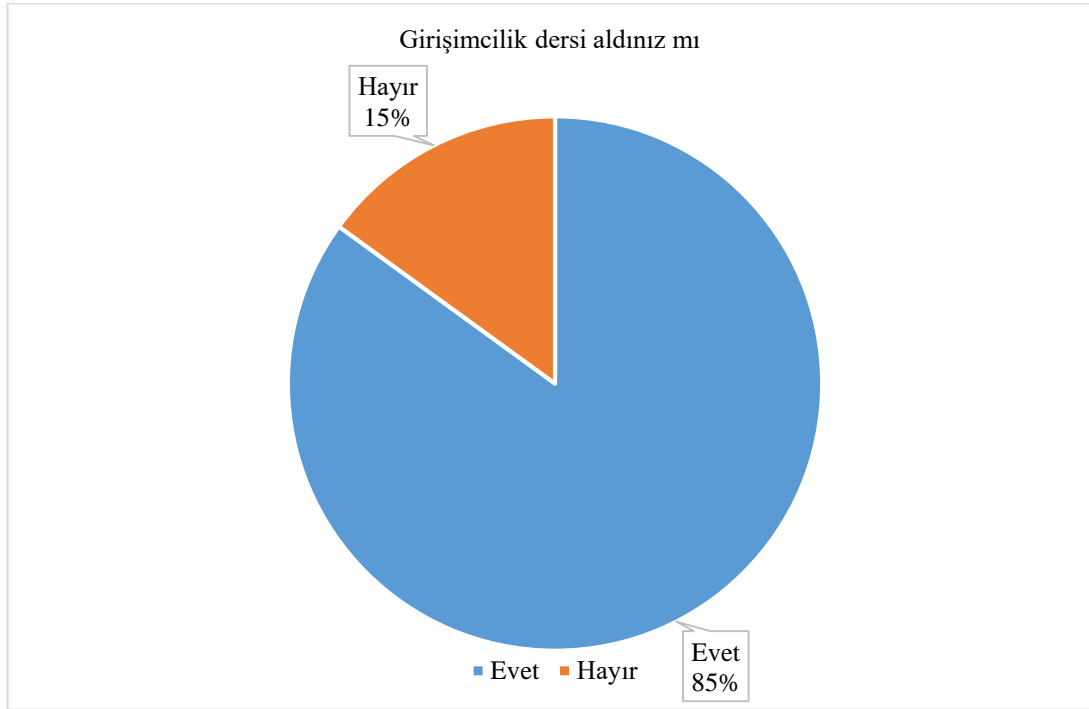
Öğrencilerin girişimcilik eğitimi/dersi alıp almadıkları ile alakalı verdiği cevaplar Tablo 3.8.'de, gruplandırması ise Şekil 3.8'de yer almaktadır. Sonuçlara göre

⁵ Ölçekte okul sonrası işin (özel sektörde çalışmak, kendi işini yapmak, kamuda çalışmak, diğer) gibi olmasına rağmen istatistik paket programında anlamlı sonuç çıkması için ücretli ve ücretsiz şeklinde değiştirilmiştir

öğrencilerin %85,0 girişimcilik dersi aldıkları, diğer %15,0 öğrenciler ise girişimcilik dersini almadıkları görülmüştür.

Tablo 3.8. Girişimcilik Dersinin Alımı ile İlgili Dağılım

Girişimcilik Dersi Aldınız Mı	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	379	85,0
Hayır	67	15,0
Toplam	446	100,0

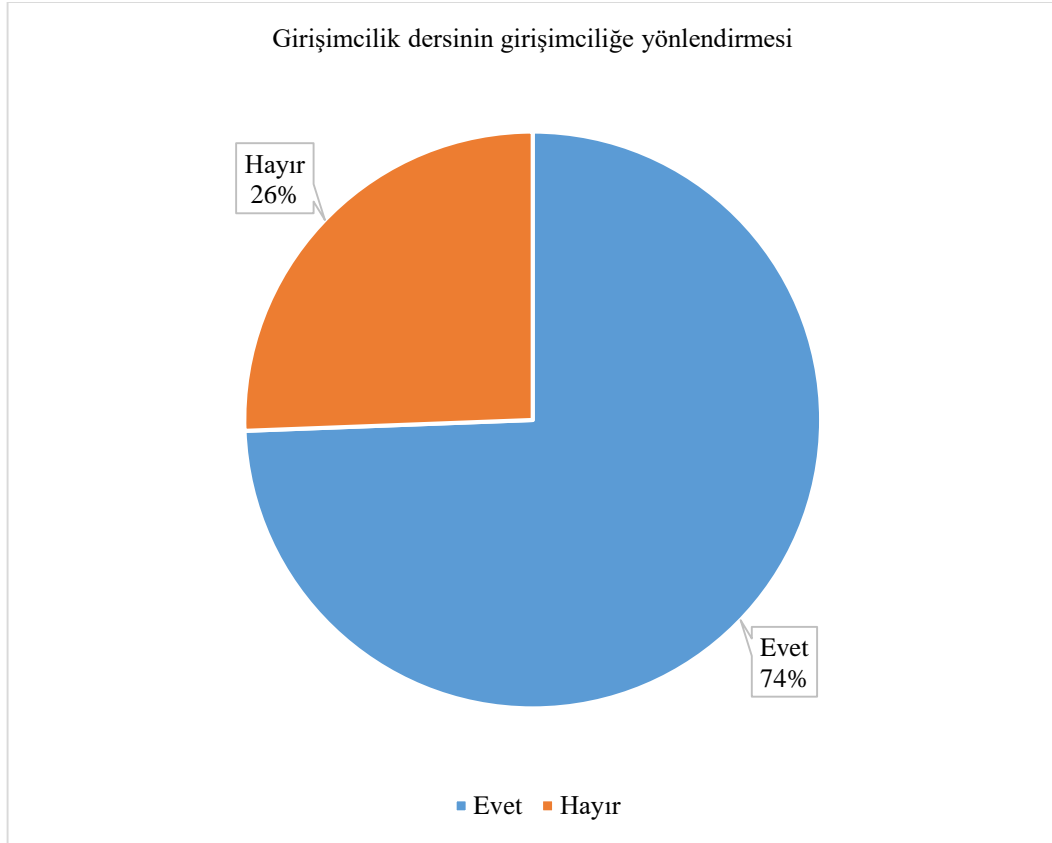

Şekil 3.8. Girişimcilik Dersinin Alımı ile İlgili Gruplandırma

Öğrencilerin aldığı girişimcilik dersi onları ilerde girişimciliğe yönlendirip yönlendirmemesi ile alakalı dağılımı Tablo 3.9.'da, gruplandırması Şekil 3.9'da yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi girişimcilik eğitimi alan katılımcıların %74,4'ünü aldığı girişimcilik dersi girişimciliğe yönlendirdiği, %25,6 öğrencileri ise girişimcilik dersi girişimciliğe yönlendirmediği ortaya çıkmıştır.

Tablo 3.9. Girişimcilik Dersinin/eğitimin Girişimcilige Yönlendirip Yönlendirmemesi Dağılıımı

Girişimcilik Dersinin/Eğitimin Girişimcilige Yönlendirmesi	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	332	74,4
Hayır	114	25,6
Toplam	446	100,0

şekil 3.9. Girişimcilik Dersinin/eğitimin Girişimcilige Yönlendirmesi

3.6. Araştırma Hipotezlerine İlişkin Bulgular

Güvenirlik Analizi

Güvenirlik analizi ankette kullanılan ölçeğin tutarlılığını ölçmek için yapılmıştır. Bu araştırmada güvenirliliği ölçmek amaçla Cronbach's Alpha kullanılmıştır (Nunnally, 1978). Nunnally'e (1978) göre ölçeğin güvenilir olması için alfa değerinin 0.7'dan yüksek çıkması önemlidir. Ölçeğin Cronbach's Alpha değerleri Tablo 3.10'da sunulmuştur:

Tablo 3.10. Frekans Dağılım Özeti

		N	%
Katılımcı Sayısı	Geçerli	446	100,0
	Geçersiz	0	,0
	Toplam	446	100,0

Tablo 3.11. Güvenirlilik İstatistikleri

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,840	,851	24

Tablo 3.11.'de yer alan test sonucunda Cronbach's Alpha değeri = 0,840 çıkmıştır, sonuca göre Cronbach's Alpha değeri 0,7'den büyük olduğu için ölçek güvenilirliği sağlanmıştır.

Tablo 3.12. Ölçek Soruları İstatistikleri

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Soru 7	91,36	107,408	,250	.	,840
Soru 8	90,41	109,731	,247	.	,838
Soru 9	90,66	94,836	,791	.	,815
Soru 10	90,54	97,134	,663	.	,821
Soru 11	90,63	101,304	,653	.	,824
Soru 12	90,72	102,262	,683	.	,824
Soru 13	90,83	97,987	,790	.	,818
Soru 14	90,54	106,770	,422	.	,833
Soru 15	90,31	109,312	,372	.	,836
Soru 16	90,69	111,784	,096	.	,843
Soru 17	90,90	115,881	-,139	.	,850
Soru 18	90,38	109,175	,372	.	,835
Soru 19	90,50	107,154	,414	.	,833
Soru 20	90,66	101,916	,624	.	,825
Soru 21	90,73	99,851	,757	.	,820
Soru 22	91,28	100,435	,563	.	,826
Soru 23	91,52	111,527	,092	.	,844
Soru 24	91,19	96,835	,559	.	,826
Soru 25	92,25	113,819	-,051	.	,857
Soru 26	92,35	124,474	-,485	.	,868
Soru 27	92,46	108,977	,177	.	,843
Soru 28	90,77	102,046	,530	.	,828
Soru 29	90,80	96,418	,791	.	,816
Soru 30	90,51	106,394	,635	.	,830

Tablo 3.13. Ölçek İstatistik

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
94,91	114,143	10,684	24

Tablo 3.12. ve 3.13. incelendiğinde mean= 94,91, variance= 114,143 değerleri göz önünde bulundurarak güvenirlik analizinin doğru çıktığı görülmüştür.

Faktör Analizi

Faktör analizi, birbirleriyle ilişkili değişkenleri bir araya getiren, ana amacı verilerin boyutlarını azaltma ve bağımlılıklarını ortadan kaldırma olan çok değişkenli analiz tekniğidir. Faktör analizinin temel amacı, değişken sayısını azaltmak ve değişkenler arası ilişkiden faydalanarak yeni oluşumlar meydana getirmektir (Patır, 2009).

Deneklerden elde edilen verilerin kullanılması suretiyle yapılan faktör analizinin uygunluğunun test edilmesinde KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) örnekleme ve Bartlett'in Küresellik testi kullanılmıştır. KMO testi, belirlenen örneklem sonucunda elde edilen değişkenlerin oluşturduğu verilerin faktör analizi için yeterli olup olmadığını belirler. Bartlett'in Küresellik testi ise, korelasyon matrisindeki ilişkilerin faktör analizi yapılması için yeterli olup olmadığını ölçmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2014).

Tablo 3.14. KMO ve Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,787
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	8916,653
	Df	210
	Sig.	,000

Test sonucunda tablo 3.5'te görüldüğü gibi KMO değeri= 0,787 çıkmıştır. KMO değeri 0,60'dan büyük olduğu ve Sig(p) 0.05 den küçük olduğu için veri setinin faktör analizi yapmaya uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 3.15. Toplam Değişken Analizi

Component	Extraction Sums of Squared Loadings	Rotation Sums of Squared Loadings		
	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulati ve %
1	37,798	7,280	34,667	34,667
2	50,956	3,404	16,210	50,877
3	61,036	2,133	10,159	61,036

Analiz sonucunda ölçeği açıklayan 3 faktörün tüm ölçeğin %61,03 ünün açıkladığı elde edilmiştir. Bu oran %50 üzerinde olduğundan kabul edilmiştir.

Tablo 3.16. Bileşenler Matrisi

	Component		
	1	2	3
Soru 29	,857		
Soru 13	,843	,411	
Soru 9	,834		
Soru 21	,834		
Soru 12	,767	,399	
Soru 10	,761		
Soru 20	,760		
Soru11	,755		
Soru 26	-,673		
Soru 28	,664		
Soru 14	,616	-,587	
Soru 18	,595	-,573	
Soru 15	,549	-,338	
Soru 30	,545		,334
Soru 19	,544		
Soru 7		,800	
Soru 16	,359	-,776	
Soru 27			
Soru 23			,766
Soru 17			,727
Soru 25			-,614

Tablo 3.17. Bileşenlerin Dönüşüm Matrisi

Component	1	2	3
1	,934	,354	,045
2	,356	-,930	-,086
3	-,012	-,096	,995

Test sonucunda 8, 22 ve 24 nolu ifadelerin yükü birden fazla faktöre yüklendiği için analizden çıkarılmıştır. Analiz sonunca Tablo 3.17.'de görülen birden fazla faktöre yüklenme durumu, ana faktöre daha fazla yük bulunduğundan dolayı önemsiz kabul edilmiştir.

Normal Dağılım Testi (Çarpıklık ve Basıklık Testi)

İstatistik çalışmalarında normal dağılım testi en yaygın kullanılan dağılımdır. Veri setinin normal dağılımını öğrenmek için basıklık ve çarpıklık ölçüleri

kullanılmaktadır. Tam simetri olması durumunda çarpıklık ve basıklık katsayısı sıfır olmaktadır (Kalaycı, 2008).

Tablo 3.18. Normal Dağılım Testi

	N	Min	Max	Mean	Std. Dev	Skewness	Kurtosis		
	Stat	Stat	Stat	Stat	Stat	Stat	Std. Er	Stat	Std.Er
DYT	446	17	50	41,54	7,212	-,283	0,116	0,926	0,231
VDK	446	15	40	34,31	3,910	-,532	0,116	0,517	0,231
KN	446	26	58	43,93	6,123	-,359	0,116	-,606	0,231

Tablo 3.18.'de görüldüğü gibi çarpıklık ve basıklık -3 ve +3 arasında olduğu için sayısal değişkenler normal dağılım göstermektedir.

H1: Annenin eğitim seviyesi ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Hipotez H1 kabul, $p < 0,05$)

Öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesi ile okul sonrası mesleki tercihlerin karşılaştırılması tablo 3.19.'da görülmektedir. Tablo 3.19.'da görüldüğü gibi okul sonrası kendi işini kurmak isteyen kadın öğrencilerin annelerinin %39,3'ü lise ve altı, %60,8'i üniversite mezunu olduğu, ücretli çalışmak isteyen öğrencilerin ise annelerinin %60,7 lise ve altı ise %39,2 üniversite mezunu olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3.19. Annenin Eğitim Seviyesi ve Mesleki Tercih Karşılaştırma

	Lise ve altı	Üniversite
Ücretli	60,7%	39,2%
Kendi işi	39,3%	60,8%
Toplam	100%	100%

Tabloda görüldüğü gibi annelerin eğitim seviyesi ile okul sonraki mesleki tercih arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-kare testi kullanılmıştır. Testin sonucu tablo 3.20.'de görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi p değeri ,000 sonucu vermiştir. Değerin $p < 0,05$ olması iki değişken arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Tablo 3.20. Annelerin Eğitim Seviyesi ve Mesleki Tercih Ki-Kare Testi

	Value	Df	P
Pearson Chi-Square	19,429 ^a	1	,000
Likelihood Ratio	19,535	1	,000
Linear-by-Linear Association	19,386	1	,000
N of Valid Cases	446		

H2: Babanın eğitim seviyesi ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Hipotez H2 kabul, $p < 0,05$)

Öğrencilerin babalarının eğitim seviyesi ile okul sonrası mesleki tercih karşılaştırılması tablo 3.21.'de yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi okul sonrası kendi işini kurmak isteyen kadın öğrencilerin babalarının %38,8'ü lise ve altı, %61,3'i üniversite mezunu olduğu, ücretli çalışmak isteyen öğrencilerin ise babalarının %61,2 lise ve altı ise %38,7 üniversite mezunu olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3.21. Babanın Eğitim Seviyesi ve Mesleki Tercih Karşılaştırma

	Lise ve altı	Üniversite
Ücretli	61,2%	38,7%
Kendi işi	38,8%	61,3%
Toplam	100%	100%

Tabloda görüldüğü gibi babanın eğitim seviyesi ile okul sonrası mesleki tercih arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-kare testi kullanılmıştır. Testin sonucu tablo 3.22.'de yer almaktadır. Tabloya göre p değeri ,000 sonucu vermiştir. Değerin $p < 0,05$ olması iki değişken arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Tablo 3.22. Babaların Eğitim Seviyesi ile Mesleki Tercih Ki-Kare Test

	Value	df	P
Pearson Chi-Square	21,192 ^a	1	,000
Likelihood Ratio	21,322	1	,000
Linear-by-Linear Association	21,145	1	,000
N of Valid Cases	446		

H3: Ailede girişimci olması ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Hipotez H3 ret, $p > 0,05$)

Katılımcıların ailesinde girişimcilerin olup olmaması ile okul sonrası mesleki tercih karşılaştırılması tablo 3.23.'de yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi okul bittikten sonra kendi işini kurmak isteyen kadın öğrencilerin ailelerinde %47,1 girişimci vardır, %47,5'de ise olmadığı görülmüştür. Ücretli çalışmak isteyen öğrencilerin ailelerinde %52,9'da girişimci olduğu, %52,5'de olmadığı bulunmuştur.

Tablo 3.23. Ailede Girişimcilerin Olup Olmadığı ile Mesleki Tercih Karşılaştırma

	Evet	Hayır
Ücretli	52,9%	52,5%
Kendi işi	47,1%	47,5%
Toplam	100%	100%

Tabloda görüldüğü gibi ailede girişimci olup olmaması ile okul sonrası mesleki tercih arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-kare testi kullanılmıştır. Testin sonucu tablo 3.24.'te yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi p değeri ,931 sonucu vermiştir. Değerin $p < 0,05$ olmaması iki değişken arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.24. Ailede Girişimcilerin olması ile Mesleki Tercih Ki-Kare Testi

	Value	Df	P
Pearson Chi-Square	.008 ^a	1	,931
Likelihood Ratio	,008	1	,931
Linear-by-Linear Association	,008	1	,931
N of Valid Cases	446		

H4: Girişimcilik dersi alma ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Hipotez H4 kabul, $p < 0,05$)

Katılımcıların girişimcilik eğitimini alıp almadığı ile okul sonrası meslek tercihin karşılaştırılması tablo 3.25.'te yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi girişimcilik eğitimi alan kadın öğrencilerin %41,7 kendi işini yapmak istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3.25. Girişimcilik Eğitimi Alma ile Okul Bitirdikten Sonra Mesleki Tercih

	Evet	Hayır
Ücretli	58,3%	20,9%
Kendi işi	41,7%	79,1%
Toplam	100%	100%

Tabloda görüldüğü gibi girişimcilik eğitimi alıp almaması ile okuldan sonraki mesleki tercih arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-kare testi kullanılmıştır. Testin sonucu tablo 3.26.'da yer almaktadır. Tablo 3.26.'da göre p değeri ,000 sonucu vermiştir. Değerin $p < 0,05$ olması iki değişken arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Tablo 3.26. Girişimcilik Eğitimi Alma ile Okul Sonrası Mesleki Tercih Ki-Kare Testi

	Value	Df	P
Pearson Chi-Square	31,975 ^a	1	,000
Likelihood Ratio	33,426	1	,000
Linear-by-Linear Association	31,903	1	,000
N of Valid Cases	446		

H5: Girişimcilik eğitimi alanların bu dersin girişimciliğe y6nlendirmesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Hipotez H5 kabul, $p < 0,05$)

Katılımcıların girişimcilik eğitimini alıp almadığı ile girişimcilik eğitiminin girişimciliğe y6nlendirip y6nlendirmemesinin karşılaştırılması tablo 3.27’de g6r6lmektedir. Tablo 3.27.’ye g6re girişimcilik eğitimi alan kadın 6đrencilerin %86,8 girişimcilik eğitimin onları girişimciliğe y6nlendirdiğini belirtmişlerdir

Tablo 3.27. Girişimcilik Eğitimi Alanların Bu Dersin Girişimciliğe Y6nlendirmesi

	Evet	Hayır
Evet	86,8%	4,5%
Hayır	13,2%	95,5%
Toplam	100%	100%

Tabloda g6r6ld6đu gibi girişimcilik eğitimi alıp almaması ile girişimcilik eğitiminin girişimciliğe y6nlendirip y6nlendirmemesi arasındaki ilişkiyi belirlemek i6in Ki-kare testi kullanılmıştır. Testin sonucu tablo 3.28.’de yer almaktadır. Tabloda g6r6ld6đu gibi p değerı ,000 sonucu vermiştir. Değerın $p < 0,05$ olması iki değerken arasında anlamlı bir farklılık olmadığını g6stermektedir.

Tablo 3.28. Girişimcilik Eğitimi Alanların Bu Dersin Girişimciliğe Yönlendirmesi Ki-Kare Testi

	Value	Df	P
Pearson Chi-Square	202,824 ^a	1	,000
Likelihood Ratio	186,877	1	,000
Linear-by-Linear Association	202,369	1	,000
N of Valid Cases	446		

H6: Akademik başarı derecesi ile okul sonrası mesleki tercih arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Hipotez *H6* kabul, $p < 0,05$)

Katılımcıların akademik başarı derecesi ile okulu bitirdikten sonra mesleki ideal karşılaştırılması tablo 3.29.'da görölmektedir. Tabloya göre ders ortalaması 3 üzeri olan kadın öğrencilerin %83,3, 3 altı olanların %24,3 kendi işini yapmak istedikleri belirtilmiştir.

Tablo 3.29. Akademik Başarı Derecesi ile Okulu Bitirdikten Sonraki Mesleki İdeal

	3 üzeri	3 altı
Ücretli	16,7%	75,7%
Kendi İşi	83,3%	24,3%
Toplam	100%	100%

Tabloda göröldüğu gibi akademik başarı derecesi ile okul sonrası mesleki ideal arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-kare testi kullanılmıştır. Testin sonucu tablo 3.30.'da görölmektedir. Tablodaki sonuçlara göre p değeri ,000 sonucu vermiştir. Değerin $p < 0,05$ olması iki değişken arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Tablo 3.30. Akademik Başarı Derecesi ile Okulu Bitirdikten Sonraki Mesleki İdeal Ki-Kare Testi

	Value	Df	P
Pearson Chi-Square	148,531 ^a	1	,000
Likelihood Ratio	158,763	1	,000
Linear-by-Linear Association	148,198	1	,000
N of Valid Cases	446		

H7: Akademik başarı derecesi ile aldığı girişimcilik dersinin girişimciliğe yönlendirmesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Hipotez H7 kabul, $p < 0,05$)

Katılımcıların akademik başarı derecesi ile aldığı girişimcilik dersinin girişimciliğe yönlendirmesinin karşılaştırılması tablo 3.31.'de görülmektedir. Tablo sonuçlarına göre kadın öğrencilerin %46,7'nin akademik ortalaması 3 ve üzeri olanların aldığı girişimcilik dersi onları girişimciliğe yönlendirdiği görülmüştür.

Tablo 3.31. Akademik Başarı Derecesi ile Aldığı Girişimcilik Dersinin Girişimciliğe Yönlendirmesi

	Evet	Hayır
3 altı	53,3%	83,3%
3 üzeri	46,7%	16,7%
Toplam	100%	100%

Tabloda görüldüğü gibi akademik başarı derecesi ile girişimcilik dersinin girişimciliğe yönlendirmesi arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-kare testi kullanılmıştır. Testin sonucu tablo 3.32.'de yer almaktadır. Tablo sonuçlarına göre p değeri ,000 sonucu vermiştir. Değerin $p < 0,05$ olması iki değişken arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Tablo 3.32. Akademik Başarı Derecesi ile Gir. Dersinin Gir. Yönlendirmesi Ki-Kare Testi

	Value	Df	P
Pearson Chi-Square	32,143 ^a	1	,000
Likelihood Ratio	35,058	1	,000
Linear-by-Linear Association	32,071	1	,000
N of Valid Cases	446		

H8: Akademik başarı derecesi ile annenin eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Hipotez H8 kabul, $p < 0,05$)

Katılımcıların akademik başarı derecesi ile annenin eğitim seviyesinin karşılaştırılması tablo 3.33.'te görülmektedir. Tablo sonuçlarına göre akademik ortalaması 3 üzeri olan kadın öğrencilerin annelerinin eğitim durumunun %62,0 üniversite mezunu olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3.33. Akademik Başarı Derecesi ile Annenin eğitim seviyesi

	Lise ve altı	Üniversite
3 altı	74,6%	38,0%
3 üzeri	25,4%	62,0%
Toplam	100%	100%

Tabloda görüldüğü gibi akademik başarı derecesi ile annenin eğitim seviyesi arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığını belirlemek için Ki-kare testi kullanılmıştır. Testin sonucu tablo 3.34.'te yer almaktadır. Tabloda p değeri ,000 sonucu vermiştir. Değerin $p < 0,05$ olması iki değişken arasındaki farklılığın anlamlı olmadığını göstermektedir.

Tablo 3.34. Akademik Başarı Derecesi ile Annenin eğitim seviyesi Ki-Kare Testi

	Value	Df	P
Pearson Chi-Square	58.966 ^a	1	,000
Likelihood Ratio	59,100	1	,000
Linear-by-Linear Association	58,834	1	,000
N of Valid Cases	446		

H9: Akademik başarı derecesi ile babanın eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur (Hipotez *H9* kabul, $p < 0,05$)

Katılımcıların akademik başarı derecesi ile babanın eğitim seviyesinin karşılaştırılması tablo 3.35'te yer almaktadır. Tablo sonuçlarına göre akademik ortalaması 3 ve üzeri olan kadın öğrencilerin babalarının %58,9'u üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Tablo 3.35. Akademik Başarı Derecesi ile Babanın eğitim seviyesi

	Lise ve altı	Üniversite
3 altı	73,0%	41,1%
3 üzeri	27,0%	58,9%
Toplam	100%	100%

Tabloda görüldüğü gibi akademik başarı derecesi ile babanın eğitim seviyesi arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-kare testi kullanılmıştır. Testin sonucu tablo 3.36.'da yer almaktadır. Tablo sonuçlarına göre p değeri ,000 sonucu vermiştir. Değerin $p < 0,05$ olması iki değişken arasındaki anlamlı bir farklılık olmadığı göstermektedir.

Tablo 3.36. Akademik Başarı Derecesi ile Babanın eğitim seviyesi Ki-Kare Testi

	Value	Df	P
Pearson Chi-Square	44.928 ^a	1	,000
Likelihood Ratio	44,893	1	,000
Linear-by-Linear Association	44,827	1	,000
N of Valid Cases	446		

H10: Girişimcilerin akrabalık derecesi ile davranışa yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H10 ret, $p>0,05$)

Tablo 3.37. Girişimcilerin Akrabalık Derecesi ile Davranışa Yönelik Tutum Anova Testi

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalam ası	f	P
Davranışa Yönelik Tutum	Gruplar arası	43,323	2	21,662		
	Grup içi	2262,896	125	18,103	1,197	,306
	Toplam	2306,219	127			

H11: Davranışa yönelik tutumla varsayılan davranış kontrolü arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H11 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.38. Davranışa Yönelik Tutum ile Varsayılan Davranış Kontrolü Korelasyon Testi

		Davranışa Yönelik Tutum	Varsayılan Davranış Kontrolü
	Pearson Correlation	1	.571**
Davranışa Yönelik Tutum	Sig. (2-tailed)		,000
	N	446	446
	Pearson Correlation	.571**	1
Varsayılan Davranış Kontrolü	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	446	446

Tablo 3.38.'de görüldüğü gibi davranışa yönelik tutum ile varsayılan davranış kontrolü arasındaki ilişki $p < 0,05$ olduğu için ve Pearson Correlation 0,3 ile 0,6 arasında olduğu için orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (Cevahir, 2020).

H12: Davranışa yönelik tutumla kişisel norm arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H12 kabul, $p < 0,05$)

Tablo 3.39. Davranışa Yönelik Tutum ile Kişisel Norm Korelasyon Testi

		Davranışa Yönelik Tutum	Kişisel Norm
	Pearson Correlation	1	.451**
Davranışa Yönelik Tutum	Sig. (2-tailed)		,000
	N	446	446
	Pearson Correlation	.451**	1
Kişisel Norm	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	446	446

Tablo 3.39.'da görüldüğü gibi davranışa yönelik tutumla kişisel norm arasındaki ilişki $p < 0,05$ ve Pearson Correlation 0,6 ve 0,3 arasında olduğu için iki değişken arasında pozitif orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

H13: Varsayılan davranış kontrolü ile kişisel norm arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H13 kabul, $p < 0,05$)

Tablo 3.40. Varsayılan Davranış Kontrolü ile Kişisel Norm Korelasyon Testi

			Varsayılan Davranış Kontrolü	Kişisel Norm
		Pearson Correlation	1	.445**
Varsayılan Davranış Kontrolü		Sig. (2-tailed)		,000
	N		446	446
Kişisel Norm		Pearson Correlation	.445**	1
		Sig. (2-tailed)	,000	
		N	446	446

Tablo 3.40.'da görüldüğü gibi varsayılan davranış kontrolü ile kişisel norm arasındaki ilişki $p < 0,05$ ve Pearson Correlation 0,6 ve 0,3 arasında olduğu için bu iki değişken arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

H14: Ailede girişimci olmasıyla kişisel norm arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H14 kabul, $p < 0,05$)

Tablo 3.41. Ailede Girişimci Olması ile Kişisel Norm t-Testi

	n	ort	s.s	Sd	t	p
Kişisel Norm	Evet	206	44,69	7,056	446	2,461
	Hayır	240	43,27	5,114		

Tablo 3.41. göre, katılımcıların kişisel norm alt boyutu puanlarının öğrencinin ailesinde girişimcilerin olup olmadığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir. Testin

sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=2,461$; $p<.05$).

H15: Ailede girişimci olmasıyla varsayılan davranış kontrolü arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H15 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.42. Ailede Girişimci Olması ile Varsayılan Davranış Kontrolü t-Testi

		n	ort	ss	sd	t	p
Varsayılan Davranış Kontrolü	Evet	206	29,34	4,107			
	Hayır	240	31,12	3,432	446	-4,989	,000

Tablo 3.42.'ye göre, öğrencilerin varsayılan davranış kontrolü alt boyutu puanlarının öğrencilerin ailede girişimcilerin olup olmadığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir. Testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=-4,989$; $p<.05$).

H16: Ailede girişimci olmasıyla davranışa yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H16 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.43. Ailede Girişimci Olması ile Davranışa Yönelik Tutum t-Testi

		n	ort	ss	sd	t	p
Davranışa Yönelik Tutum	Evet	206	15,82	4,216			
	Hayır	240	17,42	1,726	446	-5,382	,000

Tablo 3.43.'e göre, öğrencilerin davranışa yönelik tutum alt boyutu puanlarının öğrencilerin ailelerinde girişimcilerin olup olmadığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir. Testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=-5,382$; $p<.05$).

H17: Annenin eğitim durumuyla davranışa yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H17 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.44. Annenin eğitim seviyesi ile Davranışa Yönelik Tutum t-Testi

	n	ort	Ss	sd	t	p
Davranışa Yönelik Tutum	Lise ve altı	280	16,04	3,688		
	Üniversite	166	17,76	1,800	446	,5,634 ,000

Tablo 3.44.'e göre, örnekleme oluşturan öğrencilerin davranışa yönelik tutum alt boyutu puanlarının öğrencilerin annelerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir. Testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=-5,634$; $p<.05$).

H18: Annenin eğitim durumuyla kişisel norm arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H18 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.45. Annenin eğitim seviyesi ile Kişisel Norm t-Testi

	n	ort	ss	Sd	t	p
Kişisel Norm	Lise ve altı	280	41,27	5,779		
	Üniversite	166	48,42	3,515	446	,14,428 ,000

Tablo 3.45.'e göre, öğrencilerin kişisel norm alt boyutu puanlarının öğrencilerin annelerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir. Testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=-14,428$; $p<.05$).

H19: Annenin eğitim seviyesiyle varsayılan davranış kontrolü arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H19 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.46. Annenin eğitim seviyesi ile Varsayılan Davranış Kontrolü t-Testi

		n	ort	Ss	sd	t	p
Varsayılan Davranış Kontrolü	Lise ve	280	29,84	4,172			
	altı				446	-3,272	,000
	Üniversite	166	31,07	3,126			

Tablo 3.46.'ya göre, örnekleme oluşturan öğrencilerin varsayılan davranış kontrolü alt boyutu puanlarının öğrencilerin annelerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir. Testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=-3,272$; $p<.05$).

H20: Davranışa yönelik tutumla akademik başarı derecesi arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H20 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.47. Davranışa Yönelik Tutumla Akademik Başarı Derecesi t-Testi

		n	ort	ss	Sd	t	p
Davranışa Yönelik Tutum	3 altı	272	15,65	3,510			
					446	9,138	,000
	3 üzeri	174	18,28	1,811			

Tablo 3.47.'ye göre, örnekleme oluşturan öğrencilerin davranışa yönelik tutum alt boyutu puanlarının öğrencilerin akademik başarı derecesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir. Testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=-9,138$; $p<.05$).

H21: Kişisel norm ile girişimcilik eğitiminin girişimciliğe yönlendirmesi arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H21 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.48. Kişisel Norm ile Girişimcilik Eğitiminin Girişimciliğe Yönlendirmesi t-Testi

	N	ort	ss	Sd	t	p	
Kişisel Norm	Evet	332	45,61	5,184	446	11,210	,011
	Hayır	114	39,03	6,029			

Tablo 3.48.'e göre, öğrencilerin kişisel norm alt boyutu puanlarının öğrencilerin aldığı girişimcilik eğitiminin girişimciliğe yönlendirmesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir. Testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=11,210$; $p<.05$).

H22: Davranışa yönelik tutum ile girişimcilik eğitiminin alıp almadığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H22 ret, $p>0,05$)

Tablo 3.49. Davranışa Yönelik Tutum ile Girişimcilik Eğitiminin Alıp Almadığı t-Testi

	n	ort	ss	sd	t	p	
Davranışa Yönelik Tutum	Evet	379	16,65	3,441	446	,354	,562
	Hayır	67	16,81	1,569			

H23: Kişisel norm ile girişimcilik eğitiminin alıp almadığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H23 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.50. Kişisel Norm ile Girişimcilik Eğitiminin Alıp Almadığı t-Testi

	n	ort	ss	sd	t	p	
Kişisel Norm	Evet	379	44,26	6,442	446	2,752	,002
	Hayır	67	42,04	5,035			

Tablo 3.50.'ye göre, öğrencilerin kişisel norm alt boyutu puanlarının öğrencilerin aldığı girişimcilik eğitiminin alıp almadığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi

gerçekleştirilmiştir. Testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=2,752$; $p<.05$).

H24: Varsayılan davranış kontrolü ile girişimcilik eğitiminin alıp almadığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H24 ret, $p>0,05$)

Tablo 3.51. Varsayılan Davranış Kontrolü ile Girişimcilik Eğitiminin Alıp Almadığı t-Testi

		N	ort	ss	ss	t	p
Varsayılan Davranış Kontrolü	Evet	379	30,34	3,974			
	Hayır	67	30,09	3,147	446	480	,574

H25: Davranışa yönelik tutum ile mesleki ideal arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H25 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.52. Davranışa Yönelik Tutum ile Mesleki İdeal t-Testi

		n	ort	ss	Sd	t	p
Davranışa Yönelik Tutum	Ücretli	235	15,29	3,694			
	Kendi İş	211	18,22	1,537	446	-10,698	,000

Tablo 3.52.'ye göre, örnekleme oluşturan öğrencilerin davranışa yönelik tutum alt boyutu puanlarının öğrencilerin okuldan sonra mesleki ideal değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir. Testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=10,698$; $p<.05$).

H26: Kişisel tutum ile mesleki ideal arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H26 kabul, $p<0,05$)

Tablo 3.53. Kişisel Tutum ile Mesleki İdeal t-Testi

	n	ort	ss	sd	t	p	
Kişisel Norm	Ücretli	235	42,04	6,336	446	-7,251	,000
	Kendi İş	211	46,03	5,128			

Tablo 3.53’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin kişisel norm alt boyutu puanlarının öğrencilerin okul sonrası mesleki ideal değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-7,251$; $p<.05$).

H27: Varsayılan davranış kontrolü ile mesleki ideal arasında anlamlı bir ilişki vardır (Hipotez H27 ret,)

Tablo 3.54. Varsayılan Davranış Kontrolü ile Mesleki İdeal t-Testi

	n	ort	ss	sd	t	p	
Varsayılan Davranış Kontrolü	Ücretli	235	30,03	4,232	446	-1,578	,111
	Kendi İş	211	30,60	3,378			

Varsayılan davranış kontrolü ile ücretli ya da kendi işini yapma konusunda anlamlı bir ilişki yoktur $p>0,05$.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Literatürdeki birçok çalışma, kadınların iş dünyasında güvenilirlik ve para kazanma konusunda cinsiyete dayalı engellerle karşılaştıklarını öne sürmektedir, bu durum, kadınların yetenek eksikliğinden değil, daha karmaşık olan doğrudan kişisel ve mesleki yaşamlarıyla ilgili nedenlerden kaynaklandığı görülmüştür (McClelland ve diğerleri, 2005). Gerçekten de kadınların yaşamları, kariyer ilerlemesini tehlikeye atan doğum ve bakım için az ya da çok uzun duraklama dönemleriyle karakterize edilmektedir. Bu nedenle, kadınlar üst yönetim pozisyonlarına ulaşmak için mücadele etmektedir. Ayrıca, iş girişimlerinde bulunmak için yeterli sermaye biriktirememektedirler. Yeterli sermaye olmaması nedeniyle kadın girişimciler, işlerini yürütebilmek için bankacılık hizmetlerine yöneldikleri görülmüştür (Ferri, 2018).

Bu çalışma kapsamında, üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerinin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörleri incelemek amaçlanmıştır. Yapılan araştırma kapsamında ise, OMÜ İİBF’de eğitim gören 500 kadın öğrenciler ile görüşülmüş ve yüz yüze görüşmeler ile veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Araştırma güvenilirliği açısından 446 öğrencinin cevabı değerlendirmeye alınmıştır. Bu çalışma, kadın öğrencilerin girişimcilik faaliyetlerinde bulunma niyetlerini ve motivasyonlarını etkileyen faktörlerin kapsamlı bir araştırmasını sunarak, kadınların girişimcilik niyetleri, eğitim ve öğrenim durumları ile ilgili akademik tartışmalara katkı sağlamayı hedeflenmektedir. Bu çalışmada Ajzen (1991) tarafından geliştirilen Planlanmış Davranışlar Teorisi modeli test edilmiştir. Modelde öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile PDT’nin alt boyutları olan davranışa yönelik tutum, kişisel norm ve varsayılan davranış kontrolleri ile öğrencilerin almış oldukları girişimcilik eğitimleri ilişkilendirilmiştir.

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin demografik özellikleri incelendiğinde, katılımcıların %61’inin not ortalaması 3 altı; %38’inin 3 üzeri olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynlerinin eğitim durumlarına bakıldığında, annelerinin eğitim düzeylerinin %62,8’i lise ve altı, %37,2’i üniversite mezunu, babalarının ise %62,3’ü lise ve altı, %37,7’i üniversite mezunu oldukları belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda katılımcıların %46,2’sinin ailesinde girişimci olduğu ve aile içinde en çok annelerinin girişimci oldukları saptanmıştır (%15,5). Alanyazında

annelerinin girişimci olmaları kadın öğrencilerin girişimci olmalarında önemli rol oynadığı belirtilmiştir (Yüzüak, 2010).

Girişimcilik eğilimini belirlemek amacıyla katılımcılara, okulu bitirdikten sonra ücretli çalışma veya kendi işini yapmak seçeneklerinin uygun olanını seçmeleri istenmiştir ve %52,7'si ücretli, %47,3'ü kendi işini yapmak istediğini belirtmişlerdir. Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine olan etkisini belirlemek için katılımcıların üniversitede girişimcilik dersini alıp almadıkları konusunda verdiği cevaplara göre %85'i girişimcilik dersini aldığı, %15'i dersi almadığı görülmektedir. Demografik özelliklerin son sorusu katılımcıların aldığı girişimcilik eğitiminin onları girişimciliğe yönlendirip yönlendirmemesini belirlemek için sorulmuştur. Verilen cevaplara göre, katılımcıların %74,4'nün aldığı girişimcilik dersi onları girişimciliğe yönlendirdiğini belirtmişlerdir.

Değişkenler arasındaki ilişkiyi bulmak için yapılan araştırmada elde edilen bulgulara göre, Ki-Kare testi sonucunda annenin eğitim durumu ile okul sonrası mesleki idealleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlara göre kadın öğrencilerin okuldan sonra kendi işini kurmak isteyenlerin annelerinin eğitim durumlarının üniversite mezunu oldukları görülmüştür. Bu bağlamda, annelerin eğitilmiş olmaları kızlarının okuldan sonra kendi işini yapmaları konusunda önemli bir etken olabilmektedir. Aynı testi babalarının eğitim seviyesine göre analiz ettikten sonra ortaya çıkan bulgular annelerinin eğitim seviyesine göre elde edilen sonuçlar ile benzerdir. Babaların yüksek eğitim seviyesi, kızlarının girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Sonuç olarak, annenin de babanın da eğitilmiş olması kadınların ileride bir girişimci olmasında olumlu etki oluşturduğu gözlemlenmiştir. Literatürde, kadın ve erkek öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalar benzer sonuçları vermiştir (Kayış, 2010; İbicioğlu, 2009; Hız ve Karaosmanoğlu, 2015). Bu bağlamda H1 ve H2 hipotezleri kabul edilmiştir. Yüzüak (2010), kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler çalışmasında annenin eğitim düzeyi ile kendi işini yapmak arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya koymuştur. Araştırmada ayrıca hem lise altı hem de üniversite mezunu olan annelerin kızları okuldan sonra kendi işini yapmak istediği görülmüştür. Aynı çalışmada babanın eğitim durumu ile mesleki ideal arasında anlamlı farklılık bulunduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada kendi işini kurmak isteyen öğrencilerin babalarının eğitim durumu orta düzeyde olduğu görülmüştür. Çelik ve Gölpek (2018), girişimcilik eğilimini

demografik özelliklere göre incelediği çalışmalarında, öğrencilerin anne ve babasının eğitim düzeyinin öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkilemediği sonucuna varmıştır.

Katılımcıların ailelerinde girişimci olup olmadığı ile mesleki ideal arasındaki ilişkiyi bulmak için Ki-Kare testi kullanılmıştır. Bulgulara göre kadın öğrencilerin ailesinde girişimci olması onların okuldan sonra girişimci olmasını etkilemediği bulunmuştur. Sonuçlar ailesinde girişimci olanların %47,1'i kendi işini yapmak istiyor, %52,9'u okuldan sonra ücretli bir işte çalışmak istediğini göstermektedir. Bu bağlamda ailede anne, baba veya kardeşin girişimci olması kadın öğrencilerin okuldan sonraki meslek seçimini etkilemediği söylenebilir. Dolayısıyla H3 hipotezi reddedilmiştir. Benzer sonucu veren Kalkan (2011) davranışa yönelik tutum, kişisel norm ve varsayılan davranış kontrolünün girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında ailede girişimcinin olup olmaması öğrencilerin girişimcilik niyeti üzerinde etkisi olmadığını sonucuna varmıştır. Ancak bu sonuçla örtüşmeyen birtakım çalışmalar mevcuttur. Çalışmalarda ailede girişimci olması öğrencilerin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilemediği sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin Yüzüak (2010) kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlerin incelendiği çalışmasında ailede girişimcilerin olması okul sonrası girişimci olma tercihine olumlu etkilediği sonucuna varmıştır. Benzer sonuç Akman (2021) tarafından öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerinde aile etkisinin çok yönlü frekans tabloları analiziyle belirlenmesi çalışmasında bulunmuştur. Bu sonuçlara göre anne ve babası girişimci olan öğrencilerin girişimcilik eğilimi yüksek olduğu bulunmuştur. Farklı sonuç ise Çelik ve Gölpek (2018) tarafından girişimcilik eğiliminin demografik özelliklere göre incelediği çalışmasında bulunmuştur. Bu çalışmada öğrencinin girişimcilik niyetine annesinden fazla babasının girişimci olması daha fazla etkili olduğu görülmüştür.

Kadın öğrencilerin girişimcilik eğitimi ile okulu bitirdikten sonraki mesleki ideal arasındaki ilişkiyi ve girişimcilik eğitim alanların bu dersin girişimciliğe yönlendirmesi arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-Kare testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre girişimcilik dersi alan kadın öğrenciler okuldan sonra kendi işini yapmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Kadın öğrencilerin önemli bir kısmı alınan girişimcilik eğitimi okuldan sonra onları girişimciliğe yönlendirdiğini belirtmişlerdir. Bu kapsamda H4 ve H5 hipotezleri desteklenmiştir. Benzer sonucu veren Yüzüak (2010) çalışmasında da kadın öğrencilerin aldığı girişimcilik dersi okuldan sonra

belirli bir kısmı kendi işini yapmak istedikleri görülmüştür. Benzer şekilde Rideout ve Gray (2013), Balaban ve Özdemir (2008), Gözek ve Akbay (2012), üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi üzerine yaptığı çalışmalarında da girişimcilik dersi ile okuldan sonra mesleki ideal arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Aynı şekilde Büyükyılmaz, Karakaya ve Yıldırım (2015), girişimcilik eğitimi alan üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmada, öğrencilerin girişimcilik eğilimleri farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmada, cinsiyet ve eğitimin girişimcilik niyeti üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarıyla uyumlu olmayan Çelik ve Gölpek (2018) araştırmalarında, öğrencilerin aldığı girişimcilik dersi okuldan sonra girişimci olmalarını etkilemediği sonuca ulaşılmıştır. Yani girişimcilik niyetinin girişimcilik dersinden bağımsız olduğu ortaya koyulmuştur. Akçakanat (2014) ise çalışmasında, girişimcilik dersi alan öğrenciler almayanlarla kıyasla daha yüksek girişimcilik niyeti puanı elde etmiş, fakat aradaki fark anlamlı olmadığı görülmüştür.

Katılımcıların akademik başarı derecesi ile okuldan sonraki mesleki ideal arasında ve akademik başarı derecesi ile alınan girişimcilik dersinin girişimciliğe yönlendirip yönlendirmemesi arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı analiz edilmiştir. Bulgulara göre, okuldan sonra kendi işini yapmak isteyen ve girişimcilik dersini alan kadın öğrencilerin %83,3'ünün not ortalaması 3'ün üzerinde olduğu görülmüştür. Bu bağlamda akademik başarısı yüksek olan katılımcıların girişimcilik eğilimlerinin de yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda H6 ve H7 hipotezleri kabul edilmiştir. Yıldız (2018) ise, mühendis adaylarının uygulamalı girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında, girişimcilik dersi alan katılımcıların not ortalaması 3 ve üzeri olanların girişimcilik eğilimlerine yönelik ortalamaları, diğer katılımcılara göre yüksek olması ve bununla birlikte diğer not ortalamaları gruplarındaki katılımcıların girişimcilik eğilimleri genel olarak daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Katılımcıların akademik başarı derecesi ile annelerinin ve babalarının eğitim düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-Kare testi kullanılmıştır. Bulgulara göre, akademik ortalaması 3'ün üzerinde olan öğrencilerin annelerinin %62'si üniversite mezunu, babalarının ise %58,2'si üniversite mezunu olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, kadın öğrencilerin akademik not ortalaması ile annelerinin ve babalarının eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir. Yüksek

not ortalamasına sahip olan öğrencilerin annelerinin ve babalarının eğitim seviyeleri yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Dolayısıyla H9 ve H10 hipotezleri desteklenmiştir. Soner (2000) ise aile uyumu, öğrenci özgüveni ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında annelerin eğitim düzeyleri ile öğrencilerin akademik başarıları arasında bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Babanın eğitim seviyesi ile öğrencinin akademik başarısı arasında ise farklılık göstermediği, babaların eğitim düzeylerinin çocukların uyumu üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı görülmüştür. Aslanargun, Bozkurt, Sarıoğlu (2016) sosyo ekonomik değişkenlerin öğrencilerin akademik başarısı üzerine etkilerini incelediği çalışmalarında, anne ve baba eğitim durumu ile öğrencilerin akademik başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Aynı şekilde öğrencinin başarısı ile anne ve babanın eğitim düzeyleri arasında fark olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Şahin, 2011; İpek, 2011). Bu bağlamda, annenin eğitim düzeyinin çocuklarının ders ortalamalarına birebir etkisi olduğu söylenebilir.

Katılımcıların ailesinde girişimcilerin akrabalık seviyesi ile girişimcilik eğiliminin unsurlarının biri olan davranışa yönelik tutum arasındaki ilişkiyi bulmak için Anova testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre öğrencilerin ailesinde girişimcilerin yakınlık derecesi ile davranışa yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$). Bu durumda hipotez H10 desteklenmemiştir.

Davranışa yönelik tutum, varsayılan davranış kontrolü ve kişisel norm arasındaki ilişkiyi bulmak için Korelasyon analizi kullanılmıştır. Bulgulara göre davranışa yönelik tutum ile varsayılan davranış kontrolü arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ($p>0,05$), davranışa yönelik tutum ile kişisel norm arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ($p>0,05$), varsayılan davranış kontrolü ile kişisel norm arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p>0,05$). Dolayısıyla hipotezler H11, H12, H13 desteklenmiştir. Benzer şekilde Mirza ve Dağdeviren (2016) Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlediği çalışmalarında, algılanan davranış kontrolü ve davranışa yönelik tutum arasında yüksek düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu ($p<0,05$), kişisel norm ve davranışa yönelik tutum arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu ($p<0,05$) ve kişisel norm ve varsayılan davranış kontrolü arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu ($p<0,05$) tespit etmiştir.

Katılımcıların ailesinde girişimci olması ile kişisel norm, davranışa yönelik tutum, varsayılan davranış kontrolü arasındaki ilişkiyi belirlemek için Bağımsız gruplar t-Testi kullanılmıştır. Bulgulara göre ailede girişimci olup olmaması ile kişisel norm arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur, ailede girişimci olup olmaması ile davranışa yönelik tutum arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-5,382$; $p<0,5$), ailede girişimci olup olmaması ile varsayılan davranış kontrolü arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($t=4,989$; $p<0,5$). Hipotezler H14, H15, H16 desteklenmiştir.

Katılımcıların annelerinin eğitim seviyesi ile varsayılan davranış kontrolü, davranışa yönelik tutum ve kişisel norm, arasındaki farkı bulmak için Bağımsız t-Testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre kadın öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesi ile kişisel norm ($t=-14,428$; $p<0,5$), davranışa yönelik tutum ($t=-5,634$; $p<0,5$) ve varsayılan davranış kontrolü ($t=-3,272$; $p<0,5$) arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Hipotezler H17, H18, H19 desteklenmiştir.

Katılımcıların akademik başarı derecesi ile davranışa yönelik tutum arasındaki ilişkiyi belirlemek için Bağımsız t-Testi kullanılmıştır. Bulgulara göre, kadın öğrencilerin okuldaki başarısı ile davranışa yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. H20 hipotezi desteklenmiştir.

Kadın öğrencilerin aldığı girişimcilik eğitiminin onları girişimciliğe yönlendirip yönlendirmemesi ile kişisel norm arasındaki ilişkiyi bulmak için analiz yapılmıştır. Sonuçlara göre, öğrencilerin aldığı girişimcilik eğitiminin kendilerini girişimciliğe yönlendirmesi ile kişisel norm arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Yüzüak (2010), yaptığı çalışmada, girişimcilik dersi alanların girişimcilik eğiliminin unsurlarının biri olan kişisel norm ile ilgili görüşleri olumlu olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Alınan girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisine bakıldığında, eğitimin girişimcilik eğilimini önemli ölçüde etkilediği tespit edilmiştir. Hipotez H21 desteklenmiştir.

Kadın öğrencilerin aldığı girişimcilik eğitimi ile kişisel norm, davranışa yönelik tutum ve varsayılan davranış kontrolü arasındaki ilişkiyi bulmak için Bağımsız gruplar t-Testi kullanılmıştır. Bulgulara göre, davranışa yönelik tutum ile girişimcilik eğitimi alma arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$). Bu kapsamda hipotez H22 reddedilmiştir. Kişisel norm ile girişimcilik eğitimi alma arasındaki ilişki anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Hipotez H23 kabul edilmiştir. Varsayılan davranış

kontrolü ile girişimcilik eğitimi alma arasında ilişki ise anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır ($p>0,05$). Hipotez H24 reddedilmiştir. Yüzüak (2010) yaptığı çalışmada girişimcilik eğitimi almanın, girişimcilik eğilimi unsurları davranışa yönelik tutum ve varsayılan davranış kontrolü karşılaştırılmasında aralarında anlamlı ilişkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca girişimcilik dersinin kadın öğrencilerin, gelecekte kendi işini kurmak, işte karşılaşılabilecekleri zorluklar ve engelleri yenebilme, iş ve özel hayat arasında dengeyi sağlayabilme, yeni işletme kurmanın finansal desteğin önemi ve devletin de yeterli desteği olmadığı hakkında düşüncelerini etkilediği görülmüştür.

Katılımcıların okulu bitirdikten sonraki mesleki ideal ile davranışa yönelik tutum, varsayılan davranış kontrolü ve kişisel tutum arasındaki ilişkiyi belirlemek için analiz yapılmıştır. Bulgulara göre davranışa yönelik tutum ile mesleki ideal arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Bu durum öğrencinin bir davranışı gerçekleştirmede ne kadar çok olumlu bir tutuma sahiplerse, o davranışı gerçekleştirmeye yönelik eğilimlerinin de yüksek olacağı anlamına geldiği tespit edilmiştir (Ekici, 2016). H25 hipotezi kabul edilmiştir. Literatürde elde ettiğimiz bulgulara benzer davranışa yönelik tutumun mesleki ideal veya girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif etkilerini ortaya koyan çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Bozkurt, (2014), Krueger ve diğerleri (2001), Shook ve Bratinu (2010), Linan ve Chen (2009) çalışmalarında davranışa yönelik tutum değişkeninin üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilediği sonuçlar tespit edilmiştir. Son olarak, Krueger ve diğerleri (2000) da araştırmalarında girişimcilik eğilimini etkileyen en etkili faktörlerden birini davranışa yönelik tutum olduğu sonucuna varılmıştır.

Analiz sonuçlarında kişisel norm ile mesleki ideal arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu durumda, öğrencilerin ailelerin, yakın çevrelerinin, sınıf arkadaşların sosyal baskıları onların mesleki ideallerini veya girişimcilik eğilimlerini pozitif olarak etkilediği söylenebilir. H26 hipotezi kabul edilmiştir. Literatüre baktığımızda kişisel norm girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi tartışmalı ve farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Bulgulara göre benzer sonuçları veren çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Van Gelderen ve diğerleri (2008), Moriano ve arkadaşları (2011) çalışmalarında kişisel norm ile girişimcilik eğilimi alguları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bazı çalışmalarda ise kişisel normun girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ekici (2016) üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemede PDT'si ve girişimcilik eğitiminin

rolünü incelediği çalışmada öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini kişisel norm etkilemediği görülmüştür. Öğrencilerin ebeveynleri, yakın arkadaşları, sınıf arkadaşları tarafından karşılaştıkları sosyal baskılar ile onların girişimcilik eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Benzer şekilde Bozkurt (2014) çalışmasında kişisel normun öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Koe ve diğerleri (2012) çalışmalarında kişisel norm ile girişimcilik eğilimi arasında zayıf bir ilişki olduğu elde edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin düşüncelerine ve kararlarına yakın çevresinin etkisi oldukça güçlü olduğu söylenebilir.

Elde edilen sonuçlar incelendiğinde varsayılan davranış kontrolü ile mesleki ideal arasında ise anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Hipotez H27 reddedilmiştir. Ancak literatürü incelediğimizde varsayılan davranış kontrolü girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi yüksel olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin, Shook ve Bratianu (2010) Romanyalı öğrencilerin girişimcilik eğilimini belirlemeye yönelik çalışmalarında, öğrencilerin girişimcilik eğilimi ile varsayılan davranış kontrolü arasında anlamlı ve çok etkili bir ilişki olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Bozkurt (2014) çalışmasında varsayılan davranış kontrolü ile öğrencilerin girişimcilik eğilimi arasında pozitif ilişkinin olduğu sonucuna varmıştır. Benzer şekilde Krueger ve diğerleri (2000), da varsayılan davranış kontrol değişkeninin girişimcilik eğilimi üzerinde en güçlü etkisi olduğu bulunmuştur. Aynı şekilde Linan ve Chen (2009) Tayvan ve İspanya'da öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik çalışmalarında, Tayvan'lı öğrencilerin girişimcilik eğilimini en güçlü şekilde etkileyen unsur algılanan davranış kontrolü olduğunu bulunmuştur. Sonuç olarak birçok araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda varsayılan davranış kontrolü unsurunun girişimcilik eğilimi üzerinde çok etkili olarak bulunduğuna rağmen, yapılan bu çalışma ile uyumluluk göstermediği sonuca ulaşılmıştır.

Bu çalışmada yapılan anketin katılımcıları kadın öğrencilerden oluştuğu ve girişimcilik eğitimin onların girişimcilik eğilimini ortaya çıkarmada en önemli faktör olduğu bulunmuştur. Ancak üniversitede eğitim almayan kadınların risk alma eğilimi, üniversitede eğitim alan fakat aldığı eğitimi yetersiz bulan veya üniversitede hiç eğitim almayan kadınlarının girişimcilik kurslarındaki aldığı eğitimin ne kadar etkili olduğu, kursların neler kazandırdığı yapılan literatür çalışmalarda incelenmiştir. Örneğin Kuzgun (2015) kadın girişimcilerin risk alma eğilimini araştırdığı çalışmada kadın

girişimcilerin başarılı ve özgüvenli olmaları için eğitimin önemli olduğu vurgulanmıştır. Lise veya üniversite mezunu olmayan bazı kadın girişimciler eğitim eksikliğini olumsuz bularak girişimcilik konusunda sertifikalı kurs programlarına katılarak bu eksikliğini ortadan kaldırmaya çalıştıkları görülmüştür. Çalışma sonuçlarına göre eğitim kadın girişimcilere özgüveni kazandırdıkları bulunmuştur. Bu kuruluşların verdiği eğitimler, yaptığı toplantılar ve düzenleyen sosyal aktiviteler kadın girişimcileri daha çalışkan ve aktif kalmalarını sağladığı görülmüştür. Literatürde Kutaniş ve Hancı (2004), Jenkins ve Katırcıoğlu (2009) Kutaniş (2006), Oosterbeek ve diğerleri (2008), İyicil (2006) ve Çulcu'nun da (2009) benzer sonuçlara ulaştıkları görülmüştür. Bölükbaş (2016) kadınların güçlendirilmesine yönelik girişimcilik eğitim programlarında eğilimler, sorunlar ve olanakları incelediği çalışmasında, GKL (Geleceğin Kadın Liderleri) projesinin mezunları eğitimin öz yeterliliklerinin ve kendilerini düzenleme becerilerinin artmasında rol oynadığını belirtmişlerdir. Kadınların psikolojik güçlenme deneyiminde ise bazı katılımcılar gerçekleştirdikleri öz farkındalıklarla kendileriyle daha yakından tanıştıklarını ve kafa karışıklıklarından kurtulduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların yapmış oldukları öz değerlendirmeler sonucunda genelde işsizlik duygusuyla alakalı “yalnız ben değilmişim” duygusunun ortadan kalktığı görülmüştür. Mutlu (2014) KOSGEB'in uygulamalı girişimcilik sertifikası eğitimi kurslarına katılan kursiyerlerin girişimcilik potansiyelleri ve eğilimleri incelediği çalışmada cinsiyete göre analizi yapıldığında; kadın kursiyerlerini girişimciliğe iten “Özgürlük, bağımsızlık ve kendini gerçekleştirme” amacı erkek katılımcılara göre daha ön planda olduğu görülmüştür. Kadınlar toplumdaki sosyo-kültürel yapı nedeniyle, onların arzu ettiği bağımsız ve özgür hayatı verebilen sadece girişimcilik mesleği olduğunu düşünürken erkekler ise pek çok alanda kendilerini özgür hissettikleri ve girişimcilikte bulunma amacı zengin olmak ve çok para kazanmak olduğu için araştırma bu sonucu vermiştir. Kadın kursiyerler için girişimciliğin çekici nedenleri özgürlük, sosyal ilişkiler kurmak ve kendini ispatlamak vb. olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre pek çok kadınlar için maddi boyuttan fazla sosyal kültürel boyut daha çok ön plana çıktığı bulunmuştur.

PDT'yi oluşturan Ajzen'e göre, üç unsur davranışa yönelik tutum, kişisel norm ve varsayılan davranış kontrolü girişimcilik eğilimini oluşturmaktadır. Ayrıca, PDT'nin kadınların girişimcilik niyetleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür. Ajzen'e göre, yüksek algılanan davranışsal kontrol, kadın öğrencilerin

mutlaka niyetlerini eylemlere dönüştürmesini açıklamaktadır. Geçmiş deneyimlerine ve öngörülen engellere ve engellere göre girişimcilik davranışını gerçekleştirmenin kolaylığı konusunda daha yüksek bir algıya sahip oldukları görülmüştür (Ferri, Ginesti, Spano, Zampella, 2018).

Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular;

Kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlere baktığımızda, her şey ilk aileden başladığını görebiliriz. Anne ve babaların eğitilmiş olmaları, çocuklarının da eğitimine önem vermektedirler. Sonuçlarımıza göre öğrencinin akademik başarısına anne ve babanın eğitim düzeyinin etkisi vardır. Aynı şekilde anne ve babanın eğitim düzeyi ile girişimcilik eğilimi arasında da anlamlı ilişkinin olduğunu görebiliriz. Bu bağlamda alınan girişimcilik dersi de öğrencileri girişimciliğe yönlendirdiğini sonuçlarda görebiliriz. Bu nedenle öğrencinin anne ve babasının eğitilmiş olması onların başarılı ve geniş görüşlü bir girişimci olmalarına katkısını sağlamaktadır.

Girişimcilik eğiliminin üç unsuru davranışa yönelik tutum, kişisel norm ve varsayılan davranış kontrolü ile girişimcilik eğilimini ilişkilendirdiğimiz zaman şu sonuçlara ulaşıldığını söyleyebiliriz;

Davranışa yönelik tutumu öğrencilerin zengin olma, iyi bir iş fırsatı, meydan okuma, kendini ispatlama ve yüksek gelir elde etmek vb. tutumlar oluşturmaktadır. Bu sonuç kadın öğrencilerin genelde çok para kazanmak tutumundan fazla özel ve iş yaşamını dengelemeye, kendini ispatlamaya ve kendine olan güvenini arttırmak amacıyla girişimci olmak istediklerini göstermektedir.

Varsayılan davranış kontrolü öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkilemediği bulunmuştur ve literatürde yapılan çalışmalarla uyumlu sonucu vermemiştir. Bu sonuç kadın öğrencilerin genelde yeterli finansal kaynağı olmadığını, dolayısıyla yeni bir iş kurmada bu eksiklik engel olabileceğini göstermektedir. Kendilerini girişimci olmaya hazır hissettiklerini ve kişisel yeteneklerini yetersiz buldukları söylenebilir.

Kişisel norm kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği sonucu vermiştir. Bu sonuç görüşülen öğrenciler için sosyal tanınmanın çok önemli olduğunu düşündürmektedir. Kadın öğrenciler, hala bir meslek seçimi konusunda tercihlerini netleştirme aşamasında olduğu için bu süreçte ebeveynlerin, eşlerin,

arkadaşların ve diğer yakın kişilerin görüşleri doğru ya da yanlış karar vermede, problem çözmede seçimlerini etkileyebilmektedir.

Bu çalışma, akademisyenlere ve araştırmacılara güncel bilgiler sağlamakla birlikte girişimcilik eğilimi, eğitim ve öğretim konusunda akademik tartışmalarda katkıda bulunmakta ve kadın öğrencilerin bir girişimcilik faaliyetini teşvik etme niyetlerini ve motivasyonlarını etkileyen faktörler hakkında kapsamlı bir araştırma sunmaktadır.

Gelecekteki araştırmalar girişimcilik faaliyetlerinin itici güçlerini daha iyi anlamak için farklı ülkeleri arasındaki öğrencilerin girişimcilik niyetlerini araştırabilir. Son olarak da üniversite öğrencilerine iyi bir eğitim sağlamak için girişimcilik dersler konusunda iyileştirme yapılması gerekmektedir ve kadın girişimciliğini etkileyen yukarıda bahsedilen engellerden kaçınmak için toplumsal cinsiyet konularında daha fazla çalışma geliştirmek gerekmektedir.

Sonuç olarak üniversitede girişimcilik dersi öğrencileri daha fazla etkilemesi için ders içeriği daha da iyileştirilmeli ve düzenlenmeli. Yıllardır değişmeyen belli bir eğitim programı öğrencilerin üniversiteden önce olan girişimcilik niyetini arttırabilir, ancak değiştirilen, pratiğe yönelik olan, yeniliğe açık olan ders içeriği girişimciliği yeni keşfetmiş öğrencilerin niyetini de yüksek düzeyde arttırabilmektedir. Araştırma sonuçlarına göre ebeveynlerin de eğitimi girişimcilik eğilimi üzerinde oldukça etkisi olduğu bulunmuştur, öğrencilerin ebeveynleri için de haftada bir saatlik eğitim düzenlenmesi gelecekte daha fazla eğitilmiş girişimcilerin yetiştirilmesini sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Abd Rani, S. H., Hashim, N., and Abd Rani, S. H. (2019). The impact of networking among women entrepreneurial success. *Voice of Academia (VOA)*, 15(3), 65-71.
- Acs, Z. J., and Varga, A. (2005). Entrepreneurship, agglomeration and technological change. *Small business economics*, 24(3), 323-334.
- Ajzen, I. (1991). *The Theory Of Planned Behavior, Organizational Behavior Human Decision Processes*, 50, 179-211.
- Akçakanat, T. (2014). Sözel, Sayısal ve Eşit Ağırlık Bölümlerinde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: SDÜ Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 137-153.
- Akın, Mahmut H. ve Aydemir. (2007) Üniversitede Okuyan Kız Öğrencilerin Cinsiyet Rolü Tutumları Bağlamında Aile Ve Evlilik Kurumlarına Bakışları (Selçuk Üniversitesi Örneği), *Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Dergisi*, N:18, 43-60,.
- Akman, S. U. (2021). Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimi Üzerinde Aile Etkisinin Çok Yönlü Frekans Tabloları Analiziyle Belirlenmesi. *İstanbul İktisat Dergisi*, 71(1), 103-131.
- Aldrich, H., Reese, P. R., and Dubini, P. (1989). Women on the verge of a breakthrough: Networking among entrepreneurs in the United States and Italy. *Entrepreneurship and Regional Development*, 1(4), 339-356.
- Aleksandrova, E., Gerry, C. J., and Verkhovskaya, O. (2019). Missing entrepreneurs: the importance of attitudes and control in shaping entrepreneurial intentions in Russia. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*.
- Alperstedt, G. D., Ferreira, J. B., and Serafim, M. C. (2014). Empreendedorismo feminino: dificuldades relatadas em histórias de vida. *Revista de Ciências da Administração*, 16(40), 221-234.
- Amine, L. S., and Staub, K. M. (2009). Women entrepreneurs in sub-Saharan Africa: An institutional theory analysis from a social marketing point of view. *Entrepreneurship and Regional Development*, 21(2), 183-211.
- Arat, Y. (1993). *Women's Studies in Turkey: From Kemalism to Feminism. New Perspectives on Turkey*, 9, 119-135.
- Arıkan, S. (2002). *Girişimcilik: Temel kavramlar ve bazı güncel konular. Siyasal kitabevi*.
- Armitage, C.J., and Conner, M. (2001). Efficacy Of The Theory Of Planned Behaviour : A Meta-Analytic Review, *British Journal Of Social Psychology*, 40, 471-499.
- Arslan, K. (2002). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler Ve Girişimcilik Eğilimleri, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6, 1-11.
- Ashmore, C. M. (1990). Entrepreneurship in vocational education. *Entrepreneurship education: current developments, future directions*, Quorum Books, Westport.
- Aslanargun, E., Bozkurt, S., ve Sarioğlu, S. (2016). Sosyo ekonomik değişkenlerin öğrencilerin akademik başarısı üzerine etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(27/3), 201-234.
- Azmi, I. A. G. (2017). Muslim women entrepreneurs motivation in SMEs: A quantitative study in Asia Pacific countries. *Asian Economic and Financial Review*, 7(1), 27-42.
- Balaban, Ö. ve Özdemir, Y., (2008). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F. Örneği, *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, Cilt:32, 133-148

- Baumol, W. J. (1968). Entrepreneurship in economic theory. *The American economic review*, 58(2), 64-71.
- Beall, L., and Bordin, E. S. (1964). The development and personality of engineers. *The Personnel and Guidance Journal*, 43(1), 23-32.
- Belyaeva, T., and Shirokova, G. (2015). The concept of strategic orientations of the firm. *International Journal of Management Theory and Practice*, (10), 71-76.
- Bergman, N., Rosenblatt, Z., Erez, M., and De-Haan, U. (2011). Gender and the effects of an entrepreneurship training programme on entrepreneurial self-efficacy and entrepreneurial knowledge gain. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 13(1), 38-54.
- Berman, K., Knight, J., and Case, J. (2008). *Financial intelligence for entrepreneurs: What you really need to know about the numbers*. Harvard Business Press.
- Bielby, W. T., and Baron, J. N. (1986). Men and women at work: Sex segregation and statistical discrimination. *American journal of sociology*, 91(4), 759-799.
- Bilge H., Bal V. (2012). Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma
- Birdthistle, N., Hynes, B., and Fleming, P. (2007). Enterprise education programmes in secondary schools in Ireland: A multi-stakeholder perspective. *Education+ Training*, 49(4), 265-276.
- Bobrowska, S., and Conrad, H. (2017). Discourses of female entrepreneurship in the Japanese business press—25 years and little progress. *Japanese Studies*, 37(1), 1-22.
- Bozkurt, Ö., Aslan, Z. ve Göral, M. (2011). Yüksek Öğretimde Verilen Girişimcilik Eğitiminin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Teknik Program Ve Sosyal Program Karşılaştırma Bir Araştırma, İstanbul: Uluslararası Yönetim Kongresi: Yeni Yönelişler Ve Sorunlar, 2.Cilt, Bölüm VII, 822-833.
- Bozkurt Çetinkaya Ö. ve Alparslan, A.M. (2013). Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci Ve Öğrenci Görüşleri, *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, 8(1).
- Bozkurt Çetinkaya, Ö. (2014). Planlanmış Davranışlar Teorisi Çerçevesinde Öğrencilerin Girişimci Olma Niyetlerinin İncelenmesi, *Journal Of Economic Research*, Vol: 3, No: 1.
- Bölükbaş, K. (2016). İnternet cafeler ve internet bağımlılığı üzerine sosyolojik bir araştırma: Diyarbakır örneği (Master's thesis).
- Bridgewater, P. B. (1982). Phytosociology of coastal salt-marshes in the mediterranean climatic region of Australia. *Phytocoenologia*, 257-296.
- Brockhaus Sr, R. H. (1994). Entrepreneurship and family business research: Comparisons, critique, and lessons. *Entrepreneurship theory and practice*, 19(1), 25-38.
- Buttner, E. H., and Rosen, B. (1989). Funding new business ventures: Are decision makers biased against women entrepreneurs?. *Journal of Business Venturing*, 4(4), 249-261.
- Büyükyılmaz, O., Karakaya, A., ve Yıldırım, C. (2015). Girişimcilik eğitimi alan bireylerin demografik özellikleri açısından girişimcilik eğilimleri arasındaki farklar. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.
- Cantillon, R. (2017). *Essay on the Nature of Commerce in General*. Routledge.
- Carreira, C., and Lopes, L. (2015). Are small firms more dependent on the local environment than larger firms? Evidence from Portuguese manufacturing firms. In *Entrepreneurship, human capital, and regional development* (pp. 263-280). Springer, Cham.

- Carter, S. L., and Shaw, E. (2006). Women's business ownership: Recent research and policy developments.
- Carter, S., and Marlow, S. (2006). Female entrepreneurship: theoretical perspectives and empirical evidence. In *Female Entrepreneurship* (pp. 27-52). Routledge.
- Carter, S. L., and Shaw, E. (2007). Social entrepreneurship: Theoretical antecedents and empirical analysis of entrepreneurial processes and outcomes. *Journal of small business and enterprise development*.
- Cavada, M. C., Bobek, V., and Maček, A. (2017). Motivation factors for female entrepreneurship in Mexico. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 5(3), 133-148.
- Cavada, M. C., Bobek, V., Skoko, H., and Maček, A. (2018). Cultural foundations of female entrepreneurship in Mexico: Challenges and opportunities. *Naše gospodarstvo/Our economy*, 64(1), 28-40.
- Cevahir, E. (2020). SPSS ile nicel veri analizi rehberi. Kibele.
- Chacko, T. I. (1982). Women and equal employment opportunity: Some unintended effects. *Journal of Applied Psychology*, 67(1), 119.
- Chaganti, R. (1986). Management in women-owned enterprises. *Journal of small business management*, 24(4), 18-29.
- Cheung, M. K., Au, C. H., Chu, K. H., Kwan, H. S., and Wong, C. K. (2010). Composition and genetic diversity of picoeukaryotes in subtropical coastal waters as revealed by 454 pyrosequencing. *The ISME journal*, 4(8), 1053-1059.
- Chowdhury, M. S., and Amin, M. N. (2011). The effects of human, social, and financial capital on the woman entrepreneurship venturing in Bangladesh. *International Journal of Business and Economics Perspectives*, 6(1), 138-150.
- Chrisman, J. J. (1997). Program evaluation and the venture development program at the University of Calgary: A research note. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 22(1), 59-73.
- Cphoon, J. M. (2011). Which gender differences matter for high-tech entrepreneurship?. *Open Source Business Resource*, (July 2011).
- Cramer, L., Cappelle, M. C. A., Andrade, A. L. S., and De Brito, M. J. (2012). Representations Of Women Entrepreneurial Action: An Analysis Of The Path Of Women In The World Of Business/Representações Femininas Da Acao Empreendedora: Uma Análise Da Trajetoria Das Mulheres No Mundo Dos Negócios. *Revista De Empreendedorismo E Gestao De Pequenas Empresas*, 1(1), 53-72.
- Curran, J., and Stanworth, J. (1989). Education and training for enterprise: problems of classification, evaluation, policy and research. *International Small Business Journal*, 7(2), 11-22.
- Çelebi, N., ve Sallan, S. (1997). Turizm sektöründeki küçük işyeri örgütlerinde kadın girişimler. *Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü*.
- Çelik, A., İnce, M. ve Bozyiğit, S. (2014). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirleyemeye Yönelik Bir Çalışma", *Niğde Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimle Fakültesi Dergisi*, Cilt:7, Sayı:3, 113-124.
- Çulcu, A. G. (2009). Türkiye'De girişimci kadınlar: Birikim, değişim Ve kadınlık Halleri (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Da Silva, M. S., Lasso, S. V., and Mainardes, E. W. (2016). Características do empreendedorismo feminino no Brasil. *Revista Gestão e Desenvolvimento*, 13(2), 150-167.

- Dainow, R. (1986). Training and education of entrepreneurs: the current state of the literature. *Journal of Small Business and Entrepreneurship*, 3(4), 10-23.
- Deakins, D., and Freel, M. (1998). Entrepreneurial learning and the growth process in SMEs. *The learning organization*.
- De Bruin, A., and Dupuis, A. (2004). Work-life balance?: Insights from non-standard work. *New Zealand Journal of Employment Relations*, 29, 21-38.
- Dees, J. G. (1998). The meaning of social entrepreneurship.
- De Faoite, D., Henry, C., Johnston, K., van der Sijde, P. (2003). Education and training for entrepreneurs: a consideration of initiatives in Ireland and The Netherlands. *Education+ Training*.
- DeMartino, R., and Barbato, R. (2003). Differences between women and men MBA entrepreneurs: exploring family flexibility and wealth creation as career motivators. *Journal of business venturing*, 18(6), 815-832.
- DeMartino, R., Barbato, R., and Jacques, P. H. (2006). Exploring the career/achievement and personal life orientation differences between entrepreneurs and nonentrepreneurs: The impact of sex and dependents. *Journal of Small Business Management*, 44(3), 350-368.
- Demiryürek, K. Ve Demir, H. (2018). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi: OMÜ ziraat fakültesi örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tarım ve Doğa Dergisi*, 21, 168-176.
- Donnell, S. M., and Hall, J. (1980). Men and women as managers: A significant case of no significant difference. *Organizational Dynamics*, 8(4), 60-77.
- Dubno, P. (1985). Attitudes toward women executives: A longitudinal approach. *Academy of Management Journal*, 28(1), 235-239.
- Dyer Jr, W. G., and Handler, W. (1994). Entrepreneurship and family business: Exploring the connections. *Entrepreneurship theory and practice*, 19(1), 71-83.
- Eddleston, K. A., and Powell, G. N. (2008). The role of gender identity in explaining sex differences in business owners' career satisfier preferences. *Journal of Business Venturing*, 23(2), 244-256.
- Ekici, G. (2016). Öğretmen Adaylarının "Bilgisayar" Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(3).
- Ettl, K., and Welter, F. (2010). Gender, context and entrepreneurial learning. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*.
- Fayolle, A. (2003). Research and researchers at the heart of entrepreneurial situations. *New movements in entrepreneurship*, 35-50.
- Fayolle, A., Gailly, B. and Lassas-Clerc, N. (2006). Effect And Counter-Effect Of Entrepreneurship Education And Social Context On Student's Intentions, *Estudios De Economia Aplicada*, Vol:24, No:2, 509-523.
- Ferri, L., Ginesti, G., Spanò, R., and Zampella, A. (2018). Exploring the entrepreneurial intention of female students in Italy. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 4(3), 27.
- Fielden, S. L., and Dawe, A. (2004). Entrepreneurship and social inclusion. *Women in Management Review*.
- Fiet, J. O. (2001). The theoretical side of teaching entrepreneurship. *Journal of business venturing*, 16(1), 1-24.

- Fini, R., Grimaldi, R., and Sobrero, M. (2009). Factors fostering academics to start up new ventures: an assessment of Italian founders' incentives. *The Journal of Technology Transfer*, 34(4), 380-402.
- Garavan, T. N., and O'Conneide, B. (1994). Literature review of problems associated with entrepreneurship education and training programmes. *Journal of European industrial training*, 18(8), 3-12.
- Gimenez, F. A. P., Ferreira, J. M., and Ramos, S. C. (2017). Empreendedorismo Feminino No Brasil: Gênese E Formação De Um Campo De Pesquisa (Female Entrepreneurship in Brazil: Genesis and Formation of a Research Field).
- Giazitzoglu, A., and Down, S. (2017). Performing entrepreneurial masculinity: An ethnographic account. *International small business journal*, 35(1), 40-60.
- Gibb, A., Haskins, G., and Robertson, I. (2009). *Leading the entrepreneurial university*. University of Oxford.
- Gölpek Karababa, A., ve Çelik, M. (2018). Girişimcilik Niyetlerinin Demografik Faktörlere Göre İncelenmesi.
- Gözek, S., ve Akbay, C. (2012). Girişimci adaylarının girişimcilik eğilimleri ve sorunları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 45-60.
- Goffee, R., and Scase, R. (1985). Proprietorial control in family firms: some functions of 'quasi-organic' management systems. *Journal of management studies*, 22(1), 53-68.
- Goffee, R., and Scase, R. (1992). Organizational change and the corporate career: The restructuring of managers' job aspirations. *Human Relations*, 45(4), 363-385.
- Gomes, A. F., Santana, W. G. P., Araújo, U. P., and Martins, C. M. F. (2014). Female entrepreneurship as subject of research. *Revista Brasileira de Gestão de Negócios*, 16, 319-342.
- Gould, S., Parzen, J., (1990) *Enterprising Women*. Paris: Organization (Ed.),.
- Gorman, G., Hanlon, D. and King, W. (1997). Some Research Perspectives On Entrepreneurship Education, Enterprise Education, And Education For Small Business Management A Ten Year Literature Review, *International Small Business Journal*, Vol:15, No:5, 56(22).
- Gray, K. R., and Finley-Hervey, J. (2005). Women and entrepreneurship in Morocco: Debunking stereotypes and discerning strategies. *The International Entrepreneurship and Management Journal*, 1(2), 203-217.
- Gupta, V. K., and York, A. S. (2008). Attitudes toward entrepreneurship and small business: Findings from a survey of Nebraska residents and small business owners. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*.
- Guzmán, J., and Javier Santos, F. (2001). The booster function and the entrepreneurial quality: an application to the province of Seville. *Entrepreneurship and Regional Development*, 13(3), 211-228.
- Guzmán, J., and Liñán, F. (2005). Perspectives On Entrepreneurial Education: A Us-Europe Comparison. *Jean Monnet European Studies Centre Universidad Antonio de Nebrija*.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefeyöntem-Analiz*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Haftendorn, K., and Salzano, C. (2003). *Facilitating Youth Entrepreneurship: An Analysis of Awareness and Promotion Programmes in Formal and Non-Formal Education, Part 1*. International Labour Office.

- Halabisky, D. (2017). Five ways that policy could close the gender gap in entrepreneurship. In *International Trade Forum* (No. 4, pp. 10-11). International Trade Centre. Hasan, F. S., and Almubarak, M. M. S. (2016). Factors influencing women entrepreneurs' performance in SMEs. *World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*.
- Hamermesh, D. S., Rees, A., and Filer, R. K. (1984). *The Economics of Work and Pay*, New York.
- Hebert, R. F., and Link, A. N. (2009). *A history of entrepreneurship*. Routledge.
- Heilman, M. E., and Guzzo, R. A. (1978). The perceived cause of work success as a mediator of sex discrimination in organizations. *Organizational Behavior and Human Performance*, 21(3), 346-357.
- Hisrich, R. D., and Brush, C. G. (1985). Women and minority entrepreneurs: A comparative analysis. *Frontiers of entrepreneurship research*, 566.
- Hisrich, R. D., and Brush, C. (1986). Characteristics of the minority entrepreneur. *Journal of Small business management*, 24(4), 1-8.
- Hısrich, R. D., and Peters, M. P. (2004). *Empreendedorismo*. Tradução Lene Belon Ribeiro.
- Holland, J. L. (1959). A theory of vocational choice. *Journal of counseling psychology*, 6(1), 35.
- Hopp, C., and Stephan, U. (2012). The influence of socio-cultural environments on the performance of nascent entrepreneurs: Community culture, motivation, self-efficacy and start-up success. *Entrepreneurship and Regional Development*, 24(9-10), 917-945.
- İbicioğlu, H., Özdaşlı, K., ve Alparslan, A. G. A. M. (2009). Girişimci Özellikler Ve Girişimcilik Türü Tercih Üzerinde Ebeveyn Etkisi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Araştırması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 12(1-2), 521-538.
- İpek, İ. (2011). İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler öğretim programındaki hedeflere uygunluğu yönünden değerlendirilmesi (Master's thesis, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- İşcan, Ö.F. ve Kaygın, E. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2), 443-462.
- İsrar, A., and Hashim, N. (2017). Impact of Personality on Entrepreneurial Intentions: A proposed framework. *Asian journal of multidisciplinary studies*, 5(3), 67-73.
- İyicil, A. G. (2006). Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Türkiye'deki Kadın Girişimciliğinin İrdelenmesi ve Bir Araştırma. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Jenkins, H., and Katırcıoğlu, S. (2009). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Kadınlara Ait İşletmelerin İş Performansını Etkileyen Faktörler. *Kadın/Women 2000*, 8(2), 59-76.
- Jennings, J. E., and Brush, C. G. (2013). Research on women entrepreneurs: challenges to (and from) the broader entrepreneurship literature?. *Academy of Management Annals*, 7(1), 663-715.
- Jensen, K. W., and Schott, T. (2015). Start-up firms' networks for innovation and export: facilitated and constrained by entrepreneurs' networking in private and public spheres. *Social Network Analysis and Mining*, 5(1), 1-17.
- Johnson, S., and Storey, D. (1993). Male and female entrepreneurs and their businesses: A comparative study. na.

- Jones-Evans, D. (1995). A typology of technology-based entrepreneurs: A model based on previous occupational background. *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*.
- Jones, S. (2014). Gendered discourses of entrepreneurship in UK higher education: The fictive entrepreneur and the fictive student. *International Small Business Journal*, 32(3), 237-258.
- Kalaycı Ş. (2008), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım
- Kalkan, A. (2011). Kişisel Tutum, Öznel Norm Ve Algılanan Davranış Kontrolünün Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 189-206.
- Karakaş, A. F. (2012). İşletme Ve Mühendislik Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. Çanakkale.
- Kariv, D. (2013). *Female entrepreneurship and the new venture creation: An international overview*. Routledge.
- Kayış, A. (2010). Girişimcilik ve İç Girişimciliğin Önündeki Engeller: Yazılım Sektöründe Bir Uygulama. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze.
- Kerse, G., Babadağ, M., ve Kerse, Y. (2017). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Girişimsel Öz-Yetkinliğin Aracı Rolü. *Journal Of Suleyman Demirel University Institute Of Social Sciences*, 29(4).
- Keskin, S. (2014). Türkiye'de kadın girişimcilerin durumu. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.
- Khairtadinova, O. A. (2014). Znachenie studencheskogo predprinimatel'stva na sovremennom etape razvitiya Rossii [Importance of Student Entrepreneurship at the Contemporary Stage of Russia's Development]. *Science Time*, (5), 5.
- Khan, F. R. (2014). Socio-economic factors influencing entrepreneurship development: An empirical study across the small and medium enterprises of Chennai, State of Tamil Nadu, India. *International Journal of Students Research in Technology and Management*, 2(03), 89-94.
- Kılıç, R., Keklik, B. ve Çalış, N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İ.İ.B.F. İşletme Bölümü Örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 17, Sayı:2, 423-435.
- Kirkwood, J. (2009). Motivational factors in a push-pull theory of entrepreneurship. *Gender in Management: An International Journal*.
- Koe, W.L., Sa'ari, J.R., Majid, I.A. ve Ismail, K. (2012). Determinants Of Entrepreneurial Intention Of Millennial Generation, *Procedia- Social And Behavioral Sciences*, 40, 197-208.
- Kolvereid, L. (1996b). Predictions Of Employment Status Choice Intentions, *Entrepreneurship Theory And Practice*, 21(1), 47-57.
- Kolvereid, L., and Isaksen, E. (2006). New business start-up and subsequent entry into self-employment. *Journal of business venturing*, 21(6), 866-885.
- Koper, G., Van Knippenberg, D., Bouhuijs, F., Vermunt, R., and Wilke, H. (1993). Procedural fairness and self-esteem. *European Journal of Social Psychology*, 23(3), 313-325.

- Korkmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimini Belirleye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi. Cilt: 14, Sayı: 2.
- Kreiser, P. M., and Davis, J. (2010). Entrepreneurial orientation and firm performance: The unique impact of innovativeness, proactiveness, and risk-taking. *Journal of small business and entrepreneurship*, 23(1), 39-51.
- Krueger, M., and Schwarz, M. (1994). Experimental analysis of a variable-speed compressor.
- Krueger, N.F., Reilly, M.D. and Carsrud, A.L. (2000). Competing Models Of Entrepreneurial Intentions, *Journal Of Business Venturing*, 15, 5/6, 411-432.
- Krueger, A. B., and Lindahl, M. (2001). Education for growth: Why and for whom?. *Journal of economic literature*, 39(4), 1101-1136.
- Kutaniş, R. Ö., and Hancı, A. (2004). Kadın girişimcilerin kişisel özgürlük algılamaları. *Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*. Eskişehir: Osman Gazi Üniversitesi İİ BF.
- Kuzgun, Ş. (2015). Kadın girişimcilerin risk alma eğilimi ve kendine güven özellikleri üzerine bir çalışma: Zonguldak örneği (Master's thesis).
- Lages, S.R.C. (2005). Desafos do Empreendedorismo Feminino: Uma reflexão sobre as dificuldades das mulheres pobres na condução de projetos geradores de renda. *Revista Estação Científica*, (00), jul. 1-7.
- Lee, P. A., Houk, C. P., Ahmed, S. F., Hughes, I. A., Achermann, J., Baskin, L., ... and Zucker, K. (2006). Consensus statement on management of intersex disorders. *Pediatrics*, 118(2), e488-e500.
- Liñán, F. (2004). Intention-based models of entrepreneurship education. *Piccola Impresa/Small Business*, 3(1), 11-35.
- Linan, F. and Chen, Y. W. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship theory and practice*, 33(3), 593-617.
- Lirtzman, S. I., and Wahba, M. A. (1972). Determinant of coalitional behavior of men and women: Sex roles or situational requirements?.
- Loucks, K. (1988). Training entrepreneurs for small business creation: Lessons from experience (Vol. 26). *International Labour Organization*.
- Lundström, A., and Stevenson, L. (2002). On the road to entrepreneurship policy. *Swedish Foundation for Small Business Research [Forum för småföretagsforskning]*.
- Lüthje, C., and Franke, N. (2003). The 'making' of an entrepreneur: testing a model of entrepreneurial intent among engineering students at MIT. *Randd Management*, 33(2), 135-147.
- Madsen, M. T., Neergaard, H., and Ulhøi, J. P. (2008). The influence of roles and identities on female entrepreneurial agency. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 5(3-4), 358-372.
- Marlow, S., and Swail, J. (2014). Gender, risk and finance: why can't a woman be more like a man?. *Entrepreneurship and Regional Development*, 26(1-2), 80-96.
- Martinez, D., MORA, J. G., and Vila, L. E. (2007). Entrepreneurs, the Self-employed and Employees amongst young European higher education Graduates. *European Journal of Education*, 42(1), 99-117.
- Mazzarol, T., Volery, T., Doss, N., and Thein, V. (1999). Factors influencing small business start-ups: a comparison with previous research. *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*.

- McClelland, E., Swail, J., Bell, J. and Ibbotson, P. (2005). Following the pathway of female entrepreneurs: A six-country investigation. *International journal of entrepreneurial behavior and research*.
- McConnel, J. (2007). Brad Patterson, ed. *Ulster–NewZealand Migration and Cultural Transfers*. Ulster and Scotland Series. Dublin: Four Courts, 2006. Pp. 286. \$55.00 (cloth). *Journal of British Studies*, 46(2), 460-462.
- McMullan, J. T. (2002). Refrigeration and the environment—issues and strategies for the future. *International journal of refrigeration*, 25(1), 89-99.
- Mirchandani, K. (1999). Feminist insight on gendered work: New directions in research on women and entrepreneurship. *Gender, work and organization*, 6(4), 224-235.
- Minniti, M., and Nardone, C. (2007). Being in someone else’s shoes: the role of gender in nascent entrepreneurship. *Small business economics*, 28(2), 223-238.
- Mirza, Ş., ve Dağdeviren, İ. E. (2016). An Investigation In Eşme Vocational High School For The Determination of The Entrepreneurial Orientation of Vocational School Students.
- Mitra, J. (2002). Consider Velasquez: reflections on the development of entrepreneurship programmes. *Industry and Higher Education*, 16(3), 191-202.
- Mitra, J., and Matlay, H. (2004). Entrepreneurial and vocational education and training: lessons from Eastern and Central Europe. *Industry and Higher Education*, 18(1), 53-61.
- Modarresi, M., Arasti, Z., Talebi, K., and Farasatkah, M. (2016). Women’s entrepreneurship in Iran: How are women owning and managing home-based businesses motivated to grow?. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*.
- Moriano, J.A., Gorgievski, M., Laguna, M., Stephan, U. and Zarafshani, K. (2011). A Cross-Cultural Approach To Understanding Entrepreneurial Intention, *Journal Of Career Development*, Doi: 10.1177/0894845310384481.
- Mueller, S. L., and Conway Dato-on, M. (2013). A cross cultural study of gender-role orientation and entrepreneurial self-efficacy. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 9(1), 1-20.
- Muhammad, N., McElwee, G., and Dana, L. P. (2017). Barriers to the development and progress of entrepreneurship in rural Pakistan. *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*, 23(2), 279-295.
- Mutlu, S. (2014). KOSGEB’in uygulamalı girişimcilik sertifikası eğitimi kurslarına katılan kursiyerlerin girişimcilik potansiyelleri ve eğilimleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.
- Namdari, R., Raz, S., and Aramoon, H. (2012). A survey on socio-cultural and economical factors affecting women entrepreneurs in Khuzestan Province. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 6(13), 11-17.
- Nunnally, J. (1978). *Psychometric Theory*(Vol. 2). New York: McGraw-Hill.
- Ogbor, J. O. (2000). Mythicizing and reification in entrepreneurial discourse: Ideology-critique of entrepreneurial studies. *Journal of management studies*, 37(5), 605-635.
- O’Gorman, C. (2001). The sustainability of growth in small-and medium-sized enterprises. *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*.
- O’Connor, V., Hamouda, A., McKeon, H., Henry, C., and Johnston, K. (2006). Co-entrepreneurial ventures: A study of mixed gender founders of ICT companies in Ireland. *Journal of Small Business and Enterprise Development*.
- Okafor, M. C. (2009). Avenues and barriers to access of services for immigrant elders: State and local policies for OAA units on aging. *Journal of gerontological social work*, 52(5), 555-564.

- Oosterbeek, H., van Praag, M., and IJsselstein, A. (2008). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurship competencies and intentions (No. 08-038/3). Tinbergen Institute Discussion Paper.
- Orhan, M., and Scott, D. (2001). Why women enter into entrepreneurship: an explanatory model. *Women in management review*.
- Örücü, E., Kılıç, R., ve Yılmaz, Ö. (2007). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel faktörlerin etkisi üzerine bir uygulama. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.
- Patır, S. (2009). Faktör Analizi İle Öğretim Üyesi Değerleme Çalışması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(4), 69-86.
- Patır, S. ve Karahan, M. (2010). Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Arastırması. *Business and Economics Research Journal*, 1(2), 27.
- Peterman, N. E., and Kennedy, J. (2003). Enterprise education: Influencing students' perceptions of entrepreneurship. *Entrepreneurship theory and practice*, 28(2), 129-144.
- Plotnikov, A. V., Kovalenko, K. E., Prodanova, N. A., Noeva, E. E., Astapenko, E. O., and Novikova, Y. A. (2019). Social entrepreneurship of persons with disabilities. *Journal of Entrepreneurship Education*, 22, 1-9.
- Raposo, M. L. B., and Paço, A. M. F. D. (2011). Entrepreneurship education: Relationship between education and entrepreneurial activity. *Psicothema*.
- Reynolds, P. D., Miller, B., and Maki, W. R. (1995). Explaining regional variation in business births and deaths: US 1976–88. *Small business economics*, 7(5), 389-407.
- Rideout, E. C., and Gray, D. O. (2013). Does entrepreneurship education really work? A review and methodological critique of the empirical literature on the effects of university-based entrepreneurship education. *Journal of small business management*, 51(3), 329-351.
- Riding, A. L., and Swift, C. S. (1990). Women business owners and terms of credit: Some empirical findings of the Canadian experience. *Journal of business venturing*, 5(5), 327-340.
- Robinson, P.B., Stimpson, D.V., Huefner, J.C. and Hunt, H.K. (1991). An Attitude Approach To The Prediction Of Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, Summer, 15(4), 13 – 30.
- Rodrigues, R. G., Dinis, A., do Paço, A., Ferreira, J., and Raposo, M. (2012). The effect of an entrepreneurial training programme on entrepreneurial traits and intention of secondary students. *Entrepreneurship–Born, made and educated*, 77-92.
- Rosenstein, J., and Hitt, M. A. (1986). Experimental research on race and sex discrimination: The record and the prospects. *Journal of Organizational Behavior*, 7(3), 215-226.
- Sajilan, S., Hadi, N. U., and Tehseen, S. (2015). Impact of entrepreneur's demographic characteristics and personal characteristics on firm's performance under the mediating role of entrepreneur orientation. *Review of integrative business and economics research*, 4(2), 36.
- Salleh, Z., and Osman, M. H. M. (2007). Goal orientations and typology of women entrepreneurs. *Jurnal Kemanusiaan*, 5(2).
- Şahin, İ. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmen istihdamı ve mesleki geleceklerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3), 1167-1184.
- Scott, M. G. and Twomey, D. F. (1988). The long-term supply of entrepreneurs: students' career aspirations in relation to entrepreneurship. *Journal of small business management*, 26 (4), 5.

- Schumpeter, J. A. (1934). Entrepreneurship As Innovation., *Entrepreneurship: The Social Science*, 51-75.
- Shane, S., Locke, E. A., and Collins, C. J. (2003). Entrepreneurial motivation. *Human resource management review*, 13(2), 257-279.
- Shane, S., and Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of management review*, 25(1), 217-226.
- Shaw, E., Carter, S. L., and Brierton, J. (2001). Unequal entrepreneurs: Why female enterprise is an uphill business.
- Shook, C.L. and Bratianu, C. (2010). Entrepreneurial Intent In A Transactional Economy An Application Of The Theory Of Planned Behavior To Romanian Students, *International Entrepreneurship Management Journal*, 6, 231-347.
- Siess, T. F., and Jackson, D. N. (1971). The Personality Research Form and vocational interest research. *Advances in psychological assessment*, 2, 109-132.
- Singer, H. A., and Abramson, P. R. (1973). Values of business administrators: a longitudinal study. *Psychological Reports*, 33(1), 43-46.
- Soysal, A. (2010). Türkiye'de Kadın Girişimciler: Engeller Ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(01), 83-114.
- Soner, O. (2000). Aile Uyumu, Öğrenci Özgüveni Ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(12), 249-260.
- Starr, J., and Yudkin, M. (1996). Women entrepreneurs: A review of current research.
- Stead, J. G., and Stead, W. E. (2015). *Management for a small planet*. Routledge.
- Still, L. V., and Timms, W. (2000). Women's business: the flexible alternative workstyle for women. *Women in management review*.
- Sutton, C. D., and Moore, K. K. (1985). Executive women-20 years later. *Harvard Business Review*, 63(5), 42.
- Swedberg, R. (2006). Social entrepreneurship: the view of the young Schumpeter. *Entrepreneurship as social change*, 21-34.
- Şen, H., Yılmaz, V. ve Arı, E. (2018). Factors affecting the entrepreneurial intentions of women entrepreneur candidates: A structural equation model. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 275-293.
- Şeşen, H. ve Basım, N. (2012). Demografik Faktörler Ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, Cilt: 12, Özel Sayı, 21-28.
- Tanrıverdi, H., Bayram, G. N., ve Alkan, M. (2016). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine etkisinin incelenmesi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.
- Thébaud, S. (2015). Business as plan B: Institutional foundations of gender inequality in entrepreneurship across 24 industrialized countries. *Administrative science quarterly*, 60(4), 671-711.
- Thumin, F. J. (1965). Personality characteristics of diverse occupational groups. *The Personnel and Guidance Journal*, 43(5), 468-470.
- Thurow, L. C. (1975). *Generating inequality*. Basic books.
- Tkachev, A., and Kolvereid, L. (1999). Self-employment intentions among Russian students. *Entrepreneurship and Regional Development*, 11(3), 269-280.

- Tominc, P., and Rebernik, M. (2004). The scarcity of female entrepreneurship. *Društvena istraživanja*, 13(4-5), 779-802.
- Top, S., Çolakoğlu, N., and Dilek, S. (2012). Evaluating entrepreneurship intentions of vocational high school pupils based on self-efficacy concept. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 58, 934-943.
- Torun, Y. (2019). Küresel girişimcilik endeksine göre ülkelerin veri madenciliği yöntemleri ile sınıflandırılması (Master's thesis, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- TÜİK, 2021. Türkiye İstatistik Kurumu. Tarımsal veriler. (Erişim tarihi: 22 Mart 2021) <http://www.tuik.gov.tr>
- Van Gelderen, M.; Brand, M.; Van Praag, M.; Bodewes, W.; Poutsma, E. and Van Gils, A. (2008). Explaining Entrepreneurial Intentions By Means Of The Theory Of Planned Behavior, *Career Development International*, Vol:13, No: 6, 538- 559.
- Vesper, K. H., and Gartner, W. B. (1997). Measuring progress in entrepreneurship education. *Journal of Business venturing*, 12(5), 403-421.
- Undp, U., Ohchr, U., Unesco, U., and UNIFEM, W. (2008). Eliminating Female genital mutilation. An interagency statement. Geneva: WHO.
- Walker, E. A., and Webster, B. J. (2007). Gender, age and self-employment: some things change, some stay the same. *Women in Management Review*.
- Walker, D., and Joyner, B. E. (1999). Female entrepreneurship and the market process: Gender-based public policy considerations. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 4(2), 95.
- Wang, C.K. and Wong, P. (2004). Entrepreneurial Interest Of University Students In Singapore, Elsevier, *Technovation* (24), 163-172.
- Warnecke, T. (2014). Are we fostering opportunity entrepreneurship for women? Exploring policies and programmes in China and India. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, 18(2-3), 154-181.
- Weinrauch, 1984
- Welter, F. (2011). Contextualizing entrepreneurship—conceptual challenges and ways forward. *Entrepreneurship theory and Practice*, 35(1), 165-184.
- Wennekers, S., Van Wennekers, A., Thurik, R., and Reynolds, P. (2005). Nascent entrepreneurship and the level of economic development. *Small business economics*, 24(3), 293-309.
- Winegardner, J. (1978). Prediction of vocational outcome using the Personality Research Form.
- Westhead, P., and Solesvik, M. Z. (2016). Entrepreneurship education and entrepreneurial intention: Do female students benefit?. *International small business journal*, 34(8), 979-1003.
- Winn, J. (2004). Entrepreneurship: Not an easy path to top management for women. *Women in Management Review*.
- Yıldız, H. (2018). Uygulamalı girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Mühendis adayları üzerinde bir uygulama, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez
- Yüzüak, E. (2010). Üniversitelerde öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörler: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İİ BF örneği (Master's thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Zimmerer, T. W., Scarborough, N. M., and Wilson, D. (2008). *Entrepreneurship and small business management*. Jakarta: Salemba Empat.

EKLER

Ek 1.

ANKET FORMU

Çalışma, üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin araştırılmasını amaçlamaktadır. Anket sonucunda elde edilen veriler, bilimsel amaçla kullanılacaktır.

İlginiz için teşekkür ederim.

Sabina Abdigany kyzy
(OMÜ YL Öğrencisi)

1. Bölüm

1. Akademik başarı derece

1 1-2 3 2.6-3 5 3.6-4

2 2.1-2.5 4 3.1-3.5

2. Annenizin eğitim durumu

1 Okur yazar 2 İlkokul 3 Ortaokul 4 Lise 5 Üniversite

3. Babanızın eğitim durumu

1 Okur yazar 2 İlkokul 3 Ortaokul 4 Lise 5 Üniversite

4. Ailenizde girişimci/girişimciler var mı?

1 Evet 2 Hayır

5. Evet ise kimler?

.....

6. Okulu bitirdikten sonraki mesleki idealiniz nedir?

1 Özel sektörde çalışmak 2 Kamuda çalışmak

3 Kendi işimi yapmak 4 Diğer

7. Girişimcilik dersi/eğitimi aldınız mı?

1 Evet 2 Hayır

8. Evet ise aldığınız girişimcilik dersinin/eğitiminin sizi girişimciliğe yönlendirdiğini düşünüyor musun?

1 Evet 2 Hayır

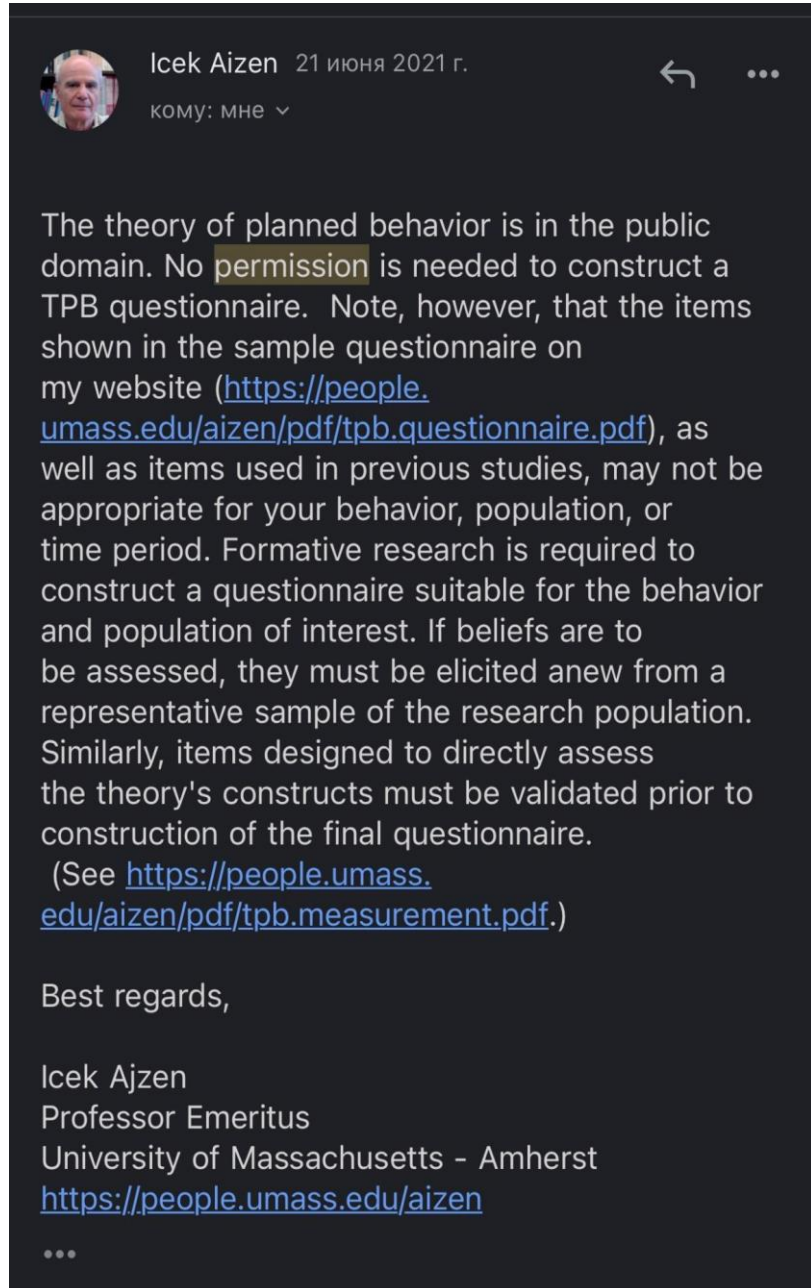
2. Bölüm

1- Kesinlikle katılmıyorum 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle katılıyorum şeklinde işaretleyiniz.

	İFADELER	1	2	3	4	5
	Davranışa Yönelik Tutum					
9	İleride bir gün girişimci olmayı düşünüyorum.					
10	Fırsatlar oluştuğunda girişimci olacağım.					
11	Girişimci olmak cazip görünüyor.					
12	İleride bir gün girişimci olmayı hayal ediyorum.					
13	Girişimcilerin kendi kendini yönetme (otonomi)alanları oldukça fazladır.					
14	Girişimciler iyi bir hayat sürerler.					
15	Girişimci birisi özel hayatı ve iş hayatının dengesini daha iyi kurar.					
16	Gelecekteki mesleğimde kendi kendimi yönetmek isterim.					
17	İşimde karşılaştığım güçlüklerle uğraşabilirim.					
18	İş ve özel hayat arasındaki dengenin önemli olduğunu düşünüyorum.					
	Algılanan Davranış Kontrolü					
19	Girişimci olurken karşılaştığım her zorluğu yeneceğime inanıyorum.					
20	Girişimci olabilmek için yeterli kapasitedeki özelliklere sahip olduğuma inanıyorum					
21	Girişimci olmak uygun bir seçenek görünüyor.					
22	Girişimcilik pratik bilgi gerektirir. (know-how)					
23	Girişimci olmak iş fikirlerinde yaratıcı olmayı gerektirir.					
24	Yeni bir iş kurmak finansal olarak çok destek gerektirir.					
25	Girişimcilik için yeterli devlet desteği yoktur.					
26	İş kurabilmek için uygun bir zemin gerekir.					
	Kişisel Norm					
27	Girişimci olmak için bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum.					
28	Kendimi iyi iş fırsatlarını değerlendirebilecek biri olarak görüyorum.					
29	Yeni iş fikirlerini planlamak için yeterince yaratıcıyım.					
30	Finansal desteğin olmaması beni girişimci olmaktan alıkoyamaz.					
31	Girişimcilik fikirlerimi devlet desteği etkileyemez.					
32	Destek içermeyen bir ortam benim girişimciliğimi engellemez.					

33	Başkalarının fikirlerine girişimci olmadan önce önem veririm.					
34	Girişimci olup olmama konusunda başkalarının fikirlerini Dinlerim					
35	Girişimci olup olmamam konusunda çevremdekilerin etkisi vardır.					
36	Girişimci olmak istemem tamamen kendi kararımdır.					
37	Anne ve babam girişimci olmam konusunda olumlu düşünce içerisindedir.					
38	Arkadaşlarım girişimciliğe mantıklı bir seçim olarak bakar.					

Ek 2.

ETİK KURUL KARARI

Ek 3.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
27.08.2021	08	2021/650

KARAR NO: 2021-650
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Sabina Abdigany kyzy 'nin Dr. Öğr. Üyesi Ali KAHRAMANOĞLU danışmanlığında “ Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimini Etkileyen Faktörler: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği” isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket ve ölçek çalışmalarını içeren 23026 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Sabina Abdigany kyzy 'nin Dr. Öğr. Üyesi Ali KAHRAMANOĞLU danışmanlığında “ Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimini Etkileyen Faktörler: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği” isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket ve ölçek çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

ÖZ GEÇMİŞ

Sabina ABDİGANY KYZY Kırgızistan Cumhurbaşkanının Bünyesindeki Devlet Yönetimi Akademisi Devlet ve Belediye Yönetimi bölümünden 2017 yılında mezun oldu. 2020 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Girişimcilik ve Yenilikçilik Yüksek Lisans programına yerleşti. Sabina ABDİGANY KYZY iyi derecede İngilizce, Rusça ve Türkçe bilmektedir. Temel ilgi alanları, girişimcilik, girişimcilik eğitimi, kadın girişimciliği.

İletişim Bilgileri

ORCID ID : <https://orcid.org/0000-0002-9030-1039>

Yayınlar:

1. Sabina Abdigany kyzy. (2020). Girişimcilik ve Yenilikçilikte Güncel Yaklaşımlar. Demiryürek, K., Türk, B., Kahramanoğlu, A. (ed.), İstanbul: Efe Akademi Yayınları
2. Sabina Abdigany kyzy, Ali Kahramanoğlu. (2022). Factors Affecting University Students' Entrepreneurship Intentions: The Case of OMU. Business and Management Studies: An International Journal